

การปริวรรตจักรแก้ว เล่ม ๒

จัดทำโดย

นางสาวชลดา	ผักบัวเงิน	รหัสนักศึกษา	๕๙๔๑๐๑๕๑๐
นางสาวปาหนัน	เจริญราษฎร์	รหัสนักศึกษา	๕๙๔๑๐๑๕๑๘
นางสาวปิยนุช	ธนิตกุล	รหัสนักศึกษา	๕๙๔๑๐๑๕๑๙
นางสาวมธุรส	เสาวคนธ์	รหัสนักศึกษา	๕๙๔๑๐๑๕๒๕
นางสาวไอรดา	กรรณรัมย์	รหัสนักศึกษา	๕๙๔๑๐๑๕๓๙

ห้อง ๕๙๔๑ - ๐๑/๕ สาขาวิชาภาษาไทย

เสนอ

อาจารย์แสนประเสริฐ ปานเนียม

รายวิชาการวรรณกรรมท้องถิ่นเพชรบุรี ๑๕๔๓๒๐๔

ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	
ลักษณะคำประพันธ์	๑
เนื้อเรื่องย่อ	๒
คุณค่าวรรณกรรม	๓
ปริวรรต	๑๖
ภาคผนวก	๕๒
ศัพท์านุกรม	๕๓
ต้นฉบับจักรแก้ว	๕๕

ศูนย์ข้อมูลศิษย์และวรรณกรรมลายลักษณ์อักษรบุรี

บทนำ

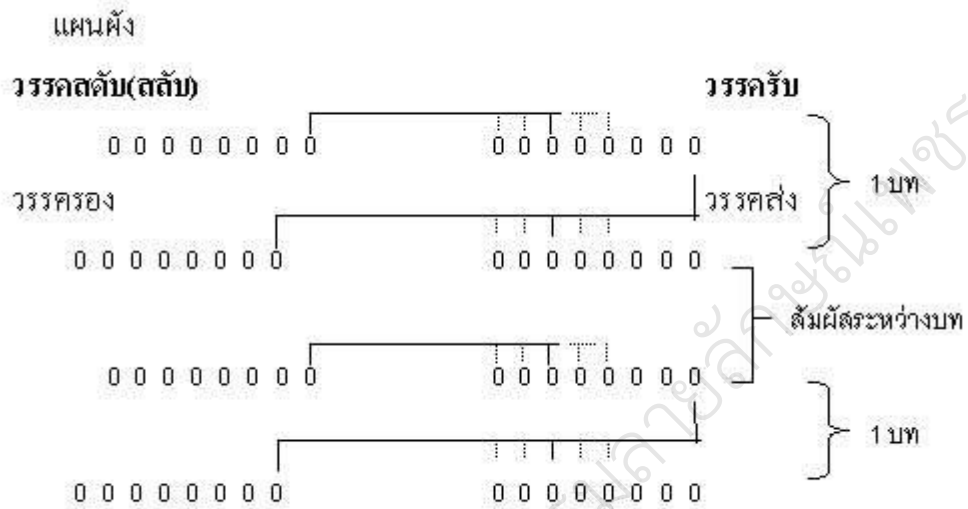
จักรแก้ว เป็นวรรณกรรมลายลักษณ์ ประเภทบันเทิงคดี มุ่งเน้นให้ความบันเทิง สนุกสนาน เพลิดเพลินเป็นสำคัญ แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ เป็นภาษาไทยโบราณ ซึ่งต้นฉบับของวรรณกรรมเล่มนี้เป็นเล่มที่ ๒ ผู้จัดทำคาดว่าวรรณกรรมเรื่องจักรแก้วมีอยู่หลายเล่ม แต่ไม่สามารถระบุได้ว่ามีทั้งหมดกี่เล่ม

ต้นฉบับของวรรณกรรมเล่มนี้เป็นสมุดข่อยขาว กว้าง ๑๒ ซม. ยาว ๓๔.๕ ซม. หน้า ๔๑ เหนือ เขียนด้วยตัวอักษรหมึกสีดำ ในหนึ่งหน้าเขียน ๕ บรรทัด ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ศูนย์ข้อมูลคติชนและวรรณกรรมลายลักษณ์เพชรบุรี ชั้น ๖ อาคาร ๒๓ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งได้รับมอบมาจากอาจารย์ล้อม เพ็งแก้ว

เมื่อพิจารณาจากลักษณะของตัวอักษร และลักษณะการเขียนการสะกดคำแล้ว สันนิษฐานว่าฉบับที่ได้ปริวรรตมานี้เป็นฉบับคัดลอก และผู้ที่เขียนหนังสือนี้สันนิษฐานว่าเป็นพระภิกษุสงฆ์ เนื่องจากผู้เขียนได้เขียนไว้ในท้ายบทว่า ฉันไม่เคยเขียนแผ่นดินเขียนอักษร และยังมีการใช้ถ้อยคำ การเว้นวรรคตอน การจัดบทที่คลาดเคลื่อนอยู่หลายแห่ง

ลักษณะคำประพันธ์

กลอนสุภาพ กำหนดฉันทลักษณ์ ในหนึ่งบทมี ๔ วรรค วรรคละ ๗ - ๙ พยางค์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พญามารฟังสารพระทรงฤทธิ	สลตจิตหวนรำลึกนึกเฉลียว
เออหรือม้าแมนมันตัวนั้นเจียว	ที่ถูกเลี้ยวไล่ขับจับเอามา
ด่าริพลางทางตอบซึ่งบรรหาร	น่าสงสารลูกรักเป็นหนักหนา
ต้องเดินดงหลงลัดพลัดบิดา	ทีนี้อย่าโศกศัลย์เลยขวัญใจ

เนื้อเรื่องย่อ

วรรณกรรมลายลักษณ์ ประเภทบันเทิงคดีเล่ม ๒ นี้ เริ่มต้นเรื่องด้วยการกล่าวถึงกษัตริย์เมืองยักษ์ ต้องการให้ “นางรำจวน” ผู้เป็นพระธิดาอภิเษกกับ “นพสุร” พระโอรสแห่งเมืองยักษ์ จึงให้โหราทำนาย ได้ความว่า พระโอรสนพสุรที่จะมาอภิเษกนั้น ไม่ใช่คู่แข่ง แต่เป็น “พระจักรแก้ว” บุรุษที่อยู่กับนางรำจวนในขณะนี้คู่แข่ง ซึ่งพระจักรแก้วผู้มีวิชาอาคมแก่กล้า สามารถปราบยักษ์ได้ พระบิดาได้ฟังดังนั้นก็โกรธมาก ไม่ต้องการให้ทั้งสองครองรักกัน จึงเกิดการต่อสู้ ผลปรากฏว่า พระบิดาพ่ายแพ้ เกิดสำนึกและยอมให้ทั้งสองครองรัก พร้อมทั้งยกเมืองให้ปกครอง

ฝ่ายท้าวจิตราสูร พระบิดาของนพสุรทราบข่าว ก็เกิดความไม่พอใจยกทัพมาต่อสู้ พระจักรแก้วได้สังหารท้าวจิตราสูร ก่อนสิ้นใจท้าวจิตราสูร ได้สั่งให้นพสุรยกทัพกลับเมือง ไม่ต้องสู้กับพระจักร

แล้ว เมื่อศึกสงครามสิ้นสุดลง พระจักรแก้วหวนคิดถึงพระบิดาและพระมารดาของตน จึงขอลากลับไปหาพระบิดาและพระมารดา โดยมีนางรำจวนเดินทางไปด้วย (จบเล่ม ๒)

คุณค่าของวรรณกรรม

๑. คุณค่าด้านเนื้อหา

๑.๑) รูปแบบ วรรณกรรมเรื่องจักรแก้ว แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ กำหนดฉันทลักษณ์ ในหนึ่งบทมี ๔ วรรค วรรคละ ๗ - ๘ พยางค์

๑.๒) องค์ประกอบของเรื่อง

๑.๒.๑) เรื่องย่อ

เริ่มต้นเรื่องด้วยการกล่าวถึงกษัตริย์เมืองยักซ์ ต้องการให้ “นางรำจวน” ผู้เป็นพระธิดาอภิเษกกับ “นพสุร” พระโอรสแห่งเมืองยักซ์ จึงให้โหรทำนาย ได้ความว่า พระโอรสนพสุรที่จะมาอภิเษกนั้น ไม่ใช่คู่แท้ แต่เป็น “พระจักรแก้ว” บุรุษที่อยู่กับนางรำจวนในขณะนี้ เป็นคู่แท้ ซึ่งพระจักรแก้วผู้นี้มีวิชาอาคมแก่กล้า สามารถปราบยักษ์ได้ พระบิดาได้ฟังดังนั้นก็โกรธมาก ไม่ต้องการให้ทั้งสองครองรักกัน จึงเกิดการต่อสู้ ผลปรากฏว่า พระบิดาพ่ายแพ้ เกิดสำนึกและยอมให้ทั้งสองครองรัก พร้อมทั้งยกเมืองให้ปกครอง

ฝ่ายท้าวจิตราสูร พระบิดาของนพสุรทราบข่าว ก็เกิดความไม่พอใจยกทัพมาต่อสู้ พระจักรแก้วได้สังหารท้าวจิตราสูร ก่อนสิ้นใจท้าวจิตราสูร ได้สั่งให้นพสุรยกทัพกลับเมือง ไม่ต้องสู้กับพระจักรแก้วแล้ว เมื่อศึกสงครามสิ้นสุดลง พระจักรแก้วหวนคิดถึงพระบิดาและพระมารดาของตน จึงขอลากลับไปหาพระบิดาและพระมารดา โดยมีนางรำจวนเดินทางไปด้วย

๑.๒.๒) แก่นเรื่อง เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงการฝ่าฝืนอุปสรรคความรักของหนุ่มสาว และความรักของพ่อที่มีต่อลูก แม้ตัวจะต้องตายก็ตาม

๑.๒.๓) การดำเนินเรื่อง

๑.๒.๓.๑) ความขัดแย้ง

๑) ความขัดแย้งระหว่างยักษ์กับมนุษย์ คือความขัดแย้งระหว่างพระบิดาของนางรำจวนกับพระจักรแก้ว ขัดแย้งเพราะนางรำจวน ดั่งบทประพันธ์

ร้องประกาศผาดแผลงแกว่งอาวุธ	เหวยมมนุษย์โอหังจะสังหาร
กูไม่ขอร่วมพงษ์เป็นวงศ์วาน	อย่าประจานนมเหน็บให้เจ็บใจ

๒) ความขัดแย้งระหว่างยักษ์กับยักษ์ คือความขัดแย้งระหว่างพระบิดาของนางรำจวนกับท้าวจิตราสูร ขัดแย้งเพราะพระบิดาของนางรำจวนผิดสัญญาเรื่องการแต่งงาน ดั่งบทประพันธ์

พนาสูรฟังสารแสนพิโรธ
เหม่ เหม่ อีรำจวนสำนวนดี

ออกพระโอษฐ์ชี้หน้ามารศรี
ลูกกระสิจิงไรน้ำใจพาล

๑.๒.๓.๒) กลวิธีการดำเนินเรื่อง เรื่องจักรแก้วดำเนินเรื่องตามลำดับปฐิทิน คือ การเล่าเรื่องไปตามลำดับเวลาก่อนหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่มีการเล่าย้อนอดีต

๑.๓ ตัวละคร

๒.๓.๑) พระจักรแก้ว เป็นมนุษย์ที่พลัดพรากมาอยู่เมืองยักษ์ มีความเชี่ยวชาญวิชาคาถาอาคม สามารถปราบยักษ์ได้

๒.๓.๒) นางรำจวน เป็นยักษ์ที่รักอยู่กับมนุษย์ มีรักมั่นคงต่อพระจักรแก้ว

๒.๓.๓) พระบิดาของนางรำจวน เป็นกษัตริย์เมืองยักษ์ มีความใจร้อนไม่ฟังความใคร

๒.๓.๔) ท้าวจิตราสูร พระบิดาของพระโอรสยักษ์ เป็นกษัตริย์เมืองยักษ์ที่ตกลงมาสู่ขอนางรำจวน ไม่พอใจที่ทราบข่าวว่านางรำจวนมีคนรักอยู่แล้ว

๒.๓.๕) นพสุร พระโอรสของท้าวจิตราสูร เป็นยักษ์ที่จะมาสู่ขอนางรำจวนเพื่อฟังพ่อ

๑.๔ ฉากและบรรยากาศ

ฉาก บรรยายถึงการต่อสู้ในสนามรบ ระหว่างพระจักรแก้วกับท้าวจิตราสูร ดั่งบทประพันธ์

พวกโยธินฟันพาดเสียงปราดเปรี๊อง

พวกชาวเมืองรับรบหลบถลา

ทั้งสองข้างต่างตีมีศักดา

พลม้าวางวิ่งเข้าชิงชัย

พลหอกหอกแทงเข้าแยงยุพธ์

อุตุลุดบุกบันกระชั้นไล่

พลง้าวจ้วงจ้องคู่องไว

ต่างไล่ต่างหลบเข้ารบรับ

พลโล่โล่ทะลวงวิ่งถลัน

กระโดดฟันปิดป้องย่องขยับ

พลทวนแทงถุกคอพับ

พลตั้งตั้งรับเข้าร่าวี

๑.๕ สำนวน

๑) ทำเขียนเสือหลอกวัว หรือ อ เขียนเสือให้วัวกลัว หมายถึง ทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้อีกฝ่ายเสียหรือเกรงขาม ดังบทประพันธ์

พระฟังคำทำยิ้มเป็นที่เยาะ	นำหัวเราะสุดใจพิไรว่า
ทำเขียนเสือหลอกวัว หรือขรัวตา	ฉันไม่บ้าดอกพ่อพอรู้ที่

๒) น้ำยากับขนมผสมกัน หรือ ขนมผสมน้ำยา หมายถึง จะว่าข้างไหนดีกว่ากันก็ไม่ได้ดังบทประพันธ์

เมื่อแรกรักสืบสายหมายว่าชื่อ	กลับไปถือแค้นนุชย์พุดมูสา
ไม่รักวงศ์พงศ์พันธุ์สันดานกา	เหมือน <u>น้ำยากับขนมผสมกัน</u>

๓) ออกลึง หรือ ออกลึงออกค่าง หมายถึง ทำกิริยาชุกชอนอยู่ไม่สุขอย่างลึงอย่างค่าง ดังบทประพันธ์

หัวหงอกโง่โง่หกกระดกสิ้น	เที่ยวหลอกกินเครื่องเช่นเล่นมูสา
เราเพิ่งรู้แยบยลกลมารยา	ช่างพูดจากลับกลอกเหมือน <u>ออกลึง</u>

๔) ออกโชน หรือ ออกยักซ์ออกโชน หมายถึง กระโดดโลดเต้นอีกทีก็ครึกโครมอย่างเล่นโชน, ทำท่าและออกเสียงเอะอะด้วยความโกรธ ดังบทประพันธ์

ทำยอกย้อนหลอนหลอกเหมือน <u>ออกโชน</u>	เที่ยวเป็นโจรแอบแฝงแย่งผู้หญิง
อย่าพักทำว่ากระทบประจบจริง	หัวจะกลิ้งนอนเหยียดขี้เกียจฟัน

๒. คุณค่าด้านวรรณศิลป์

เป็นคำประพันธ์ที่ใช้กลอนสุภาพดำเนินเรื่อง ถ้อยคำที่ใช้ยังคงเป็นภาษาไทยโบราณ ที่ยังคงเป็นเอกลักษณ์ของวรรณกรรม แต่ยังคงเดาความหมายได้ เช่น

แม่โฉมยงจงฟังพี่สั่งสอน	อย่าขึ้นก่อนชดคำที่ร่ำว่า
จงตามจิตปิตุเรศเจตนา	อยู่พาราครองสนมให้สมใจ
แต่ตัวพี่บุญน้อยจะลอยลับ	ขอลากลับเข้าป่าพฤษภาไสว
แม่อู่หลังจงเป็นสุขสนุกใจ	อย่าอาลัยหลงห่วงเลยดวงตา

๒.๑ การเล่นคำ การนำคำที่มีรูปหรือเสียงพ้อง กันหรือใกล้เคียงกันมาเล่นในเชิง เสียงและความหมายเพื่ออวดฝีมือของกวี

๒.๑.๑ การเล่นคำซ้ำ คือ การนำคำคำเดียวมาใช้ซ้ำ ๆ ในที่ใกล้ ๆ กันเพื่อย้ำความหมายของข้อความให้หนักแน่นมากยิ่งขึ้น ดังบทประพันธ์

พวกโยธินฟันฟาดเสียงปราดเปรี๊อง	พวกชาวเมืองรับรบหลบถลา
ทั้งสองข้างต่างตีมีศักดา	พล ม้าวางวิงเข้าชิงชัย
พล หอกหอกแทงเข้าแยงยุหฺร	อุตุลุดบุกบันกระชั้นไล่
พล ง้าว้าวจ้องคู่องไว	ต่าง ไล่ ต่าง หลบเข้ารบรับ
พล โล่โล่ทะลวงวิงถลัน	กระโดดฟันปิดป้องย่องขยับ
พล ทวนแทงถูกคอพับ	พล ตั้งตั้งรับเข้ารวี
ต่าง แทง ต่าง ฟันกระชั้นชิด	ต่าง ปิด ต่าง ปิดสะบัดหนี
ต่าง ดุ ต่าง ตื้อด้วยถือดี	ต่าง ตี ต่าง รุกเข้าบุกบัน
ว่าพลางทางโถมกระโจมจับ	ต่าง รบรับพลั้งพลั้งเสียงถลา
ต่าง อง ต่าง อาจไม่พลาดพลั้ง	ต่าง กำ ต่าง กุมเข้ารุมรัน

๒.๑.๒ การเล่นคำอัปภาส คือ คำซ้ำประเภทหนึ่งที่กร่อนเสียงพยางค์หน้าเป็นสระอะ ดังบทประพันธ์

ทำอ้าอ้อมพะนำ <u>ละล้าละลัก</u> เรื่องลูกสาวข่าวนั้นดังทั้งพารา	จะแตกหักกันอย่างไรรู้ให้ว่า เรารอท่าฟังกระซู่ท่าคนดูที่
เป็นเพลงกล่บ่ควันกลบตลบล้อม <u>วะวาบ</u> แวบแปลบปลาบเปลวอัคคี	เข้าโอบอ้อมล้อมองค์พระทรงศรี พระภูมีร่ายมนต์ดลบันดาล
เสียงจิ้งหรีดหวีดแว่ว <u>จะแจ้วแจ้ว</u> เจื้อย เย็นระเียบเียบเสียดฝูงสตรี	หรีงหรีงเรื้อยริมวางที่ปรางค์ศรี พระภูมีนึ่งประทมตรมอุรา
ทั้งน้ำยาสารพัดอย่าขัดขวาง จัดที่นอนโรงใน <u>ระไวระวัง</u>	เอามุ้งกางสำรับไว้สักหลัง พระสิ้นสังเสนีแล้วลีลา

๒.๒ การเล่นเสียงสัมผัส

๒.๒.๑) การเล่นเสียงสัมผัสพยัญชนะ คือ สัมผัสที่มีเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงเดียวกัน ดังบทประพันธ์

ให้ <u>เดียวคุณมุ่นหมู่</u> อสุรี นีกจะใคร่ <u>พันพาด</u> พิฆาตโทษ	พระภูมี <u>ฮึดฮึด</u> ขัดวิญญา ให้สิ้นโคตรทรลักษณ์พวกยักษ์
เป็นเพลงกล่บ่ควันกลบตลบล้อม <u>วะวาบ</u> แวบแปลบปลาบเปลวอัคคี	เข้า <u>โอบอ้อม</u> ล้อมองค์พระทรงศรี พระผู้มีร่ายมนต์ <u>ดล</u> บันดาล
ปางพระมิ่งทูลกระหม่อมจอมนิเวศน์ เห็นโหราหน้าผัดไม่พิศทูล	ผู้เป็นเกศอสุรากลสุร ให้อา <u>ดูรเดือดดาล</u> รำคาญใจ

นางโฉมยงทรงฟังให้คั้งคั้น
ชลนانونเนตรทวษครวณ

ได้เสียวัวชัวต้อยนี้แล้ว
ฟังแรกรู้อยู่ด้วยกันไม่ทันไร

หรือขัดข้องต้องคิดที่จะค้ำ
เมื่อไรเล่าฤกษ์ดีที่คะเน

๒.๒.๒) การเล่นเสียงสัมพันธ์สระ
เดียวกัน ดังบทประพันธ์

แล้วหวนจิตคิดสงสารด้วยกานดา
จึงเอื้อนอรรถรัสถามตามกัษาพี

พระพลอบพลงทางสั่งพวกยักษ์
น้ำดอกไม้ไม่ใสศรดอินทรีย์

ไอ้พอร์มโพธิ์ทองของน้องแก้ว
แต่นี้ไปใครจะมาอนุกุล

ครั้นพลบคำย่าแสงพระสุริย์ศรี
พระหน่อนางแนบน้องประคองนวล

พระไปไหนน้องจะไปด้วย
ถึงยากเย็นเป็นตายวายชีวา

ยิ่งโศกแสนเศร้าสร้อยละห้อยหวน
เข้าหยุกชวนกายาไม่ปราณี

จะคลาดแคล้วคลายรักไปพรรคไหน
สิ้นอาลัยแล้วหรือพอจะขอลา

ดูท่าทางแข็งขันทำหันเห
หรือโลเลเหลวไหลก็บอกมา

คือ สัมผัสที่มีเสียงสระและตัวสะกดในมาตรา

ที่ไทรธากลับลิ้มปลื้มอาลัย
พ้ออาชาชุกชนไปหนไหน

เอาน้ำมาอาบกันรัฐศรีช่วยขัดสี
ตั้งแต่นี้พวกอเจ้าเฝ้าระวัง

เป็นกรรมแล้วความสุขจะสิ้นสูญ
จะอาดูรเดือดดาลรำคาญจริง

เข้าสู่ที่แทนทองสองสงวน
โฉมรัฐจวนโศกศัลย์รำพันทูล

เป็นเพื่อนม้วยทรงเดชพระเชษฐา
จะกัมน้ำตามติดไม่คิดตัว

๒.๓ ภาพพจน์

๒.๓.๑) อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง ได้แก่คำว่า เหมือน ดุจ ดัง คล้าย ดูราว เพียง เป็นต้น ดังบทประพันธ์

อันพวกมึง เหมือน หนึ่งแมลงเม่า	จะบินเข้ากองไฟไม่เป็นผล
แม้รักตัวกลัวตายทำลายชนม์	จงยอมตนอบนอบอภิวันท์
ถึงพอมชুবรูปร่าง เหมือน อย่างผี	ไม่นึกนึกหนีน้องรักอย่าพักกว่า
แต่ครั้งนี้ขัดสนจนปัญญา	กลัวบิดาเธอจะโกรธไม่โปรดปราน
หัวหงอกโง่โง่หกกระดกสิ้น	เที่ยวหลอกกินเครื่องเช่นเล่นมุสา
เราพึงรู้แบายลกลมารยา	ช่างพูดจากลับกลอก เหมือน ออกกลิ้ง
จอมกษัตริย์ที่ศนาโยธาทหาร	เห็นหม่อมารลัมประลัยพระทัยหาย
ยิ่งแค้นคั่ง ตั้ง เพลิงเถลิงกาย	ไม่กลัวตายไสข้างวางเข้ามา
ได้อับอายขายหน้าประชาราช	เรื่องที่มาดหมายแนกลับแปรผัน
หวนพิโรธโกรธใจ ตั้ง ไฟกลับ	ทำวกุมภัณฑ์ตรัสสั่งแก่เสนี
พนาสุรฟังทูลที่เปรียบเทียบ	ตั้ง ครเสียบไสตแสนแค้นหนักหนา
พระเนตรแดง ตั้ง แสงพระสุรียา	ไสคชวิ้งโลดโหดทะยาน
ลูกทะเลิงโลดลำพองคะนองฤทธิ์	นิรมิตกายาของยักษ์
สูงใหญ่เยี่ยม เทียมเท่า เขาศีรี	เข้าต่อตีด้วยองค์พระทรงชัย

๒.๓.๒) อติพจน์ คือ การกล่าวเกินจริงเพื่อสร้างอารมณ์และความรู้สึกที่รุนแรงเกินจริง เน้นความรู้สึกมากกว่าความเป็นเหตุผล ดังบทประพันธ์

ว่าพลางทางจับจักรอาวุธ ดั่งพระทัยหมายขว้างล้างชีวิต	เคยยั้งยุทธปราบได้ทุกไอศวรรย์ เสียงสนั่นลั่นก้องท้องสุธา
ทหารให้ไถ่ลาสุธาสิ้น บางโลดโผนโจนคะนองคู่อ่องไว	เสียงสนั่นธรณินแผ่นดินไหว ยกเข้าไปถึงกระทั่งยังบุรี
แล้วร้ายเวทย์วิทยาหลับตานั่ง คงอาวุธยุทธยาห่าประการ	เกิดกำลังกายเพชรเจ็ดข้างสาร ไม่ต้องพาลแคล้วคลาดเครื่องศาสตรา
จักรก็หายกลายเป็นนาคมากกว่าหมื่น เล็กพังพานรานรุกคำรามรน	เสียงคลื่นพสุธาโกลาหล ข้างแผดพ่นคายพิชฤทธา
พระโคงศรวางสายแล้วหมายเหนี่ยว เป็นครุฑราชผาดโผนโจนเข้ามา	พอประเดี๋ยวเสียงก้องห้องเวหา จับนาคาจิกฟาดขาดกระเด็น

๒.๓.๓) สัทพจน์ คือ การใช้ถ้อยคำที่เลียนเสียงธรรมชาติ ดังบทประพันธ์

เสียงคึกคึก ก็ก้องท้องอากาศ สุบรรณร้ายหายไปในนภา	ไล่พิฆาตหาญหักพวกปักษา หน่อนราร้ายเวทย์วิเศษมนตร์
แล้วจับศรวางสายหมายพิฆาต เข้าดัสกรรอนบาทขาดเมาลี	เสียงฉับฉาด ต้องเศียรท้าวยักษ์ อสุรีลีมวางกลางพระลาน
คำรามแรงแกว่งกระบองร้องประกาศ ทั้งสองตาโตแดงดังแสงไฟ	ดั่ง ฟ้าฟาดเปรี้ยง เปรื่องกระเดื่องไหว เข้าลูปไล่บุกบันกระชั้นมา

บันดาลเป็นลมฮือกระพือพัด
หอบเอาเมฆหมอกมัวทั่วสากล

เสียงฮัดฮัดเวหาไกลาหล
บัดเดียวดลสว่างกระจ่างตา

๒.๔ รสในวรรณคดี

๒.๔.๑ นารีปราโมทย์ คือ บทที่แสดงความรัก เกี่ยว โอโโลม ดังบทประพันธ์

ว่าพลางพึงเข้าอิงแอบ	ถนอมแนบนวลละอองประคองอุ้ม
ชิดเขนยเขยซ้อนพระกรกุม	ต้องปทุมสัมพันธ์ส่ำก่ำดัดชม
นางนงลักษณ์ผลึกพลิกทำหยิกข่วน	พระเชยขึ้นชิดสนิทสนม
ทั้งสององค์หลงระเรีงในเชิงชม	เลยประทมหลับไปบนไสยา

หน่ออรินทรียินขับให้จับจิต	ประหวัดจิตหลงเล่ห์เสนาหา
พระกากรซ้อนอกอวนิดา	กัลยาเขยชวนให้ยวนยิน
พระจุมพิตชิดขึ้นระรื่นกลิ่น	นางผันผินพักตราหันหน้าหนี
ทั้งสององค์หลงประหวัดด้วยยินดี	เฝ้าพาทีเขยชิดไมนิทรา

นางฟังคำตั้งอำมฤตรส	สร้างกำสรดสมมาตรปรารณา
พระประคองน้องแนบแอบอุรา	ต่างนิทราชมเขยเลยหลับไป
จะใกล้รุ่งฟังกลิ่นสุนทรรีน	ทั้งสองชื่นชมชิดพิสมัย
ไม่ห่างเหินหาด้วยอาลัย	จนสุริยไสส่องสว่างกระจ่างตา

๒.๔.๒ พิโรธวาหัง คือ บทที่แสดงอารมณ์ไม่พอใจ โกรธแค้น ประชดประชัน เสียคดี

ด่าว่าอย่างรุนแรง ตัดพ้อน้อยเนื้อต่ำใจ ดังบทประพันธ์

พระจอมวังฟังสารสิ้นนุสนธิ์	ดังบุคคลบันเศียรให้ตักษัย
ตกตะลึงอึ้งอันตันพระทัย	ภูวนัยแค้นขัดแล้วตรัสพลัน
แม้จริงจั่งตั้งคำทำนร่ำว่า	จะเช่นฆ่ามันเสียให้อาสัญ
ลูกกระลือหนีเหล่าทั้งเฝ้าพันธุ์	จะเลี้ยงมันไว้ก็อวยชายพักตรา

พระกุมารฟิงสารสนมนาถ	ดั่งเคียรขาดจากคอด้วยคมขรรค์
หวนพิโรธโกรธใจดังไฟกัลป์	พระองค์สิ้นสมประดีดังตีปลา
ถีบกระทืบแท่นทองร้องประกาศ	เหวยอำมาตย์สี่มารชาญาอาสา
รีบลงไปยังปราสาทราชธิดา	เร็วอย่าช้าเห็นยังหลับจับสบาย
ทั้งสี่มารฟิงสารแสนพิโรธ	ทะเลสิ่งโลดจูงมโถมถลา
แกว่งกระบองร้องประกาศตวาดมา	อหังการเกินตัวไม่กลัวตาย

๒.๔.๓ สัตลาปังคพิไสย คือ บทโศกอันว่าด้วยการพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก การกล่าวข้อความแสดงอารมณ์โศกเศร้า อาลัยรัก ดังบทประพันธ์

ครั้นพลบค่ำย่ำแสงพระสุริย์ศรี	เข้าสู่ที่แท่นทองสองสงวน
พระหน่อนางแนบน้องประคองนวล	โคมรัญจวนโศกศัลย์รำพันทูล
ไอ้พอร่มโพธิ์ทองของน้องแก้ว	เป็นกรรมแล้วความสุขจะสิ้นสูญ
แต่นี้ไปใครจะมาอนุกุล	จะอาดูรเดือดดาลรำคาญจริง
ไม่ขออยู่สู่สมภิมิรมย์รื่น	ให้ชายอื่นรักอย่าพักหมาย
รำพลางทางทอดสกันร์กาย	นั่งพุ่มพ่ายชลนาโศกาลัย
รำพลางนางสะอึกสะอื้นอ่อน	ทรวงสะท้อนอันอดเพียงตักษัย
กอดบาทภัสตาโศกาลัย	นางทรมวยไม่เป็นสมประดี

๓. คุณค่าด้านสังคม

๓.๑ การปกครองแบบจตุสดมภ์ คือ ระบอบการปกครองที่เริ่มในสมัยกรุงศรีอยุธยาโดยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ได้ปรับปรุงระบอบการปกครองในส่วนกลางใหม่ตามแบบอย่างของขอม โดยมีกษัตริย์เป็นศูนย์กลาง และแบ่งออกเป็น ๔ กรม มีหัวหน้าเรียกว่า ขุน ฐานะเทียบเท่าเสนาบดี แบ่งออกเป็น กรมเวียง ดูแลความสงบบ้านเมือง กรมวัง ดูแลพระราชสำนัก กรมคลัง ดูแลพระราชทรัพย์ และกรมนา ดูแลไร่นา ดั่งบทประพันธ์

พระจอมวังฟังสี่เสนีย์ทูล
 จึ่งตรัสถามโหราพฤตมาจารย์

ให้เพิ่มพูนปรีดีเปรมเกษมศานต์
 จงคุณหารค้นหาเวลาดี

๓.๒ การทำนาย ในตอนที่พระบิดาของ นางรำจวน ต้องการให้โหรทำนายดวงชะตาของ นางรำจวนกับนพสุร พระโอรสของท้าวจิตรราสูร ดังบทประพันธ์

พระจอมวังฟังสี่เสนีย์ทูล
 จึ่งตรัสถามโหราพฤตมาจารย์
 ทั้งปีเดือนคืนวันชั้นษา
 จะถูกต้องข้อขัดสวัสตี

ให้เพิ่มพูนปรีเปรมเกษมศานต์
 จงคุณหารค้นหาเวลาดี
 พระธิดากับโอรสท้าวยักษ์
 หรือจะมีเภทพาลประการใด

๓.๓ การเตรียมงานอภิเษก ในตอนที่พระบิดาของ นางรำจวน สั่งให้พวกเสนาจัดเตรียมงานสถานที่อภิเษกของนางรำจวน ดังบทประพันธ์

บ้างปลูกโรงพิธีมีธงฉัตร
 ที่บัลลังก์ตั้งเครื่องนมัสการ

ราชวัตรรายรอบขอบสถาน
 พื้นเพดานคูดจาดาชดารา

๓.๔ คากาอาคม ในตอนที่เหล่าเสนามาจับพระจักรแก้วมดไว้ในตอนหลัง เมื่อพระจักรแก้วตื่นจึ่งร้ายคากาให้เชือกหลุด ดังบทประพันธ์

ขอพระองค์ทรงเดชเกษมงกุฎ
 มั่นมีฤทธิวิทยาวิชาดี
 พอมันตื่นพื้นกายร้ายคากา
 ข้าทั้งสี่นี้วิ่งเข้าชิงชัย

อ้ายมมนุษย์ชายชู้นางโฉมศรี
 แต่เดิมทีรวบรัดมัดมันไว้
 เครื่องพันธนาลุ่มหล่นไม่ทนได้
 ประเดี๋ยวใจเป็นนาคมามากครัน

๓.๕ ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ในตอนที่พระจักรแก้วต่อสู้กับพระบิดาของพระธิดายักษ์ หลังจากที่พระจักรแก้วเห็นว่าพวกยักษ์ถูกครยิงแล้วไม่ตาย จึงได้ถอดแหวนอธิษฐานขอให้ตนเองสู้รบชนะพวกยักษ์ จากนั้นแหวนก็ได้กลายเป็นนาคไปพันพิชใส่ยักษ์ ดังบทประพันธ์

แล้วถอดพระอำรงค์ทรงศกดา	ขึ้นวันทาจับหัตถ์นั้สการ
ขอพระคุณทรงฤทธิ์พิตุเรศ	ช่วยปกเกศลูกจะหักหาญ
ให้ปลอดภัยชัยยะชนะมาร	แล้วภูบาลขว้างไปในภา
เดชะฤทธิ์อำรงค์ทรงประสาท	เป็นนาคราชเลื้อยโลดโตดถลา

๓.๖ เครื่องทรงม้า ในตอนที่ท้าวจิตรราสูรรับสั่งให้อำมาตย์ไปแต่งเครื่องทรงม้า ประดับแก่นวนพรัตน์ อัญมณี และทอง เพื่อเตรียมพร้อมรบกับพระจักรแก้ว ดังบทประพันธ์

บ้างก็แต่งม้าทรงองค์ษัตริย์	เนาวรัตน์เรืองงามอร่ามศรี
บังเหียนหุฟุ่ห้อยร้อยมณี	กำมะหยี่เบาะทองตรองสุวรรณ

๓.๗ ชิงสุกก่อนห้าม ในตอนที่ท้าวจิตรราสูร พระบิดาของนพสุรได้พบหน้าพระจักรแก้ว และรู้ว่าบุรุษที่มาลักลอบได้เสียกับพระคู่มั้นของพระโอรสตนเองก็คือ พระจักรแก้ว จึงได้ต่อว่า ดังบทประพันธ์

เหตุไฉนโยท่านทำหารหัก	มาลอบลักขมนางในปรางค์ศรี
เข้าชิงช่วงลวงเลประเวณี	หรือเชื่อดีเป็นทหารจะราญรอน

๓.๘ อวรุโบริภณ ที่ใช้ในการทำสงครามระหว่างพระจักรแก้วกับท้าวจิตรราสูร ได้แก่

- ๑) หอก คือ อวรุที่ใช้รบในระยะประชิดตัวอีกแบบหนึ่งมี ๒ ชนิด คือ หอกมีกระบังและไม่มี กระบังมีความยาวตั้งแต่ ๒ เมตร ขึ้นไป หอกมีหลายชนิดได้แก่ หอกซัด หอกใบพาย หอกใบข้าว
- ๒) ง้าว คือ อวรุชนิดหนึ่งทำด้วยเหล็กรูปแบนโค้งคล้ายดาบ ด้ามกลมยาวทำด้วยโลหะ หรือไม้ เป็นต้น ถ้ามีขอได้คอของด้ามสำหรับสับบังคับข้างด้วย

- ๓) โล่ คือ เครื่องกำบังปิดป้องศัสตราวุธ ลักษณะเป็นแผ่นแบนรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทำด้วยโลหะหรือหนังดิบ ด้านหลังมีที่จับ
- ๔) ทวน คือ อาวุธยาวใช้สำหรับทหารม้า มีลักษณะคล้ายหอก ไม่มีกระบ้ง แต่มีภูเขนสัตว์ จามรี ผูกไว้เป็นพวงตรงคอทวน
- ๕) ดั่ง คือ มีลักษณะคล้ายกาบกล้วย ใช้ป้องกันอาวุธของข้าศึกในการรบแบบประชิดตัว มีขนาดกว้างประมาณ ๑๕ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๑๐๐ เซนติเมตร มักจะใช้คู่กับดาบเรียกว่า ดาบดั่ง

ผล <u>หอก</u> หอกแทงเข้าแยงยุทธุ์	อุตุลุดบุกบั่นกระชั้นไล่
ผล <u>ง้าว</u> ง้าวจ้องคู่อองไว	ต่างไล่ต่างหลบเข้ารบรับ
ผล <u>โล่</u> โล่ทะลวงวิ่งถลัน	กระโดดฟันปิดป้องย่องขยับ
ผล <u>ทวน</u> ทวนแทงถูกคอพับ	ผล <u>ดั่ง</u> ดั่งรับเข้าราวี

๓.๙ กตัญญู นึกถึงพ่อแม่ หลังจากที่รบชนะท้าวจิตรราสูร และได้ครองเมืองยักษ์ ก็ได้หวนคิดถึงพระบิดาและพระมารดาว่าจะเป็นอย่างไร หลังจากพลัดพรากมานาน จึงคิดที่จะเดินทางกลับเมืองไปพบหน้า ดั่งบทประพันธ์

ทั้งบิดราขมาตรงค้อย่าสงสัย	ไม่มีใครว่ากล่าวให้ร้ายฉาน
พี่คิดถึงบิดรงค์กับวงศ์วาน	ทั้งพระมารดาอยู่ยังบุรี
ทั้งสององค์ทรงคุณการุณรัักษ์	เป็นที่พักสองชนกปกเกศี
แต่พลัดพลากจากกันมาก็กว่าปี	จนปานนี้แล้วไม่เห็นว่าเป็นตาย
พี่หมายว่าจะลาบิดรงค์กับองค์เจ้า	กลับไปเฝ้าทูลสนองสองฤสายุ
ให้ถึงวังฟังนุสนธิ์ที่ต้นปลาย	เธออยู่สบายพี่จะกลับมารับนาง

จักรแก้ว (เล่ม ๒)

๑ ปางพระองค์อสุรกาลสุร	ให้เพิ่มพูนภิญโญสโมสร
ครั้นรุ่งแสงสุรียาทิวากร	ประเวศน์จรเยื้องยัรบศิริ
เข้าที่สรงทรงเครื่องเรื่องระยับ	มงกุฎกับแกมกานต์ประสานสี
ครั้นสรงเสรีจรีบเสด็จจรลี	ออกนั้งที่พระโรงรัตนชัชวาล
พวกเสนานบน้อมอยู่พร้อมพรั่ง	พระจอมวังเอื้อนอรรถตรัสบรรหาร
จงเร่งรัดจัดกันให้ทันการ	จะแต่งงานวิวาห์ธิดาดวง
ตามกษัตริย์ชัตติวงศ์ดำรงรักษ	สมกับศักดิ์บุตรตรีที่ลูกหลวง
ให้พร้อมพรั่งตั้งพิธีที่หึ่งปวง	ทุกกระทรวงให้เสร็จในเจ็ดวัน
อำมาตย์รับสั่งสารโองการตรัส	มาเร่งรัดเร็วรวดกันกวอดขัน
บ้างบาดหมาย ^๑ ง่ายแจกเกี่ยวแยกกัน	เร่งให้ทันบัญชาพระกุมาร
บ้างปลูกโรงพิธีมีธงฉัตร	ราชวัตรรายรอบขอบสถาน
ที่บัลลังก์ตั้งเครื่องนมัสการ	พื้นเพดานคูดจาจดาษดารา
จะรำนักชกน่านป่วยการนั้ง	คนที่ฟังนั้นเล่าเขาจะว่า
เรื่องไหนเรื่องนั้นพรรณนา	จำจะว่าแต่ย่อพอเป็นเสา
๑ ส่วนเสนีย์ที่บังคับบรรณาการ	ครั้นจัดการเสร็จสรรพกลับมาเฝ้า
ทูลแถลงแจ้งความสำเนา	ข้าพเจ้าจัดเสร็จสำเร็จการ
พระจอมวังฟังเสนีย์ทูล	ให้เพิ่มพูนปรีดีเปรมเกษมสาร
จึงตรัสถามโหราพฤตมาจารย์	จงคุณหารค้นหาเวลาดี
ทั้งปีเดือนคืนวันชันษา	พระธิดากับโอรสท้าวยักษ์
จะถูกต้องช่องขัดสวัสดี	หรือจะมีเภทพาลประการใด
โหรค่านับรับราชบรรณาการ	จับกระดานดูบาสิคำพิสัย
แล้วตั้งเลขคุณควรคำนวณใน	ยิ่งดูไปก็ยิ่งแคลงแห่งวิญญา
แล้วสอบสวนทวนทบทลบลหลัง	ถึงสามครั้งก็ไม่เคลื่อนเหมือนช้างหน้า
โหรพินิจคิดประหวั่นพรั่นวิญญา	แห่งนดูหน้านักขยายดไม่อาจทูล

^๑ บาดหมาย หมายถึง หนังสือที่แจ้งเรื่องราวของทางราชการ, บัญหมาย หรือ บัตรหมาย ก็เรียก

๑ ปางพระมิ่งทูลกระหม่อมจอมนิเวศน์ ผู้เป็นเกศอสุรากลลสุร
เห็นโหราหน้าผิตไม่พิศทูล ให้อาตุรเดือดด้านรำคาญใจ
จึงเอื้อนอรรถตร์สวามหาศาล ท่านคุณหารคิดเห็นเป็นโฉน
จงทำนายทายตามแต่จริงไป อย่าเกรงใจเราไม่โกรธเอาโทษทัณฑ์
โหรคำรบบนบอบตบสนอง ขอละอองฝ่าธุลีมีมหันต์
อันธิดาขององค์พระทรงธรรม์ ชะตาตกเคราะห์จำเพาะการ
อนึ่งชายที่วามาขอสู่ มิใช่คู่เซยชมสมสมาน
ด้วยชันษาเป็นกาลกนิพิพาล เห็นอาการจะต้องค้างอยู่กลางคัน
แต่ชายผู้คู่สร้างของนางนาถ เป็นสันนิวาสุพเพไม่เหหัน
ในตำราว่าจะอยู่เป็นคู่กัน แต่ชายนั้นชาติชนิดผิดตระกูล
เป็นคนห่างต่างเมืองเรื่องพระเวทย์ ศักดาเดชปราบได้ทุกไอสุรย์^๒
แต่บัดนี้พลัดพรากจากประยูร เทียวอาตุรตมาพาราเรา
ทุกวันนี้พระธิดายุพาพักตร์ ได้ร่วมรักสมสู่อยู่กับเขา
นั้นแหละแน่แท้ว่าคู่ของนางเยาว์ ได้คลึงเกล้าเซยชมมานมนาน
ขอพระองค์ทรงตรึกให้ลึกล้ำ แม้นผิดคำของข้าที่ว่าขาน
ยอมถวายชีวิณสิ้นทั้งปราณ จงประหารอย่าให้เหลือเป็นเยื่อใย
๑ พระจอมวังฟังสารสินุสนธิ์ ดังบุคคลบันเศียรให้ตักษัย
ตกตะลึงอั้งอันตันพระทัย ภูวนัยแค้นขัดแล้วตรัสพลัน
แม่นจริงจึงตั้งคำท่านร่ำว่า จะเช่นฆ่ามันเสียให้อาสัญ
ลูกกระลี^๓หนีเหล่าทั้งเผ่าพันธุ์ จะเลี้ยงมันไว้ก็อายชายพักตรา
ตรัสพลางทางเสด็จเข้าตำหนัก พญายักษ์เศร้ายสร้อยละห้อยหา
คิดระคายเคืองขุนมุนวิญญา อสุรานอนตรองหมองอารมณ์
๑ จะกล่าวถึงพระธิดายุพาพักตร์ ได้ร่วมรักคู่ครองทั้งสองสม
ไม่เห็นห่างร้างนिरาศสวาทชม แสนภริมย์ร่วมสุขทุกเวลา
พอรู้ข่าวเร้าร้อนสะท้อนจิต ไม่วายคิดนึ่งอนาถหวาดผวา

^๒ ไอสุรย์ หมายถึง อำนาจ, ความเป็นใหญ่

^๓ กระลี หมายถึง ร้าย, ชั่ว

กลัวจะจากพรากพลัดกับภัสตา
 ครั้นพลบค่ำย่าแสงพระสุรีย์ศรี
 พระหน่อนางแนบน้องประคองนวล
 โไอ้พ่อร่วมโพธิ์ทองของน้องแก้ว
 แต่นี้ไปใครจะมาอนุกุล
 พ่อจะคิดเป็นอย่างไรให้ประจักษ์
 แม้นสุดฤทธิ์ปีติรงค์จะทรงจริง
 ไม่ขออยู่สู่สมภิรมย์รื่น
 รำพลางทางทอดสกันท์^๔ ภาย
 พระขึ้นขอบปลอบประคองว่าน้องแก้ว
 ทุกวันนี้พี่ยาแสนอาลัย
 พระพิตุราขมาตุรงค์ของนางลักษณ
 จะตกแต่งให้เป็นที่ศรีนคร
 แม้โฉมยงจงฟังพี่สั่งสอน
 จงตามจิตพิตุเรศเจตนา
 แต่ตัวพี่บุญน้อยจะลอยลับ
 แม้อยู่หลังจงเป็นสุขสนุกใจ
 อันชาตินี้มีได้อยู่เป็นคู่รัก
 เป็นภรรยาใจอาลัยลา
 นางโฉมยงทรงฟังให้คั่งแค้น
 ชลนนานองเนตรเทวษครวญ

.....

๑ โไอ้ว่าพระทูลกระหม่อมแก้ว

น้องนี้หมายฝากชิงด้วยทรงธรรม
 ได้เสียตัวชั่วต้อย่างนี้แล้ว

ชลนนานองเนตรเทวษครวญ
 เข้าสู่ที่แทนทองสองสงวน
 โฉมรัญจวนโศกศัลย์รำพันทูล
 เป็นกรรมแล้วความสุขจะสิ้นสูญ
 จะอาดูรเดือดดาลรำคาญจริง
 หรือสิ้นรักน้องแล้วทำนังนัง
 น้องจะนังก้มหน้ากินยาตาย
 ให้ชายอื่นรักอย่าพิกหมาย
 นังพุ่มพ่ายชลนาโศกาลัย
 พี่รู้แล้วมันคงไม่สงสัย
 แต่เจียมใจด้วยว่าจนเป็นคนจร
 เธอจงรักพุ่มพวงดวงสมร
 ทั้งดินดอนจะกระเดื่องเรื่องเดชา
 อย่าขึ้นค่อนขัดคำที่ร่ำว่า
 อยู่พาราครองสนมให้สมใจ
 ขอลากลับเข้าป่าพฤษษาไสว
 อย่าอาลัยหลงห่วงเลยดวงตา
 ขอพบพักตร์สุดสวาทเมื่อชาติหน้า
 จงจำหน้าพี่เสียน้องอย่าหมองนวล
 ยิ่งโศกแสนเศร้าสร้อยละห้อยหวาน
 เข้าหยิกข่วนกายาไม่ปราณี

 เผ้าโศกก็ยวอนว่าสารพัน
 ไม่รักแล้วจงฆ่าให้อาสัญ
 สุดบั้นบากหน้าไปหาใคร
 จะคลาดแคล้วคลายรักไปพรรคไหน

^๔ สกันท์ หมายถึง ร่างกาย, ส่วนของร่างกาย

ฟังแรกรู้อยู่ด้วยกันไม่ทันไร
 พระไปไหนน้องจะไปด้วย
 ถึงยากเย็นเป็นตายวายชีวา
 อันชายอื่นหมิ่นแสนในแผ่นภพ
 จะสู้ม้วยด้วยสัจไม่ผลัดตัว
 หรือพระแห่งแคลงน้องว่าสองจิต
 แม้นเห็นซั้วมัวหมองครองราศี
 ราพนางสาวสะอึกสะอื้นอ่อน
 กอดบาทภักศดาโคกาลัย
 พระปลอบโหมโถมลูบจูบถนอม
 พี่ว่าหยอกดอกเจ้าอย่าโคก
 อันความสัตย์ชื่อตรงของนางนุช
 พี่รักเจ้าเท่ากันกับดวงใจ
 ถึงทรงฤทธิ์บิตุรงค์จะทรงเจ้า
 มิให้น้องต้องไปกับไพร^๖
 ให้โลกถือชื่อเรื่องทั้งเมืองยักษ
 ถึงจะตายเสียก็ตามเถิดงามอน

๑ ว่าพาลางกักรประคองกอด

พี่ไม่ทิ้งมิ่งสมรให้ร้อนใจ
 นางฟังคำสวามีพาที่ปลอบ
 พระหัตถ์เช็ดชลนาระอาอาย
 ไม่รู้แล้วรู้เล่าเฝ้าสนุก
 ทำอวดฤทธิ์คิดว่าจะราวี

ลื่นอาลัยแล้วหรือพ่อจะขอลา
 เป็นเพื่อนม้วยทรงเดชพระเชษฐา
 จะก้มหน้าตามติดไม่คิดตัว
 ไม่ขอคบเข้าประคองถึงสองฝัก
 ถึงดีซั้วก็ได้มาเป็นสามี
 พ่อจึงคิดจะหน่ายเอาตัวหนี
 ซั้วชีวิน้องเสียก่อนจึงจรไป
 ทรวงสะท้อนอันอัดเพียงตักษย
 นางทรมวยไม่เป็นสมประดี
 แม่เนื้อหอมอยู่ระคายไม่หน่ายหนี
 เช่นน้องนี้หรือจะทิ้งให้กรังใจ^๕
 ถึงสิ้นสุดดินฟ้าไม่หาได้
 จนบรรลัยก็ไม่ห่างทางไมตรี
 พี่จะเข้าสู่ศิกไม่นึกหนี
 จะต่อตีชิงนางกลางนคร
 ได้ร่วมรักแล้วไม่ทิ้งมิ่งสมร
 พี่ไม่จรจากเจ้าให้เศร้าใจ
 โอ้แม่ยอดยุพยง^๗ อย่างสงสัย
 จะรักใคร่ครองกันจนวันตาย
 ค่อยชื่นชอบโศกเศร้าบรรเทาหาย
 ยิ้มละม้ายผินหน้าแล้วพาที่
 เออสันทุกข์แล้วหรือไรโฉนนี้
 รูปเช่นนี้น่ารักาญสงสารจริง

^๕ กรังใจ หมายถึง ระวัง, นึกแคลงใจ, นึกสงสัย

^๖ ไพร หมายถึง ข้าศึก

^๗ ยุพยง หมายถึง นางงาม, หญิงกำลังสาวสวย

คู่อันแอ้นเอวองค์ทรงจะดาต^๘
 จะสู้เขาเอาชีวิตไปปลิดทิ้ง
 เราคิดกันเมียผัวเอาตัวรอด
 เห็นท่วงทีดีกว่าอยู่ในหมู่มาร

๑ พระฟิงนางทางปลอบตอบนุสนธิ์

พี่จะให้เนื้อเย็นเห็นฝีมือ
 แต่เกรงจิตรปีตรุงค์ของนงนุช
 ถึงขัดข้องต้องคิดเหมือนบิดา
 แม้นลำพังยังชาติไอ้ชายชู้
 ใหลยกโคตรมันมาสักห้าพัน
 ถึงพอมชูบุรูปร่างเหมือนอย่างผี
 แต่ครั้งนี้ขัดสนจนปัญญา
 ด้วยตัวพี่คนผิดคิดมิชอบ
 ปีตรุงค์ก็ยังไม่แฉงไม่แจ้งการ
 นางฟิงคำภัสตาน้ำตาตก
 สะอื้นอ้อนวอนว่ากับสามี
 เมื่อแรกเริ่มเดิมทีน้องนี้ขอ
 ถึงจะแอบแนบชิดสะกิดกวน
 พระฟิงนางทางว่ายุพาพัศตร์
 ถ้าห้ามอื่นหมิ่นครั้งพอยังใจ
 อันนิสัยใจมนุษย์บุรุษรุ่น
 ประเวณีที่จริงหญิงกับชาย

๑ ว่าพलगฟิงเข้าอิงแอบ

ชิดเขนยเขยซ้อนพระกรกุม

ดีแต่นาต^๙เดินเที่ยวเกี่ยวผู้หญิง
 นองนี่กริ่งอยู่ไม่วายหายรำคาญ
 คอยเล็ดลอดหนีออกนอกสถาน
 จะเกิดการวุ่นวายเมื่อปลายมือ
 ถึงอับจนจนตัวกลัวมันหรือ
 เกิดเป็นชื่อชาติชายอายุประชา
 ได้เป็นบุตรคู่ชิดขนิษฐา
 จะหยาบเข้าหักหาญสงสารกัน
 พี่จะสู้ทำศึกไม่เลิกพรัน
 จะห้าพันเสียให้ตายวายชีวา
 ไม่นึกนึกหนีน้องรักอย่าพักกว่า
 กลัวบิดาเธอจะโกรธไม่โปรดปราน
 มาลักลอบร่วมรักสมัครสมาน
 จะคิดอ่านแก้ไขอย่างไรดี
 ใหลร้อนอกดั่งนิรุทธ์^{๑๐}มาจุดจี้
 ไ้อ้ครั้งนี้คราวเคราะห์ประเจอะจน
 พระไม่รอความรักทำหักหวน
 เพราะโดยควรจึงได้ชำระกำใจ
 แม้นเหลือรักแล้วจะรออย่างไรได้
 รักมิใช่ห้ามเห็นไม่เว้นวาย
 ย่อมหมกมุ่นมัวรักหักไม่หาย
 เทียวหลงตายเสียเพราะรักซี้มกชุม
 ถนอมแนบนวลละอองประคองอุ้ม
 ต้องปทุมสัมพันธ์ส่ำก้ำดัดขม

^๘ ดาด หมายถึง ธรรมดา ๆ, พื้น ๆ

^๙ นาต หมายถึง ทอดแขนให้อ่อนงาม

^{๑๐} นิรุทธ์ หมายถึง ดับแล้ว

นางนงลักษณ์ผลักพลิกทำหิยกვნ

ทั้งสององค์หลงระเริงในเชิงชม

๑ ครั้นรุ่งแสงสุริโยวโรภาษ^{๑๑}

ทั้งสององค์หลงสนิทในนิทรา

ฝ่ายสนมกรรมนางในปรางค์รัตน์

ต่างปรึกษาว่าพระนางเป็นอย่างไร

หรือประชวรกายาโรคาไข้

ก้านัลนางต่างรีบจรจัด^{๑๒}

เห็นทวารบานชิดปิดสลัก

คอยสอดมองตามช่องทวารไซย

พวกก้านัลขวัญบินสั้นสติ

บ้ำว่ากรรมของเราแล้วไม่แคล้วตาย

ถ้ารู้ถึงปีตุงค์จะลงโทษ

ถึงพวกเราจะคิดปิดคดี

จำจะไปทูลแถลงให้แจ้งจิต

คิดพลางทางชวนกันให้โคลคลา

๑ ครั้นถึงจึงประนมบังคมไหว้

ต่างกระหนกตักประหม่าดูหน้ากัน

บัดนี้องค์ทรงยศโอรสรักษ์

คบผู้ชายเข้ามาแนบแอบบุรา

แต่เด็กซื้อจินดาข้าไม่เห็น

จงทราบเรื่องใต้เบื้องบาทหงส์

๑ พญามารมารฟังสารสนมนาถ

หวนพิโรธโกรธใจดังไฟกล้วย

ถีบกระที่บแทนทองร้องประกาศ

พระเชยชวนขึ้นขีดสนิทสนม

เลยประทมหลับไปบนไสยา

ภานุมาศส่องแสงสว่างหล้า

จนเวลาสายแสงแจ้งอุทัย

คอยกษัตริย์สององค์คิดสงสัย

จึงหลับไหลวิปริตผิดทุกวัน

เหตุโฉนโฉมฉายไม่ผายผัน

ถึงสุวรรณปรางค์ทองห้องข้างใน

ต่างเข้าผลักก็ไม่อาจหวาดไหว

เห็นทรมวียนนอนหลับกับชาย

อย่างนั้นสืหล่อนมีนาฟ้าจนสาย

นี่เจ้านายช่างมาเป็นไปเช่นนี้

จะพาโคตรคอกกระเด็นลงเป็นผี

ควันอัคคีหรือจะหยุดสุดปัญญา

ที่ขอบผิตสุดแท้แต่โทษา

รีบขึ้นมาเฝ้าองค์พระทรงธรรม์

ก้านัลในนารีไม่มีขวัญ

อภิวันท์ทูลแถลงแจ้งกิจจา

ไปลอบรักหลงเล่ห์เสนาหา

ยังนิทราหลับอยู่ไม่รู้องค์

หรือจะเป็นรูปนิมิตพิศวง

สุดแต่ทรงพระกรุณาโปรดที่โทษทัณฑ์

ดั่งเคียรขาดจากคอด้วยคมขรรค์

พระองค์สิ้นสมประดีดังตีปลา

เหวยอำมาตย์สี่มารชาญอาสา

^{๑๑} วโรภาษ หมายถึง แสงสว่างอันประเสริฐ

^{๑๒} จรจัด หมายถึง เทียวไป, เดินไป

รีบลงไปยังปราสาทราชธานี

ถ้ามันตื่นพื้นตัวจะม้วย่ง

จะอิงอ้อลือเลื่องเคื่องระคาย

จงดูแลแก้ไขให้ได้ช่อง

เข้ารวบรัดมัดลากกระชากมา

จงผูกพันมัดพามาโดยดี

.....

๑ อำมาตย์รับสั่งองค์พระทรงฤทธิ

ลงจากปรารงค์ต่างรีบจรลี

เห็นทวารบานในใส่สลัก

สะเดาะกลอนถอนลิ่มหลุดออกมา

ฟันวิสูตรรูดปราดขาดสะบั้น

เข้ารวบรัดมัดองค์พระทรงไชย

๑ ปางพระหน่อบพิตรอดิศร

มองเขม้นเห็นหม้อสุรา

พระทนต์นิงภาวนามหาเวทย์

เครื่องผูกมัดรัดตรึงทั้งอินทรี

๑ สี่อำมาตย์กลาดชุ่มเข้ารุมจับ

เข้าโถมถีบเสนทั้งสี่มาร

จึงตรัสว่าเหวยยักษ์อูกุศล

ทำหักหาญคุมเหงไม่เกรงใจ

อันพวกมึงเหมือนหนึ่งแมลงเม่า

แม้รักตัวกลัวตายทำลายชนม์

ถ้าตั้งดื้อถือดีขึ้นตีต่อ

อย่าหวนหวนมุ่นมะทำตุตัน

๑ ทั้งสี่มารฟังสารแสนพิโรธ

แกว่งกระบองร้องประกาศตวาดมา

เร็วอย่าช้าเห็นยังหลับจับสบาย

ต้องรีบพุ่งชอกข้าระส่ำระสาย

หมอเขาทายเป็นมันดีมีคักดา

ค่อยเยาะย่องอย่าให้มันทันเห็นหน้า

อย่าเปลอฆ่ากู่จะถามเอาความมัน

.....

.....

อาญาสิทธิ์ถือศักดิ์ของยักษ์

มาสู่ที่สถิตพินิตา

ทั้งสี่ยักษ์ร้ายมนต์ดลคาถา

แล้วก็พากันย่องเข้าห้องใน

เห็นทรงธรรมนอนนิ่งไม่ดิ้งไหว

ลากลงไปจากที่ศรีไสยา

สนิทนอนนิ่งอนาถหวาดผวา

เข้ามัดคร่ากลัดกลุ่มรุมกันตี

เดชะเดชมนตราตาฤๅษี

ก็คลายคลี่ลู่หล่นไม่ทนทาน

พระขยับลุกได้ไล่ประหาร

ก็เซซานล้มกลาดดาชกกันไป

นี่เหตุผลข้อเช็ญเป็นไฉน

จะบรรลัยลงเดี๋ยวนี้ทั้งสี่คน

จะบินเข้ากองไฟไม่เป็นผล

จงยอมตนนอนบอบอภิวันท์

เหมือนเอาคอเข้ามาสู้กับคมขรรค์

เราบอกท่านโดยดีมีเมตตา

ทะเล้งโลดจู่โจมโถมถลา

อหังการ์เกินตัวไม่กลัวตาย

หมิ่นประมาทอาจจิตคิดกบฏ
 อันชีวิตของมึงถึงที่ตาย
 พระจอมเกล้าเจ้าบุรินทร์ปิ่นประเทศ
 รับสั่งใช้ให้กูผู้กุมภัณฑ์
 ไม่เจียมตัวหัวเดียวเที่ยวก่อ
 จะเคี้ยวเล่นต่างแกล้มแกมสุรา

๑ ว่าพลางทางโถมกระโจมจับ

ต่างองต่างอาจไม่พลาดพลั้ง
 พระโถมยงทรงขรรค์ไล่ฟันฟาด
 อสุรี้ตฤกบุกตะบัน
 มารอำมาตย์ผาดแผลงสำแดงฤทธิ์
 เขม่นมาดฆาตฆ่าชีวาวาย

๑ จะกล่าวกลับจับความถึงงามชื่น

ไต่ยินเสียงโผผางในปรางค์จันทน์
 ไม่เห็นองค์ทรงฤทธิ์สถิตแทน
 กันแสงพลางทางรีบจรลี
 มองเขม่นเห็นองค์พระทรงศร
 นางโถมยงองค์สรรค์ห้วนฤทธิ์
 สะอื้นอ้อนวอนทูลประมุขกิจ
 แม้นฆ่าฟันกันตายวายชีวา

๑ พระฟังนางทางแกว่งพระแสงศร

เดชะผลมนตราไม่อาดูร
 คำรามรณพันพิชประชิดไล่
 ทั้งสี่มารมองเขม่นเห็นนาคี
 ต่างคนต่างขยาดไม่อาจใกล้

ทรยศเกินหนักจักฉิบหาย
 อย่าพักหมายว่าจะรอดตลอดวัน
 เป็นผู้เฝ้ากรุงไกรไอศวรรย์
 มาห้าหันเสียให้ตายวายชีวา
 เอาเนื้อมาล่อเป็นภักซ์^{๑๓} พวักยักษา
 ไม่คณา^{๑๔} ตัวมึงสักครึ่งคำ
 ต่างรบบรับพลังเพลิงเสียงกล้า
 ต่างกำต่างกุมเข้ารูมรัน
 เสียงฉับฉาดเอนเอียงเสียงถลัน
 พระทรงธรรม์ปิดป้องไม่ต้องกาย
 เข้าต่อติดตามตีไม่หนีหาย
 หน่ออารายณ์ทรงศรเข้ารอนรัฐ
 ผวาตื่นตกใจไม่มีขวัญ
 พระกายสั่นเหลียวหาพระสามี
 ยิ่งสุดแสนโศกกำสรวลสลดศรี
 ออกจากที่แทนทองห้องข้างใน
 เข้ราญรอนบุกบันกระชั้นไล่
 วิ่งเข้าไปหยุดคร่าพระสามี
 พระทรงฤทธิ์อย่าพิโรธโปรดเกศา
 พระบิดารู้คิดจะอาดูร
 ประนมกรอ่านเวทย์วิเศษศุนย์
 เกิดเป็นนาคราชมากมูลประมาณมี
 เข้าชิงชัยต่อฤทธิ์ด้วยยักษี
 ทำฤทธิ์ถาโถมกระโจมเข้ามา
 บ้างตกใจล้มกลิ้งวิ่งถลา

^{๑๓} ภักซ์ หมายถึง อาหาร

^{๑๔} คณา หมายถึง นับ, ตรวจให้รู้จำนวน

ลงจากปราสาทต่างชนกันโคลคลา

ขอพระองค์ทรงเดชเกษมังกุฎ

มันมีฤทธิ์วิทยวิชาติ

พอมันตื่นพื้นกายร้ายคาถา

ข้าทั้งสี่นี้วิ่งเข้าชิงชัย

บ้างพันพิชเลิกพังพานประมาณหมื่น

ขอพระองค์จงโปรดปรานซึ่งโทษทัณฑ์

๑ พณาสูรพึงสารมารอำมาตย์

ประกาศก้องร้องเหวี่ยงเหย้าเสนา

แล้วสั่งพวกอสูรินทร์สิ้นทั้งผอง

สั่งทหารการร่อนอย่านอนใจ

อำมาตย์หมอบนอบค่านับรับบรรหาร

มาเร่งรัดจัดกระบวนล้วนตัวดี

ฝ่ายพหล^{๑๕} พลทหารทุกบ้านถิ่น

ต่างขยับจับอาวุธยุทธยา^{๑๖}

๑ ปางพระมิ่งมาราพญายักษ์

ประกาศก้องร้องบอกออกเนื้อความ

พวกทหารแต่บัญชาที่มานั้น

จับศัตรูชู้ชายอายคนดี

พระตรัสพลางทางจับเอาจักรเพชร

กำลังกริ้วลิวโลดโตดทะยาน

พระใสข้างวางวังถึงสิงหาสน^{๑๗}

ให้อ้อมล้อมล้อมปราสาทรจนา

ถึงวันทาทุลความตามคติ

อ้ายมณุษย์ชายชู้นางโฉมศรี

แต่เดิมทีรวบรัดมัดมัดมันไว้

เครื่องพันธนาลุ่มหล่นไม่ทนได้

ประเดี๋ยวใจเป็นนาคมามากครัน

สุดสิ้นเช่นฆ่าให้อาสัญ

แต่ชีวันอยู่ได้พระบาทา

กระที่บาทาแค้นขัดสหัสสา

เร็วอย่าช้าเตรียมพลสกนธ์ไกร

พิฆาตกลองเร่งรุมประชุมไพร

จะยกไปให้ทันในวันนี้

ไม่นั่งนานเน้นนิ่งออกวังจี

บ้างไปตีกลองใหญ่ให้สัญญาณ

พอได้ยินเสียงกลองก้องเวหา

ชวนกันมาพร้อมพร้อมพร้อมความ

แลเห็นพัคตร์พวกพลมาลั่นหลาม

เกิดสงครามศึกใหญ่ในบุรี

จงช่วยกันยกไปล้อมปราสาทศรี

ฆ่าชีวิตเสียให้สมอารมณ์พาล

รีบเสด็จขึ้นคอคชสาร

พลมารเกรียวกรูเป็นหมู่มา

สั่งอำมาตย์ตัวนายทั้งชายขวา

อสุราใสข้างวางเข้าไป

^{๑๕} พหล หมายถึง กองทัพใหญ่

^{๑๖} ยุทธยา หมายถึง สู้ได้, เอาชนะได้

^{๑๗} สิงหาสน หมายถึง ที่ประทับทำเป็นแท่นหรือเตียงงมูกสิงห์

๑ ปางพระหน้อนฤบาลชาญสมร

ไต่ยีนเสียงโหล่นสนั่นไป

เผยพระแกล^{๑๘} แลเห็นพวกพหล

กับทั้งองค์ทรงฤทธิ์พระบิดา

พระหน่อนาถอภิวาทแล้ววอนไหว

ลูกเบาจิตผิตพลั้งอหังการ

ใช้จะแกลั้งแต่งการทำหาญหัก

ลูกก็วงศ์พงศ์กษัตริย์สวัสดิ

ขอพระองค์พงศ์พระพรหมอุดมเดช

แม่นลูกกลับไปถึงวังตั้งใจปอง

ให้ตกแต่งเครื่องบรรณามาคำนับ

แต่ครั้งนี้นัจนจิตแล้วบิตุรงค์

๑ พนาสุรฟังทูลที่ประเทียบ

พระเนตรแดงดังแสงพระสุรียา

ร้องประกาศผาดแผลงแกว่งอาวุธ

กูไม่ขอร่วมพงศ์เป็นวงศ์วาน

ทำแนะนำดผลัดล่อถึงพ่อแม่

อย่าพักย่อนก่อนชุดพุดพิไร

ตรัสพลางทางแกว่งพระแสงศร

เข้าถาโถมโรมรุกไล่บุกบัน

๑ ปางพระหน้อนฤบาล^{๑๙}ชาญสนาม

พระทรงศรกุมกรวนิดา

พระทรงโถมโรมรันด้วยคันศิลป์

ยังอัดแอแห่งหอมล้อมเข้าไป

กับบังอรแนบชิดพิสมัย

ภูวไนยชวนนางทางลีลา

ดูเกลื่อนกล่นแออัดสหัสสา

อยู่บนคอไอยราหน้าพระลาน

รำพิโรกราบทูลประมุขสาร

ขอประทานโทษาได้ปราณี

เพราะความรักพระธิดามารศรี

กับบุตรีแม่รำจวนพอควรครอง

ได้โปรดเกศเกศาข้าทั้งสอง

จะทูลสองบิตุราขมาตุรงค์

ให้สมกับเชื้อตระกูลประยูรหงส์

ขอพระองค์จงคิดถึงธิดา

ดังศรเสียบสอดแสนแค้นหนักหนา

ไสศขว้างโลดโดดทะยาน

เหวยมนุษย์โอหังจะสังหาร

อย่าประจานแนมเหน็บให้เจ็บใจ

ประมาทแก้หมายว่ากูสู้ไม่ได้

จะบรรลัยลงไม่รอดตลอดวัน

ให้เดือนต้อนเหล่าพหลพลขันธ

หมายประจันจับสองกษัตรา

ไม่ครันคร้ามเกรงศักดิ์พวกยักษ์

เห็นโยธากลุ่มกลาดปราสาทชัย

บ้างล้มตื่นตายดาษไม่หวาดไหว

ภูวไนยกวัดแกว่งพระแสงทรง

^{๑๘} พระแกล (แกล) หมายถึง หน้าต่าง

^{๑๙} นฤบาล หมายถึง พระราชา

เข้าไล่รูกบุงบันกระชั้นชิด

ที่ม้วยมรณฺ์ซอนซบทับกันลง

๑ จอมกษัตริย์ทัศนาโยธาหาญ

ยิ่งแค้นคั่งดั่งเพลิงเถิง^{๒๐} ภาย

สงสารองค์นงลักษณ์อัคเรศ

พระองค์สิ้นขวัญหายพ่ายน้ำตา

กันแสงพลาทางทูลพระบิตุเรศ

ลูกทำชั่วมัวหมองไม่ตรองการ

ได้ผิดพลั้งครั้งนี้เป็นที่สุด

ถึงดีชั่วได้เป็นผิวของลูกยา

หนึ่งพระองค์ก็เป็นวงศ์ชัตติเยศ

ไม่เกินก้าต่ำตระกูลประยูรย์กษ

ได้เลี้ยงลูกปลุกฝังเพราะต้องจิต

ลูกนอกคำทำให้ได้รำคาญ

อันหญิงชายหมายมั่นทุกวันนี้

ก็สุดแต่วาสนาจะพาไป

๑ พนาสุรพิงสารแสนพิโรธ

เหม่ เหม่ อีรำจวนสำนวนดี

ทั้งผิวมีองอาจประมาทพอ

ถึงตัวตายก็ไม่วายอัประมาณ

มิเสียที่อีรำจวนควรหรือจิต

ทำยกย่อนซ่อนชูไว้เซยชม

ทำลอยหน้าทำสำนวนกระบวนบอก

ที่กูจะไม่เช่นฆ่ามึงอย่างกลัว

ว่าพลาทางจับจักรอาวุธ

ดั่งพระทัยหมายขวางล้างชีวัน

ผลาญชีวิตวอดวายตายเป็นผง

จัดรงค์ย่นแยกแตกกระจาย

เห็นหม่อมมารลัมประลัยพระทัยหาย

ไม่กลัวตายไสข้างวางเข้ามา

ทอดพระเนตรเห็นศพสิ้นสังขาร์

ก็ลายกหัตถ์ถนัมสการ

จงโปรดเกศลูกรักอย่าหักหาญ

ให้รำคาญขุนเคืองเบื่องบาทา

จงยังยุคยกโทษโปรดเกศา

เป็นวาสนาเคยชมภริมรภักษ์

ทั้งบิตุเรศชนนี้ก็มิศกดิ์

พอเคียงพัคร์สมพงค์เป็นวงศ์วาน

ด้วยทรงฤทธิ์คิดหมายมั่นเป็นแก่นสาร

เหมือนคิดอ่านตัดญาติให้ขาดไย

อยากจะดีด้วยกันสิ้นอย่าสงสัย

คงชักให้ถึงตัวชั่วกับดี

ออกพระโอษฐ์ชี้หน้ามารศรี

ลูกกระสิจรงไรน้ำใจพาล

กูไม่ขอร่วมรักสมครสมาน

จะคิดอ่านแก้แค้นที่แสนคม

ช่างไม่คิดถึงพ่อเท่าเส้นผม

อิมอารมณ์แล้วหรือแม่มาแก้ตัว

อีลูกนอกใจพ่อยอแต่ผิว

ถึงความชั่วมีบ้างก็ช่างมัน

เคยยังยุทปราบได้ทุกไอศวรรย์

เสียงสนั่นลั่นก้องท้องสุธา

^{๒๐} เถิง หมายถึง สูงศักดิ์, รุ่งเรือง, กึกก้อง, โชติช่วง, ลือลั่น, ใช้แผลงเป็น ด่าเถิง ก็มี (ข. เถิง)

จักรก็หายกลายเป็นนาคมากกว่าหมื่น

บ้างพันพิชเล็กพังพานทะยานมา

๑ นางโฉมยงองค์สิ้นประหวั่นจิต

เข้าแอบองค์ภัสตราโศกาลัย

แล้วจับศรวางสายหมายพิฆาต

เป็นครุฑราชผาดโผนโจนลำพอง

ฉวยฉาบคืบคั้นกระชั้นไล่

บ้างหลบลี้หนีแยกแทรกแผ่นดิน

๑ พญายักษ์ซัดแค้นแสนพิโรธ

แล้วแผลงศรต้อนรุกเข้าบุกบัน

เสียงคึกคึกก็ก้องท้องอากาศ

สุบรรณร้ายหายไปโนนภา

เดชะฤทธิยาอันกล้าหาญ

ก็ไปรยปราดสาดสายกระจายชล

๑ พญามารด้านเดือดไม่เหือดโกรธ

พระกรจับหอกแก้วอันแว่วไว

พระจักรแก้วแคล้วคล่องทำนองรบ

ศัตรารูมิได้ต้องด้วยป้องกัน

แล้วจับศรวางสายหมายพิฆาต

เข้าดัสกรรอนบาทขาดเมาลี

เดชะเดชเวทสุวรรณอันประสิทธิ์

สำรวจมกายร้ายมนต์ดลบันดาล

ลูกโลดโดดโจนโผนผองาด

อ้ายเด็กน้อยเท่าแม่มือทำถือดี

๑ หน่อกษัตริย์ซัดแค้นแสนกระสัน^{๒๒}

เสียงครึกครื้นเลื่อนโลดโดดถลา

ทั้งสองตาโตแดงดังแสงไฟ

เห็นงูพิษบุกบันกระชั้นไล่

พระหน่อไทพลอบนางทางประคอง

หิมวาต^{๒๑} เลือนลั่นสนั่นก้อง

เข้าตีต้องชกดาบคาบนาคินทร์

บัดเดียวใจร้ายก็หายสิ้น

สุบรรณบินภาโถมโจมประจัน

เห็นครุฑโลดไล่นาคมากมหันต์

เป็นเพลิงกลับไม่ติดขีดเข้ามา

ไล่พิฆาตหาญหักพวกปักษา

หน่ออนราร่ายเวทย์วิเศษมนตร์

เกิดบันดาลเมฆาเป็นท่าฝน

สิทธิมนต์ดับสงัดลงบัดใจ

ทะเล้งโลดบุกบันกระชั้นไล่

พุ่งไปหมายฆ่าชีวาวัน

คอยเลี้ยงหลบกวัดแกว่งพระแสงขรรค์

พระทรงธรรมมุ่งพระทัยเห็นได้ที่

เสียงฉับฉาดต้องเศียรท้าวยักษ์

อสุรีลัมผางกลางพระลาน

ไม่มียมมิตรชีวังดับสังขาร

ต่อประสานกลับติดสนิท

ร้องทวาดเหววมึงจะถึงที่

อันชีวีจะคงอย่าสงกา

เห็นกุมภณท์ต้องศรไม่สังขาร์

^{๒๑} หิมวาต หมายถึง อยู่อันหนาว คือ ป่าหิมพานต์

^{๒๒} กระสัน หมายถึง คิดถึง, ผูกพันที่

แล้วถอดพระอำมรงค์ทรงศักดา

ขอพระคุณทรงฤทธิ์พิตุเรศ

ให้ปลอดภัยชัยยะชนะมาร

เดชฤทธิ์อำมรงค์ทรงประสาท

คำรามรณพันพิชประชิดมา

นาคทะเลสิ่งผิงผางเอาหางฟาด

ทั้งสองข้างต่างขยับคอยจับที่

นาคราชอำมรงค์้วงกระหวัด

อสุรีดินไม่หลุดสุดกำลัง

สิ้นฤทธิ์สิ้นรู้สู้ไม่ได้

กวั๊กพระหัตถ์ตรีสรเรียกพระลูกยา

พ้อผิตแล้วแก้วตาสมาโทษ

คอยอยู่เกิดบิดาจะลาบรรลัย

ทั้งองค์พระชนนีศรีสวัสดิ์

ช่วยปกป้องครองบุรีเสนีมาร

๑ หน่อรินทรียินสารพนาสัณห์

แม่นเรานิ่งก็น่าถ้าจะตาย

ดำริพลางทางชวนอนงค์นาค

จึงตรีสรเรียกอำมรงค์ภูงค์ชัย

ทั้งสององค์ทรงอุ้มพระปิตุราช

ลูกองอาจพลาดพล้าทำไม่ดี

๑ พระจอมวังฟังสุนทรถอนทเวษ

ที่แค้นเคืองเรื่องหลังประทั่งการ

เออคราวนี้พ้อคิดผิตไปแล้ว

อย่าถ้อผิตปิตุรงค์เลยทรงธรรม

ตรีสพลางทางจงพระหัตถ์

สถิตนั่งยังแท่นแสนยินดี

ขึ้นวันทาจบหัตถ์นมัสการ

ช่วยปกเกศลูกจะหักหาญ

แล้วภูบาลขว้างไปในภา

เป็นนาคราชเลื้อยโลดโดดถลา

อสุราแผ่นโผนกระโจนตี

อสุรราชรับรบไม่หลบหนี

อสุรีเหนี่ยวอ่อนหย่อนกำลัง

เอาหางมัดตริงตราทั้งหน้าหลัง

เหลือประทั่งล้มทอดลงสุธา

สลัดใจกับจิตที่อิจฉา

มาแม่มาปิตุราชจะขาดใจ

อย่าถ้อโทษโกรธคมคิดเลยพิสมัย

ขอฝากไอศวรรยาเสนามาร

ช่วยปรนนิบัติให้เป็นสุขเกษมศานต์

ให้สำราญเกิดบิดาจะลาตาย

ที่อาดูรตาลเดือดค้อยเหือดหาย

สงสารสายยอดสร้อยจะน้อยใจ

จากปราสาทลีลาเข้ามาใกล้

ประเดี้ยวใจกลับเป็นแหวนแสนยินดี

พระหน่อนาคน้อมประณตบทศรี

พระภูมีอดโทษได้โปรดปราน

ลิมเนตรเห็นบุตรสุดสงสาร

พญามารรับหัตถ์แล้วตรีสพลัน

จะทำโทษลูกแก้วให้อาสัญ

จะเสกขวัญนัยเนตรสองครองบุรี

สามกษัตริย์ขึ้นสู่ปราสาทศรี

อสุรีตรีสถามเป็นความนัย

มิเสียทีดินรักพ่อ

พระบิดุราขมาตรงค์ของทรงชัย

๑ พระหน่อนาน้อมประนมบังคมไหว้

บิดาลูกทั้งสองได้ครองวัง

อันพระนามขององค์พระทรงศักดิ์

พระแม่หรือชื่อประไพสุมาลี

ต้องพลัดพรากจากวังแต่ยังย่อมน

แสนลำบากยากเย็นเข็ญใจไม่เห็นใคร

สักเดือนครึ่งถึงศาลาสีธาเฒ่า

ทั้งเวทมนตร์วิทยาวิชาชาย

ลูกคิดถึงมารดาจะลากลับ

แล้วซุบซิบศักดาอาชาชาญ

เป็นกองกรรมนิราศต้องคลาดเคลื่อน

ข้าซักม้าเลี้ยงลดลงปลูพี

แต่ม้านั้นปล่อยให้ไปกินหญ้า

ข้าตื่นขึ้นยามเย็นไม่เห็นจร

ต้องเดินดงหลงทางในกลางป่า

ได้พบปะพระธิดากุมารี

ลูกไรรู้ญาติขาดลุดที่อุดหนุน

ลูกหมายพึ่งทรงฤทธิ์เหมือนบิดา

๑ พญามารพึ่งสารพระทรงฤทธิ์

เออหรือม้าแมนมันตัวนั้นเจียว

ดำริพลางทางตบซึ่งบรรหาร

ต้องเดินดงหลงลัดพลัดบิดา

พ่อจะเสกสองทรงพงศักรัษตรี

เจ้าเป็นหน่อชัตติยาพาราไหน

เธอชื่อไรบอกพ่อจะขอฟัง

ทูลพิไรแจงเรื่องแต่เบื้องหลัง

สถิตย์ยังจักรรัตนพระบุรี

ชื่อวรจักรจอมเมืองอันเรื่องศรี

ตัวลูกนี้จักรแก้วอันแว่วไว

เที่ยวตรมตรอมบุกป่าพฤษาไสว

กินลูกไม้ต่างข้าวทุกเพราะ^{๒๓} ง่าย^{๒๔}

เธอโปรดเกล้าเรียนรู้ธนูสาย

อยู่สบายด้วยตามาช้านาน

เธอกำชับสั่งว่าน่าสงสาร

โปรดประทานให้เข้ามาบุรี

ให้พินเพื่อนหลงทางกลางวิถี

พอถึงที่ร่มอาศัยนอน

ไม่รู้ว่ร้ายดีจะหนีซ่อน

ให้อาวรณ์มิได้หายวายทวี

เที่ยวตามม้าเลยมุ่งเข้ากรุงศรี

เป็นบารมีเคยสร้างแต่หลังมา

ขอพระคุณยกโทษโปรดเกศา

ด้วยตกมาอับจนอยู่คนเดียว

สลัดจิตทวนรำลึกนึกเฉลียว

ที่ถูเลี้ยงไล่ขับจับเอามา

น่าสงสารลูกรักเป็นหนักหนา

ที่นี่ยาโศกศัลย์เลยขวัญใจ

ครองสมบัติตามระบิลปิ่นมไห

^{๒๓} เพราะ หมายถึง เวลาเย็น

^{๒๔} ง่าย หมายถึง เวลาเช้า

บิดาเล่าแต่มาแก้ลงรำไป
 แต่กัณฐ์ศวี^{๒๕}ที่ว่าพลัดกับเจ้านั้น
 พ่อจับได้ที่หนทางกลางพนา
 แล้วตรัสสั่งเสนาบรรดาเฝ้า
 ที่กุมจับมาได้แต่ไพร่วัน
 อำมาตย์รับพจมานสารรับสั่ง
 บอกผู้เฝ้าเล่าความตามคดี

๑ ปางพระองค์ทรงศักดิ์จักรรัตน์

ดูชูปนมตรอมจิตผิดอาการ
 เข้าลูปหลังอาชาน้ำตาร่วง
 ให้เสียวฉุนมุ่นหม่อสุรี
 นึกจะใคร่ฟันพาดพิฆาตโทษ
 แล้วหวนจิตคิดสงสารด้วยกานดา
 จึงเอื้อนอรรถตรัสถามตามกัษา
 ต้องเคืองแค้นแสนชำระกำใจ
 พาศีชาญฟังสารแล้วก้มคอ
 ทั้งสองข้างต่างรำแล้วรำพัน

๑ ปางพระมิ่งจอมวังนรังสรรค์

ดูท่วงทีนี้ชะรอยจะน้อยใจ
 ว่าพลางทางลงจากปราสาท
 แล้วแยมเยื้อนเอื้อนอรรถตรัสว่าที่
 เป็นความสัตย์สุจริตไม่คิดแคลง
 เป็นบุญของน้อยกลอยฤทัย
 ต้องเดินดงหลงทางมาห่างทิศ
 ได้ร่วมภิรมย์สมสนิทกับธิดา
 ถึงตัวเจ้าเราก็คือมาว่าชาติก่อน

พ่อตั้งใจฝากศพเจ้าสองรา
 เออเมื่อวันขึ้นไปเฝ้าทำวักษา
 จะเอามาให้ดูรู้สำคัญ
 ไปถอดเอาพาชีมีขมิ้น
 จงช่วยกันคุมมาอย่าช้าที่
 ริมมายังโรงกัณฐ์ศวีศรี
 แล้วเสนินำมาหน้าพระลาน
 เห็นกัณฐ์ศวีของพระองค์คิดสงสาร
 พระภูบาลเสด็จมาถึงพาชี
 ยิงเศร่าทรวงแสนกำสรดสลดศรี
 พระภูมีฮึดฮัดขัดขี้วิญญา
 ให้สิ้นโคตรทรลักษณ์พวกยักษ์
 ที่โกรธกลับลี้มปลื้มอาลัย
 พี่อาชาชุกชนไปหนไหน
 ไม่บรรลัยจึงได้มาเห็นหน้ากัน
 น้ำตาคลอทูลความตามกระสัน
 เฝ้าโคศกัลย์โคกาศด้วยอาลัย
 เห็นเขยขวัญโคกเศร่าเฝ้าร้องไห้
 จำจะไปปลอบรักให้กลับดี
 ลีลาลาคมายังองค์พระทรงศรี
 อย่าไศกัณฐ์รักจงหักใจ
 พ่อไม่แก้งเงาะจงอย่าสงสัย
 เผอญให้พลัดพรากจากอาชา
 เทวฤทธิ์นำชักชวนรักษา
 เป็นวาสนาช่างสบจริงพบกัน
 เคยดื่บร้อนร่วมรักสมครม้น

^{๒๕} กัณฐ์ศวี หมายถึง ชื่อม้าตระกูลหนึ่ง, ในบทกลอนใช้เรียกม้าทั่วไป

จึงได้เป็นพ่อลูกเพราะผูกพัน
 พระปลอบปลางทางสั่งพวักษา
 น้ำดอกไม้ใสศรตอินทรีย์
 ทิ้งน้ำยาสารพัดอย่าขัดขวาง
 จัดที่นอนโรงในระไวระวัง
 ขึ้นสู่ที่แท่นทรงอลงกต
 ครั้นพลบค่ำย่าแสวงพระสุริยา
 ส่วนพระหน่อปิตโรดิศร
 มาถึงปราสาททางชวนนวลละออง
 ๑ จะกล่าวถึงท้าวจิตราสูร
 ทรงประทับยั้งยั้งฟังกิจจา
 พอรู้อะไรว่าอนงค์นางนงลักษณ์
 เข้ายินยอมพร้อมใจให้บุตร
 ได้อับอายขายหน้าประชาราษฎร์
 หวนพิโรธโกรธใจตั้งไฟกลัปล
 ให้แต่งเรื่องราชสารเป็นการร้อน
 ฟังเหตุผลต้นปลายจะร้ายหรือดี
 อำมาตย์รับราชสารแล้วคลานเคลื่อน
 ออกจากค่ายรับมาไม่ช้าพลัน
 พอเสด็จออกท้องพระโรงราช
 แล้วยนบอบมอมนั่งฟังอาการ
 พนาสูรรับสารมารออำมาตย์
 ในสารว่าองค์พระทรงชัย
 หวังพระนุชบุตรศรีสมร
 ค่อยฟังข่าวเล่าก็หายหลายเวลา
 หรือขัดข้องต้องคิดที่จะค้าง

อย่าโศกศัลย์เสียน้ำใจทำไม่มี
 เอน้ำมาอาบกันฉัฐศรัช่วยขัดสี
 ตั้งแต่นี้พวกออเจ้า^{๒๖} ใฝ่ระวัง
 เอมุ่งกางสำหรับไว้สักหลัง
 พระสิ้นสังเสนแล้วลีลา
 ขวนโอรสสรวลสรรด้วยหรรษา
 อสุราเยื้องย่างเข้าปราสาททอง
 ขวนสมรลีลาศผาดผยอง
 เคียงประคองเข้าที่ศรีไสยาสน์
 ให้อาตุรเดือดดินถวิลหา
 แตรอทำถามชาวชาวบุรี
 ได้ร่วมรักคู่ชมประสมศรี
 แต่เรานี้ต้องมาค้ำอยู่กลางคัน
 เรื่องที่มอดหมายแนกกลับแปรผัน
 ท้าวกุมภภัณฑ์ตรัสสั่งแก่เสนี
 เอ็งรีบจรเข้าไปเฝ้าเจ้ากรุงศรี
 แล้วเสนีนำกิจจานั้นมาปล้น
 มาชวนเพื่อนเสนีขมิขมัน
 เข้าเขตซันท์ธานีบุรีมาร
 สี่อำมาตย์เข้าขยายถวายนสาร
 จะว่าขานผ่อนผันทำฉันได้
 คลึกระดาษอ่านอักษรด้วยสงสัย
 ด้วยตั้งใจจงรักสมครมา
 ยกนิกรมากับโอรสา
 หรืออิดายังประชวรจึงรวนเร
 ดูท่าทางเชิงชั้นทำหันเห

^{๒๖} ออเจ้า หมายถึง คำที่ใช้แทนชื่อผู้ที่เราพูดด้วย

เมื่อไรเล่าฤกษ์ดีที่คະเน
ทำอ้าอ้อมพะนำละล่ำละลัก
เรื่องลูกสาวข้านั้นดังทั้งพารา
จะเชื่อนแซแก่ไขอย่างไรเล่า
ถ้าสตัยซื่อถือแซแก่ให้ดี

๑ พระจอมวังฟังกิจจาสารารำ

ตกตะลึงอึ้งอันตันอุรา
จำจะตอบต่อแต่้มให้แหลมลึก
แล้วส่งให้เสนีทั้งสี่มาร
อำมาตย์น้อยค่านับรับเลขา
เข้าเฝ้าองค์อสูรทั้งสี่นาย
จิตราสุรรับสารอ่านพินิจ
โดยรับราชกิจจาบรรณาการ
ที่จริงจิตตั้งใจไว้แต่ก่อน
ด้วยโอรสเรายังอยู่คู่มิมี
ท่านก็แจ้งอยู่กับหูรู้กับปาก
ทำรักซ่อนย่อนโยกโลกจะลือ
อย่างก็แย้มแนบเหน็บให้เจ็บจิต
ซึนอวดอ้างทางดื้อทำถือดี
แม้แนสัจซื่อถือแซเหมือนแต่ก่อน
จงเลิกทัพกลับไปเสียให้สบาย
หรือเชื่อดีมีฤทธิคิดจะรบ
ท่านก็จิตคิดเทิดเจ้าเราก็ใจ
พญามารอ่านสิ้นระบิล^{๒๙} บอก

หรือโละเลเหลวหลอกก็บอกมา
จะแตกหักกันอย่างไรก็ให้ว่า
เรารอท่าฟังกระทุ^{๒๗} ท่านดูที่
หรือจะเข้าข้างชายซู้ให้รู้ที่
เอาบุตรีของพระองค์ส่งออกมา
ให้ชอกช้ำแนมเหน็บเจ็บหนักหนา
พระตริกตรากรองกริ่งนึ่งไปนาน
จึงจาร์ึกข้าสั่งมาหลังสาร
ไปแจ้งการบอกเล่าแก่เจ้านาย
บังคมลาขึ้นหลังม้ายังค่าย
ทูลถวายสาราพญามาร
ในลิขิตว่าพระองค์ดำรงสถาน
หมายสมานรักใคร่เป็นไมตรี
ให้ยกย่อนบิตเปื้อนทำเชื่อนหนี
มาบัดนี้วุ่นวายขึ้นปลายมือ
จะให้พรากผัวเมียเข้าเสียหรือ
ถึงขึ้นชื้อดีชั่วผัวเขามิ
หรือจะคิดชิงซู้ให้รู้ที่
ชาวบุรีทั้งแผ่นดินไม่สิ้นชาย
สองนครจะไม่ยุบบุบสลาย
อย่าวุ่นวายวอแวพุดแซไซ^{๒๘}
ไม่รักคบแล้วไม่ชื้ออ้อชฌาสัย
เล่นอย่างไรกันก็เอาเราไม่กลัว
ดังเสี้ยนยอกทรวงสอดตลอดหัว

^{๒๗} กระทุ หมายถึง หลักหัวข้อหรือข้อความที่ตั้งให้อธิบาย

^{๒๘} แซไซ หมายถึง เกล็ดเกล็ด, ไม่ตรงไปตรงมา

^{๒๙} ระบิล หมายถึง เรื่อง, ความ, ฉบับ

โมโหหึงตั้งตื้อด้วยถือตัว
 ดำริทางพลางลิขิตประดิษฐ์สาร
 แล้วสั่งว่าผ้าของเราที่เอาไป
 พระเสด็จสั่งเสลียวหลังมาประพาส
 จงรวมรวบควบคุมพวกโยธา
 ตั้งค่ายรายกระบวนพยุหยา
 สั่งตำรวจหมวดหมู่ให้รู้ตัว
 ส่วนเสนีสี่นายชายฉลาด
 เข้าเฝ้าองค์ทรงธรรมอัญชูลี

๑ ปางพระองค์พงศ์พระพรหมอุดมเดช

พระหัตถ์รับจับสารามาพิจารณา
 ขอบน้ำจิตคิดถึงเรื่องแต่เบื้องหลัง
 แต่ครั้งนี้เราได้ยังหลงเข้ามา
 ไหนไหนอดสูเขารู้แซ่
 ช่วยแต่งงานการบุตรีให้มียศ
 แต่ครั้งนี้มิได้มีสิ่งได้ดอก
 จะช่วยหั้นคอกพวกทรชน
 เมื่อแรกรักสืบสายหมายว่าชื่อ
 ไม่รักวงศ์พงศ์พันธุ์สันดานกา
 ลูกก็เอ่พอก็ไอ้เทียวโกหก
 ให้ที่โน้นโยนที่นี้ดีไม่บัน^{๓๑}
 ยังมีน่าทำกรรมมาข่มขู่
 ได้ลูกเขยเข้ามาแขวนไว้แทนตัว
 มีลูกสาวส่งให้ไม่ลำบาก
 ทูลสินสอดผ้าไหม้เขาให้ครบ

เอาไม่กลัวจะฟันให้บรรลัย
 ส่งให้มารทั้งสี่เสนีใหญ่
 เขาคืนให้แล้วก็เอาของเรามา
 เหวยอำมาตย์ไพร่นายทั้งซ้ายขวา
 เครื่องศาสตราเตรียมรบให้ครบตัว
 ไครองอาจแข็งขันจะตัดหัว
 บอกกันทั่วหน้าหลังสั่งคดี
 นำพระราชสารมุ่งเข้ากรุงศรี
 ถวายสี่สุนทราพญามาร
 ทอดพระเนตรเห็นเสนีสี่ทหาร
 ในเรื่องสารว่าเราเจ้าพารา
 ช่างสัจจัง^{๓๐} บริสุทธิ์ไม่มูสา
 เพราะเชื่อหน้าเสือกด้วยคนคด
 จะอยู่แก้คำมูสาพวกน่าสด
 กับโอรสเขยของท่านทั้งสองคน
 มีแต่หอกดาบแดงพระแสงต้น
 เอาเลือดรดต่างน้ำมันต์เสียแรงมา
 กลับไปถือแชนุษย์พุดมูสา
 เหมือนน้ำยากับขนมผสมกัน
 เหมือนทารกพุดเพื่อละเมอขวัญ
 จนชู้ตันมาเป็นสองต้องออกตัว
 ข้าเจ้ารู้แล้วว่าบุตรีท่านมีผิว
 พ่อตากลัวราวกับหนูไม่สู้รบ
 แต่งขันหมากกันในเนื้อเจือประจบ
 เห็นจะสบสมจิตของบิดา

^{๓๐} สัจจัง หมายถึง ความจริง, ความจริงใจ

^{๓๑} บัน หมายถึง ผัน, ผิน, เบา, น้อย

หัวหงอกโง่โง่หกกระดกสิ้น
 เราเพิ่งรู้แบายลกลมารยา
 อย่าดูเปล่าเท่าโง่หกกระชอกชิต
 ทั้งลูกเขยพ่อตาแมนกล้าจริง
 ถ้าไม่ยกจัดตรงคัมมายุทธ
 หรือถอยถดหุดหัวกลัวฝีมือ
 เราจะยกโยธีเข้าตีต้อน
 ให้สิ้นโคตรญาติวงศ์พงศ์ผลา

๑ พระอ่านจบตบพระหัตถ์อยู่ฉาดฉาน

อ้ายบ่กามห้ามตั้นหาจนตลาย
 ทำยกย้อนหลอนหลอกเหมือนออกโชน
 อย่าพักทำว่ากระทบประจบจริง
 ตรัสพลางทางสั่งอำมาตย์
 ทั้งฝ่าผอนแก้วแหวนแสนสุวรรณ
 แล้วสั่งสามารถทหารใหญ่
 บอกว่าเราคอยรับอยู่ลับปลา
 อย่าอวดโอ้โม้ทั้งทำบังอาจ
 ถ้ารักตัวกลัวชีวาจะวายปราณ
 แม้นตั้งต้อถ้อฤทธิ์คิดจะรบ
 จงกลับไปหาเมียเสียเถิดดี
 ส่วนเสนีสี่นายชายฉลาด
 รับเครื่องบรรณาการคลานเบาเบา

๑ ฝ่ายองค์สุรากลสุร

พระตรองตรึกปรึกษาเสนาพลัน
 จงจัดแจงตรวจตราทุกหน้าด่าน

เที่ยวหลอกกินเครื่องเช่นเล่นมุสา
 ช่างพูดจากลับกลอกเหมือนออกกลิง
 ทำอวดฤทธิ์หยาบย่องพูดสูงสิง
 ออกมาชิงชัยสู้คู่มือ
 ไซ้มนุชย์ชาติชายเสียดายชื่อ
 คิดจะต้อนหนีได้ไม่ออกมา
 เหยียบนครห้าพันบ้นเกศา
 เอาเลือดมาล้างตีนให้สิ้นอาย
 อหังการเกินนักจกฉิบหาย
 ไม่มีอายพ่อลูกทุกซกกันจริง
 เที่ยวเป็นโจรแอบแฝงแย่งผู้หญิง
 หัวจะกลิ้งนอนเหยียดขี้เกียจฟัน
 ให้คืนราชบรรณาที่มหาหมั้น
 ของมันเก่าใหม่ที่ให้มา
 เอ็งรีบไปทูลสนองสองยักษ์
 ให้ซี้คอกันเข้ามาทั้งโคตรมาร
 เสียดระชาดบ่ได้เหลือกลับเมื่อบ้าน^{๓๒}
 อย่าหักหาญพูดจงหองกรองให้ดี
 เหมือนเอาศพมาเป็นเหยื่อแก่เสือสี่
 ไม่พอที่จะมาตายด้วยรายเมา
 เห็นกริ้วกราดต่างประนมแล้วก้มเกล้า
 ออกจากเผ่าริบมาไม่ซ้ำปล้น
 ให้อาดูรขัดแค้นแสนกระสัน
 เห็นแมนมั่นบุรีจะมีภัย
 ปิดทวารลั่นแปกุกญแจใส่

^{๓๒} เมื่อบ้าน หมายถึง กลับบ้าน

บนเชิงเทิน^{๓๓} นั้งยามแล้วตามไฟ
 หลอมตะกั่วควัทรายรายทหาร
 คอยประจําน้ำร้อนก้อนศิลา
 เสนีรับสั่งสารองค์การตรัส
 ทั้งแปดทิศปิดบานทวารพลัน
 บนเชิงเทินหน้าที่มีทหาร
 ทั้งลูกดินรีบรรณขนขึ้นไป

๑ จะกล่าวถึงอสุรีสี้อำมาตย์

ช่วยกันแบกเงินทองของบรรณา
 เข้าเฝ้าองค์อสุราจิตราสูร
 ที่หยาบเข้าทำทนายหมายประจัญ

๑ พระจอมวังฟังคำที่รับสั่ง

ประกาศก้องร้องเหวี่ยงเสี้ยน
 ตรีศพลางทางจันจักรวาล
 ให้ต้อนเตื่อนเคลื่อนพลโยธี
 ทหารให้ไกลาสุธาลัน
 บางโลดโผนโจนคะนองคูว่องไว

๑ ปางพระจอมกงจักรนัครเศศ

พร้อมพระวงศ์พงศ์อำมาตย์ราชกวี
 ต่างถวายบังคมประนมมั่ง
 ให้ขุ่นเคืองเรื่องราชสารา
 ครั้นนั้งนั่งร้องรอมต่อฤทธิ
 จะรุกรานบ้านเมืองเคื่องราศี
 แต่บรรดาเสนีที่มานั่ง

เอาปืนใหญ่จุกจ้องช่องเสนา
 มีนายด่านคุมพักอยู่รักษา
 เครื่องศาสตราเตรียมตัวให้ทั่วกัน
 มาเร่งรัดโยธีขมิ้มมัน
 ลงเขื่อนขันท์^{๓๔} คนนั้งระวังใน
 ล้วนชำนาญของอาจไม่หวาดไหว
 มีปืนใหญ่จะจุกทุกเสมา
 ออกจากราชนิเวศน์เขตยักษา
 รีบกลับมาถึงที่ทั้งสี่คน
 แล้วกราบทูลขัดความตามนุสนธิ
 แจ้งยุบลตามคติที่มีมา
 ให้แค้นคั่งเคื่องจิตที่อิจฉา
 เร่งโยธาโอบอ้อมล้อมบุรี
 แล้วชวนบุตรขึ้นยังหลังหัตถิ
 อสุรีใส่ข้างวางเข้าไป
 เสียงสนั่นธรณินแผ่นดินไหว
 ยกเข้าไปถึงกระทั่งยังบุรี
 เสด็จประเวศน์แทนรัตนจำรัสศรี
 มเหสีเขยขวัญกัลยา
 พระจอมวังเอื้อนอรรถตรีสปรีक्षा
 อหังการก็กวนชวนราวี
 มันจะคิดคอยนินทาว่าเรานี้
 เออครั้งนี้ใครจะเห็นเป็นอย่างไร
 ใครจะยังรบสู้ศัตรูได้

^{๓๓} เชิงเทิน หมายถึง ดินที่พูนสูงขึ้นเสมอด้านหลังกำแพงเมือง ลาดเอียงประมาณ ๔๕ องศา สำหรับไพร่พลขึ้นตรวจ
 การณ์หรือต่อสู้ข้าศึก

^{๓๔} เขื่อนขันท์ หมายถึง กำแพง

พระตรัสพลาทางสะท้อนถอนอุทัย

๑ ปางพระหน่ออนฤบาลชาญสนาม

ได้ทราบสารทรงฤทธิ์พระบิดา

จึงทูลว่าข้าแต่พระทรงฤทธิ์

ลูกจะรับอาสาบิดาไป

ทำไมกับปัจจามิตร^{๓๕} นิดเท่านั้น

สนองคุณแก่แผ่นดินบิดร

พระจอมวังฟังเขยเฉลยไซ

เข้าลู่หลังทางปลอบตอบคดี

เสียแรงเกิดในวงศ์พงศ์กษัตริย์

เป็นเชื้อชายหมายสร้างเหมือนช้างงา

ปลอบพลาทางสั่งเสนามาตย์

ทุกหมู่หมวดตรวจกันให้ทันการ

ทั้งชายชวหาหน้าหลังใครพลั้งผิด

เป็นแม่ทัพรับธุระในณรงค์^{๓๖}

ใครตั้งดื้อถือออกนอกบังคับ

บอกให้มันรู้ตัวทั่วกันไป

๑ อำมาตย์รับพจนาบัญชาตรัส

ได้พร้อมพรียงนั่งยออยู่อดแอ

บ้างก็แต่งม้าทรงองค์กษัตริย์

บังเหียนหุฟุห้อยร้อยมณี

ครั้นเสร็จจรรพเสนี้ก็ลีลาศ

หมอบประมุขทูลแถลงให้แจ้งพลัน

ปางพระมิ่งเมืองมารชาญสมร

เวลานี้คิดแล้วนะแก้วตา

จะลองใจเขยขวัญด้วยปัญญา

ไม่ครั้นคร้ามเกรงศักดิ์พวกัยกษา

ยิ่งโกรธาขัดแค้นแน่นพระทัย

ไม่ควรคิดเข็ดขยาดไม่หวาดไหว

เข้าชิงชัยรบสู้กัณฑ์

จะห้าพันเสียให้ยับลงกับศร

อย่าเร้าร้อนพระทัยทำไมมี

ต้องพระทัยที่รักของยักษ์

มิเสียทีเออยังงั้นหรือขวัญตา

หมายกำจัดปัจจามิตรที่อิจฉา

ชาวประชาจะได้ชมพิงสมภาร

ให้หมายบาดบอกเวรเกณฑ์ทหาร

เอาเครื่องอานผูกพระยาอาชาทรง

อาญาสิทธิ์ลูกกุดังประสงค์

สนององค์เคยคู่เหมือนกูไป

ให้แม่ทัพทำโทษถึงตักชัย

ตามแต่ใจลูกกูจะดูแล

มาเร่งรัดตามที่มีกระแส

เสียงจ่อแจพลไกรในบุรี

เนาวรัตน์เรื่องงามอร่ามศรี

กำมะหยี่เบาะทองตรองสุวรรณ

มาเฝ้าบาทจอมวังรังสรรค์

พลชั้นพร้อมพรียงตั้งบัญชา

มีสุนทรตรัสสั่งโอรสา

จงรีบยกโยธาออกชิงชัย

^{๓๕} ปัจจามิตร หมายถึง ข้าศึก, ศัตรู

^{๓๖} ณรงค์ หมายถึง การรบ, ต่อสู้

ให้เรื่องเดชาวราฤทธิ์

ให้ผ่องแผ้วแคล้วคลาดนิราศภักย์

๑ หน่ออรินทรียินคำที่ร่ำสอน

บังคมลาจากเฝ้าบุรี

สำอององค์สร้งเสร็จเสด็จด่วน

พระโลมลูบจูบลาด้วยอาลัย

สั่งพลางทางจับพระคันศร

เชิญมาช่วยหลานยาจะราวี

แล้วร้ายเวทย์วิทยาหลับตานั่ง

คงอาวุธยุทธยาห้าประการ

๑ ครั้นเสร็จสรรพจับศิลป์ชัยครรโลลาค

ออกยื่นเยี่ยมเหลียมถ้าทำเดชา

พระเสด็จล่องเลยถึงเกษมาศ

พลไกรกราบงามลงสามที

พอได้ฤกษ์สั่งให้เลิกพวกพหล

ตรัสออกทางข้างประตูบูรพา

พวกโยธาร่าเริงบันเทิงจิต

ไม่กลัวตายหมายชนะเคยประจัญ

บ้างถือโลให้กราวออกฉาวฉาน

ออกประตูบุรีด้วยดีใจ

พระโฉมยงทรงม้าพาทหาร

ตั้งเป็นค่ายรายปีกกาเข้าห้าชั้น

.....

.....

ปัจจามิตรศัตรูอย่าสู้ได้

พรพ้อให้จงประสิทธิ์ด้วยฤทธิ์

รับพระพรปรีดิ์เปรมเกษมศรี

มาสู่ที่ปรางค์มาศปราสาทชัย

โฉมร่าจวนเคียงชิดพิสมัย

แม่ดวงใจเจ้าจงอยู่ในบุรี

ประนมกรออกชื่อถึงฤาษี

ขอให้มิชยยะชนะมาร

เกิดกำลังกายเพชรเจ็ดข้างสาร

ไม่ต้องพาน^{๓๗} แคล้วคลาดเครื่อง ศาสตรา

ตั้งสี่หราชผาดผยองห้องคูหา

มฤคาหนี่ตัวกลัวฤทธิ์

เสียงพิณพาทย์แตรสังข์ประดังมี^{๓๘}

พระภูมิขึ้นนั่งหลังอาชา

ดำเนินพลเป็นชนิดสหสา^{๓๙}

พระซึกม้าเหาะอย่างมากกลางพล

ด้วยเห็นฤทธิ์เจ้านายมาหลายหน

ต่างคนต่างกระหยมอ้อมน้ำใจ

ซึกกระบวนนำตรงงไสว

เห็นทัพใหญ่ยกมาประดากัน

แล้วสั่งมารให้หยุดพลชั้น

สงบมันดูใจพวกไพร่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

^{๓๗} พาน หมายถึง ถูก

^{๓๘} มี หมายถึง ดั่ง

^{๓๙} สหสา หมายถึง โดยเร็ว, ทันใด, ยิ่งนัก

๑ ปางปิ่นอสุราจิตราสูร

เห็นชาวเมืองยกพลมามากมาย
 ทรงพาชีขี่ม้าพาทหาร
 พิศพัทธ์ลัคนาดังทาทอง
 ไอ้คนนี่เห็นทีจะเป็นเขย
 เทียวเซซัดพรากจากประยูร
 ดูรูปร่างจ้อยร่อนน้อยนิด
 แล้วหวนจิตคิดเคืองเรื่องสารา
 ครั้นจะยกพลมารเข้าหาญหัก
 จะต่อต้านพาลเอาผิดที่จิตใจ
 ดำริพลางทางไสคชสาร
 แล้วผินพัทธ์ทักถามตามอุบาย
 ท่านนี้หรือชื่อว่าจักรรัตน์
 เทียวหัวพลัดซัดชนตันพอดู
 เมื่อแรกเริ่มเดิมทีบุตรนั้น
 ทั้งบิดุราขมาตุรงค์ก็ปลงใจ
 เหตุไฉนเอยท่านทำหาญหัก
 เข้าชิงช่วงลวงเลประเวณี
 ไม่เจียมตัวกลัวตายหมายประมาท
 อยาดิ่งดื้อถือฤทธิคิดรบรอน
 บอกพ่อตาว่าเราไม่เอาผิด
 จะยกโทษเลิกทัพกลับเวียงชัย
 นี่แม่เจ้าเราจะบอกไม่หลอกล่อ
 แม้นรักตัวกลัวชีวันจะอันตราย
 ถ้าดื้อดิ่งถือฤทธิบังอาจ

ให้อาตุรเดือดใจไม่ใครหยา
 แต่ตัวนายเป็นมมนุษย์หนุ่มคะนอง
 ดูอาการองอาจผาดผยอง
 นवलละองน่าชมสมตระกูล
 ที่รักเขยพระธิดากาลสูร
 ไซ้ตระกูลวงยักษ์ในนครา
 บังอาจจิตทำศึกฮึกอาสา
 จะใครฆ่าชีวันให้บรรลัย
 ก็เสียศักดิ์กษัตราอัชฌาสัย
 จึงค่อยไล่จับล้างให้วางวาย
 พาทหารออกมายังหน้าค่าย
 นี่แนะนำหนุ่มน้อยน่าเอ็นดู
 หน่อกษัตริย์เมืองไหนไม่อดสู
 ท่านไม่รู้เรื่องบ้างหรืออย่างไร
 เราได้หมั้นสุขสันต์ต่อผู้ใหญ่
 จนนัดให้มาถึงธานี
 มาลอบปลักขมนางในปรางค์ศรี
 หรือเชื่อดีเป็นทหารจะราญรอน
 มฤคธา^{๔๐} หรือจะสู้กับไกรสร^{๔๑}
 คินนครเสียเทิดท่านไม่บรรลัย
 ให้เร่งคิดคืนธิดานั้นมาให้
 แม้นหวังไว้เห็นจะมาพากันตาย
 อย่าเชื่อพ่อขุนักจะฉิบหาย
 ยอมถวายคินเมียเสียดีดี
 เสียรจะขาดจากคอไม่พอที่

^{๔๐} มฤคธา หมายถึง ราชสีห์

^{๔๑} ไกรสร หมายถึง สิงโต

จงเลิกทัพกลับหลังยังบุรี

๑ พระฟังคำทำยืมเป็นที่เยาะ

ทำเขียนเสื่อหลอกวัวหรือขร้วตา^{๔๓}

วิสัยชายหมายชมด้วยกันสิ้น

ใครหลงชมชมชานการสตรี

ซึ่งท่านว่าเราชมรักชมชิต

ท่านอื่กมเชื่อเข้ามาไม่ทัน

ยังมีหน้าว่าเป็นของโอรส

ทีหลังอย่าปากคมคารมดี

อย่าหลอกหลอนก่อนชูดพูดออกเพื่อ

นำหัวร่อพ่อลูกถูกกันจริง

จนผิวเมียพ่อแม่เขายกให้

จะรับกาที่เขากินก็สิ้นดี

ได้อภิเษกให้เป็นเอกกับโอรส

ลูกของเขาเอาไปปลุกเป็นเมียตน

อย่าอวดฤทธิ์ติดคารมพูดชมชี่

ถ้าท่านกลัวจะตายวายชีวา

อย่าทำหน้าสลดพยศยั้ง

พินก็หักหัวก็หงอกออกทุกที

๑ หน้าตันถือประมาณ กลับอ่านหน้าปลาย ท่านทั้งหลายอย่าตีเตียน แม้นผิดเพี้ยน
ช่วยเขียนใส่ด้วย ดิฉันเพิ่งหัดเขียนจะ

๑ หน้าปลายจักรแก้ว เล่มสอง วันอาทิตย์ ขึ้นหกค่ำ เดือนอ้าย ปีเถาะเป็นเคราะห์

ร้าย

เอาบุตรี่มาถวายชีวา

นำหัวเราะสุดใจพิไร^{๔๒}ว่า

ฉันไม่บ้าดอกพ่อหนูพอรู้ที

เหมือนภุมรินมุ่งรสเกสรศรี

ก็เสียที่ต้องค้างอยู่กลางคัน

เห็นจะผิดพูดจาไม่น่าช้น

เรารักกันอยู่ก่อนเกินก่อนปี

เขารู้หมดแล้วทั้งเมืองเรื่องเมื่อก็

ทำเป็นที่หึ่งหวงจะช่วงชิง

ทั้งหั้นเห่อห้ามตัดหน้าบ้ำผู้หญิง

เที่ยวแอบอิงอวดอ้างแต่ทางดี

ยังรำไรรามาน่าบัดสี

เอามาชีเราจะให้ไปสักคน

คงปรากฏเดชาสถาผล

เกิดมงคลแม่พ่อต่อปัญญา

เราไม่ตีแล้วไม่อาจออกอาสา

ยอมวันทาเลิกทัพกลับบุรี

หัวจะกลิ้งกลางดอนด้วยศรีศรี

ยังอวดดีดีดื้อดิ่งถือเป็นพาล

^{๔๒} พิไร หมายถึง รำพัน

^{๔๓} ขร้วตา หมายถึง สามัญชนที่เป็นตาของพระองค์เจ้า

ไม่กลัวบาปหยาบยุ่งเที่ยวมุ่งมาด
 อยาดิ่งดื้อถือผิดน้ำกึ่งน้ำจิตพาล
 สงสารเมียจะเป็นม่ายอยู่ภายหลัง
 แม้นดูคือถือฤทธิจะรบรอ

๑ พนาสุรฟังสารให้ตาลจิต

ประกาศก้องร้องกู่หมู่กุ่มกัณฑ์
 อ้ายเด็กน้อยเฒ่าแม่เมื่อถือฤทธิ
 มึงคอยดูจะฟันให้บรรลัย

๑ ปางพระหน่อปดินทร์นรินทร์ราช

เห็นโยธธาถาโถมกระโจมตี
 อาชาชาติผาดผยของคะนองฤทธิ
 เข้าคิดคบบรรับประจัญบาน
 พวกโยธินฟันฟาดเสียงปราดเปรื่อง
 ทั้งสองข้างต่างตีมีศักดา
 พลหอกหอกแทงเข้าแยงยุทธ์
 พลง้าวง้าวจ้องคู่อองไว
 พลโล่โล่ทะลวงวิ่งถลัน
 พลทวนแทงถูกคอพับ
 ต่างแทงต่างฟันกระชั้นชิด
 ต่างดูต่างดื้อด้วยถือดี
 จักรพงศ์ทรงสินธพ^{๔๔}ตระหลบไล่
 พระหน่อไทยไล่พิฆาตเข้าฟาดฟัน
 มารโลดม้าถลันตะบันบุก
 ทั้งสองข้างต่างฤทธิจิตหมิพ
 ทรงพระขรรค์ฟันฟาดเสียงฉาดฉาน

ใจฉกาจเกรเดรัจฉาน
 ไม่ต้องการที่จะมาพากันง้อ
 ถือไปรั้งเสียดีกว่าอย่าทำก้อ
 เหมือนก้มคอเอ็งเข้ามาให้ฆ่าฟัน
 ดั่งพิษปักทรวงทะลวงลั่น
 จงช่วยกันจับฆ่าให้สาแก่ใจ
 อูตรีหยาบเข้าทำผู้ใหญ่
 แล้วเสือกไสขับคชาเข้าราวี
 ไม่หวั่นหวาดเกรงศกดิ์พวกยักษ์
 พระภูมิทรงศรเข้ารอนราญ
 ไล่ประชิดต่อสู้หมู่ทหาร
 ต่างชำนาญฤทธิมีศักดีดา
 พวกชาวเมืองรับรบหลบถลา
 พลม้าวางวิ่งเข้าชิงชัย
 อุตลุคบุกบันกระชั้นไล่
 ต่างไล่ต่างหลบเข้ารบรับ
 กระโดดฟันปิดป้องย่องขยับ
 พลตั้ง^{๔๕}ตั้งรับเข้าราวี
 ต่างปิดต่างปิดสะบัดหนี
 ต่างตีต่างรุกเข้าบุกบัน
 พลไกรจู่โจมโถมถลัน
 พลกุ่มกัณฑ์ตายกลาดลงดิน
 มารรุกพระรันด้วยคันศิลป์
 หน่อนรินทร์ขับอาชาเข้าราวี
 พลมารยับแยกบ้างแตกหนี

^{๔๔} ตั้ง หมายถึง เครื่องถือสำหรับปิดป้องศัสตราวุธ รูปคล้ายกาบกล้วย, โบราณใช้ว่า ต้าง ก็มี

^{๔๕} สินธพ หมายถึง ม้า

บ้างรอดวายตายล้มไม่สมประดี

๑ ปางพระมิ่งมาลาจิตราสูร

เห็นพวกพลยนต์ดับชีวัน

จับศิลป์ชัยไสข้างวางทะเลิ่ง

นพสุรว่องไวไสคชา

เงื้อง้าวก้าวถลันจะพันพาด

พระจักรแก้วแคล้วคล่องด้วยว่องไว

ชกอาชาพาฟันกระชั้นชิด

เงื่อพระขรรค์ฟันพาดพิฆาตลง

จิตราสูรแค้นคั่งไม่ยั้งหยุด

หมายมุ่งพุ่งตรงพระทรงธรรม์

พระโคมยงทรงศรเข้รอนรับ

พญายักษ์เตือดตาลทะยานกาย

เป็นเพลิงกัลป์ควันกลบตลบล้อม

ระวาบแวนแปลบปลาบเปลวอัคคี

เป็นท่าฝนต้องไฟบรรลัยดับ

อสุราคว่าจักรโจนทะยาน

จักรก็หายกลายเป็นนาคมากกว่าหมื่น

เลิกฟังพานรุกรงค์รามรน

พระโคงศรวางสายแล้วหมายเหนี่ยว

เป็นครุฑราชผาดโผนโจนเข้ามา

พวกนาคาคลายหายสูญไปหมดสิ้น

จับศิลป์ชัยไล่ไลดโตดกระเด็น

พระโคมยงทรงศรเข้รอนรบ

เห็นมารร้ายบ้ายหน้าท่าเสียที

จำเพาะกลางวางสายหมายพิฆาต

จนถึงที่ข้างทรงองค์กุมภัณฑ์

ให้อาตุรชัดแค้นแสนกระสัน

ดังเพลิงกัลป์หมกไหม้ให้วิญญา

กระทั่งถึงถาโถมโถมถลา

ช่วยบิดาแข่งวิ่งเข้าชิงชัย

เสียงฉับฉาดพลั้งเพลิงเพลิงไถล

จับศิลป์ชัยปิดป้องไม่ต้ององค์

เข้าต่อติดตีรันควันโขมง

อสุรพงศ์เผ่นรับด้วยฉับพลัน

จับอาวุธหอกเพชรระเห็จหัน

คิดสำคัญฆ่าล้างให้วางวาย

เสียงฉาดฉับปิดหอกกระเด็นหาย

จึงอ่านร้ายมนตราศักดิ์ดาตี

เข้าโอบอ้อมล้อมองค์พระทรงศรี

พระภูม็ร้ายมนต์ดลบันดาล

ประเดี่ยวกลับดับเพลิงอันกล้าหาญ

หมายประหารขว้างไปในอำพร

เสียงคลื่นพสุธาโกลาหล

บ้างแผดพ่นคายพิษฤทธา

พอประเดี่ยวเสียงก้องห้องเวหา

จับนาคาจิกฟาดขาดกระเด็น

อสุรินทร์ชัดแค้นเป็นแสนเช้ญ

ทะยานแผ่นโผนถลาเข้รารวี

ขับสินธพเข้าไปใกล้หัตถ์

พระภูม็โคงศรอันศักดิ์ดา

เสียงเปรี๊องปราดกึกก้องห้องเวหา

เข้าตัดกรรอนกัณฐ์^{๔๖} บั้นกายา
 สองพาทาชาชาติคอบะบัน
 พญามารอารมณ์อัมรินทร์
 ลูกทะเลิงโลดล่ำฟองคะนองฤทธิ์
 สูงใหญ่เยี่ยมเทียมเท่าเขาคีรี
 คำรามแรงแกว่งกระบองร้องประกาศ
 ทั้งสองตาโตแดงดังแสงไฟ

๑ พระโหมยงองอาจไม่หวาดหวั่น

มันเรื่องฤทธิ์ติดได้ดังจินดา
 จึงถอดธำมรงค์วงวิเศษ
 คิดถึงคุณชนนี้กับซีไพร
 แหวนก็หายกลายเป็นจักรอันศักดิ์สิทธิ์
 เขารบรอตอรุกไล่บุกบัน
 พญายักษ์แกว่งกระบองคอยป้องกัน
 กำลังฤทธิ์ธำมรงค์องค์จักรี
 เข้าตัดกรรอนบาทชาติคอบะบัน
 แทบจะลับดับจิตโลहितทราหม
 ค่อยประหังตั้งอารมณ์ถึงพรหมเมศ
 ต่อไม่ติดผิดใจในการ
 ออกพระโอษฐ์ว่าโอ้เราหนอคราวนี้
 เพราะทะนงองอาจประมาทชาย
 โลก็ก็ลือชื่อตลอดเป็นยอดยักษ์
 มาโกรธตั้งหึงโมห์ด้วยโลกีย์
 ตรีศพลางทางสั่งโอรสา
 แต่ตัวพ่อขอลาชีวาวย
 อย่าอาลัยเลยบิดาชราแล้ว

อสุราตกผางลงกลางดิน
 แต่ยงนั้นแล้วชีวันยังไม่สิ้น
 ประสมอินทรีย์ติดสนิทดี
 นิรมิตกายาของยักษ์
 เข้าต่อตีด้วยองค์พระทรงชัย
 ดังฟ้าพาดเปรี้ยงเปรื่องกระเดื่องไหว
 เข้าลุยไล่บุกบันกระชั้นมา
 เห็นกุ่มกัณฐ์ต้องศรไม่สังขาร์
 หน่อนราชัดคั่นแน่นพระทัย
 ขึ้นจบเกศอ่านอาคมประนมไหว้
 แล้วขว้างไปหมายตรงองค์กุ่มกัณฐ์
 สำแดงฤทธิ์โผนผาตระหัดหัน
 เสียงสนั่นดังองศาอัสนี
 จักรรัตน์ไล่รอบไม่หลบหนี
 ไล่ขยี้เร้งรุกคูกคาราม
 ท้าวกุ่มกัณฐ์ล้มผางกลางสนาม
 ให้ครั้นคร้ามกริ่งจิตผิตอาการ
 ร่ายพระเวทย์วิชฌายมหาศาล
 พญามารรู้ตัวยิ่งกลัวตาย
 ไม่ควรที่เอาชีวามาฉิบหาย
 มาวุ่นวายรามาด้วยนารี
 เสียตายศักดิ์สิ้นสกุลอาตุรศรี
 ก็สมที่ไม่ตรงจึงต้องตาย
 ไปพาราเราเถิดนะโหมยง
 เจ้าผันผายเลิกทัพกลับนคร
 แต่ลูกแก้วให้เป็นสุขสโมสร

^{๔๖} กัณฐ์ หมายถึง คอ

จงเลิกหลีกหนีหลบย่ำรบรอน
 สั่งพลางทางสะท้อนถอนน้ำจิต
 ลมระบายหายสิ้นจากอินทรี

๑ ปางองค์ทรงยศโอรสา

กระโดดลงจากหลังคชาชาญ
 แล้วสั่งพวกพลนิกรเข้ารอนรบ
 จึงแบ่งพวกโยธาให้คลาไคล
 แต่ฝ่ายองค์พระทรงยศโอรสाराช
 ยิ่งแค้นคั่งคลั่งใจดังไฟกาฬ
 แล้วไถ่ศรวางสายหมายพิฆาต
 เป็นหมอกมัวมืดกลุ่มช่อม้วน
 นพสุรศักรดาวราฤทธิ
 เข้าเช่นฆ่าโยธีหนีกระจาย
 บ้างโดนเพื่อนเพื่อนทับกันสับสน
 บ้างร้องโอยโวยวายตายแล้ววา
 นพสุรฉลาดชาติทหาร
 จึงร่ายมนต์ดลบันดาลสมานใจ
 แล้วต้อนเตือนโยธาบรรดาทัพ
 รีบตะเบ็งเร่งรัดจัดตุรงค์

๑ ปางพระหน่อปดินทร์นรินราช

เสียงโยธาตื่นวังเป็นสิงคลี^{๔๘}
 บันดาลเป็นลมฮือกระฟือพัด
 หอบเอาเมฆหมอกมัวทั่วสากล
 พระหน่อนาถผาดผยอง^{๔๙} มองเขม้น

ไปนครบอญบล^{๔๗} กับชนนี้
 กำลังพิชอำนาจค์ของทรงศรี
 อสุรีชาติใจบรรลัยลาญ
 เห็นบิดาล่วงลับดับสังขาร
 เข้ากอดศพพญามารโศกาลัย
 กันเอาศพบิดาออกมาได้
 เอาศพไปยังธานีบุรีมาร
 เข้าพิฆาตรบสู้หมู่ทหาร
 เผ่นทะยานถาโถมโจมตีประจัน
 ดั่งเมรุมาศจะกระจายทลายสิ้น
 พลกุ่มกัณฑ์วิ้งพลัดกระจัดกระจาย
 ไล่ประชิดพวกพลย่นย้าย
 บ้างล้มตายแตกวิ้งทั้งศาสตรา
 ด้วยมีดมนมองเขม้นไม่เห็นหน้า
 เสียงโยธาตื่นอิงคะนึ่งไป
 เห็นอาการท่วงทีหนีได้
 เป็นเขาใหญ่ขึ้นขวางกลางณรงค์
 ให้เลิกกลับเข้าไปไพรระหง
 ให้ตัดตรงป้ายหน้ามาบุรี
 เห็นอากาศมืดกลุ่มช่อมูศรี
 พระภูมีอ่านเวทย์วิเศษมนต์
 เสียงฮัดฮัดเวหาโกลาหล
 บัดเดียวดลสว่างกระจ่างตา
 ไม่แลเห็นข้าศึกพวกยักษ์

^{๔๗} ยุบล หมายถึง ข้อความ, เรื่องราว

^{๔๘} สิงคลี หมายถึง วุ่นวาย, ฟ้าฟัว

^{๔๙} ผยอง หมายถึง เผ่นโผน, ลำพอง

ก็แจ้งจิตคิดสำคัญในปัญญา
 ดำริพลางทางชักพาชีชาติ
 พอมาถึงกิ่งทางที่กลางไพร
 พระทรงศรผาดแผลงสำแดงเดช
 แดกกระจายหายไปไหนภา
 ให้ติดตามข้ามเขตประเทศป่า
 จนเลยแดนนักเรศเข้าเขตดง
 ครั้นจะคิดติดตามไปห้าห้า
 มันเสียทีหนีไปแล้วก็แล้วไป
 ดำริพลางทางสั่งแก่นายทัพ
 พระชักม้าผาโผนโจนทะยาน
 บ้างร้องรำทำเพลงเสียงเครงครื้น
 ต่างเร่งรีบจัดจตุรงค์ตรงเข้ามา

๑ ปางพระองค์อสูรินบินนิเวศ

ขณะที่พลิกกลับมาถึงธานี
 มเหสีสาวสุรางค์จากปรารงค์มาศ
 ตั้งพระทัยคอยรับทัพโยธา

๑ ส่วนองค์พระกุมารชาณุสมร

เข้าประทับกับที่เกยสุวรรณ
 แลเห็นบิดุรงค์ทรงประทับ
 ค่อยยุบยอบหมอบกราบคลานเข้ามา
 ๑ ปางพระมิ่งมาราพญายักษ์
 เข้ารับหัตถ์เขยขวัญอัญชูลี
 เข้าโลบลูบปฤษฎางค์^{๕๑} แล้วทางถาม
 พ่อออกไปรบสู้หมู่มัจจุ

ชะรอยว่าโยธีหนีเราไป
 ผ่านผงดตามติดประชิดไล่
 เห็นเขาใหญ่ขึ้นขวางกลางมรรคา^{๕๐}
 คีรีเรศห้วนไหวไพรพฤกษา
 พระจักราเร่งรัดจตุรงค์
 พระขับม้าเข้าในไพรระหง
 จักรพงศ์ให้พักพลไกร
 ที่ไหนจะทันลำบากยากแก่ไพร
 เห็นจะไม่คืนสู้อาการ
 ให้กลับคืนหลังยังสถาน
 พลมารล้อมหลามตามกันมา
 บ้างเร่งรีบสรวลสันต์ด้วยหรรษา
 ประมาณห้าโมงครึ่งถึงบุรี
 ครั้นแจ้งเหตุว่าองค์พระทรงศรี
 อสูรีแย้มสรวลชวนธิดา
 ยुरยาตรขึ้นพักหนักหนา
 พวกเสนาแน่นอยู่พร้อมกัน
 ถึงนครให้หยุดพลชั้น
 ทรงพระขรรค์เยื้องย่างตามทางมา
 มาคอยรับพร้อมขุนนางอยู่ข้างหน้า
 ถึงวันทาทุกความตามคติ
 กับนงลักษณ์มารตามารศรี
 แสนยินดีแย้มเยื้อนเอื้อนวาจา
 พ่อโฉมงามลูกน้อยเส่นหา
 อสุราสิ้นชีวีหรือหนีไป

^{๕๐} มรรคา หมายถึง ทาง

^{๕๑} ปฤษฎางค์ หมายถึง ส่วนหลังของร่างกาย

๑ หน่ออรินทร์ยีนสารพนาสูร

วันนี้ลูกยกพหลพลออกไป
 ข้าชกม้าไผ่นแผ่นเข้าเช่นฆ่า
 อ้ายลูกชายร้ายมนต์ดลบันดาล
 ลักเอาศพบิดาพากันหนี
 ประมาณถึงครึ่งวันไม่ทันทัพ

๑ พระจอมวังฟังเขยเฉลยเล่า

สมน้ำหน้ามันคือทำถือดี
 เจ้าแก้แค้นแทนพ่อต่อสนอง
 ตรีศพลางทางชวนกษัตรา
 มเหสีสาวสวรรค์กำนัลนาถ
 สะพรั่งพร้อมล้อมหลามตามทำนอง
 บ้างพระองค์ทรงฤทธิ์สถิตแทน
 สีกษัตริย์แยมสรवलชวนพาที่
 พระหน่อนาถชวนนางกระจ่างปรางค์รัตน์
 มาสู่ห้องสำนักตำหนักจันทน์
 พวกชาวงานขานประโคมเสียงโครมครึก
 พวกอัปสรสาวสวรรค์กัลยา
 บ้างดีดจับปี่สีซอตีพิณพาทย์ระนาดฆ้อง
 ล้วนอนงค์ส่งเสนาะเพราะสำเนียง
 หน่ออรินทร์ยีนขับให้จับจิต
 พระกางกรซ้อนกอดวนิดา
 พระจุมพิตชิดขึ้นระรื่นกลิ่น
 ทั้งสององค์หลงประหวัดด้วยยินดี
 กำตัดตีดักดาวเดือนก็เลื่อนลับ
 เจียบสำเนียงเสียงนางในปรางค์ปรา

บังคมทูลเล่าแจ้งแถลงไข
 ได้ชิงชัยรบสู้กับหมู่มาร
 ด้วยบิดานายทัพดับสังขาร
 ให้อันธการ^{๕๒}มีดมัวทั่วกองทัพ
 ข้ารีบยกโยธีย์ไปตามจับ
 ข้าจึงกลับโยธามานูรี
 ดีแล้วเจ้าชอบน้ำจิตคิดถ้วนถึ
 ขึ้นจู้จิ้นตายวายชีวา
 พระคุณของลูกรักเป็นหนักหนา
 รีบลีลาเยื้องย่างเข้าปรางค์ทอง
 ทั้งองค์ราชบุตรไม่มีหมอง
 เคียงประคองคอยเฝ้าฟังคดี
 ให้สุดแสนปรีดีเปรมเกษมศรี
 จนสุริย์ศรีสนธยาเข้าสายณห์
 ลากษัตริย์สององค์รีบผายผัน
 แล้วชวนกันเข้าที่ศรีไสยา
 มโหระทึกฟังเสนาะเพราะหนักหนา
 ต่างเข้ามาล้อมกายอยู่รายเรียง
 บ้างรำร้องขับขานประสานเสียง
 บำเรอเรียงกษัตริย์ชัตติยา
 ประหวัดจิตหลงเล่ห์เสน่ห์หา
 กัลยาเขยชวนให้ชวนยิน
 นางผืนผินพักตราหันหน้าหนี
 เฝ้าพาที่เขยชิดไม่นิทรา
 น้ำค้างซบสาดกระเซ็นเย็นมังสา
 ต่างนิทราหลับล้มไม่สมประดี

^{๕๒} อันธการ หมายถึง ความมืด, ความมัว

เสียงจิ้งหรีด^{๕๓} หวิดแว่วจะแจ้วเจื้อย
 เย็นระเียบเงียบส่งตึงตึง
 หวนรำลึกรักคะนึ่งถึงบิตุราช
 จะเศร้าสร้อยคอยลูกทุกเวลา
 ต้องพลัดพรากจากวังแต่ยังยอม
 จะร้อนโรครัดทุกเช้าเย็น
 พระผินผันหันพักกับขैन
 มิได้ตรัสว่าจนาทันตานอง
 คิดจะใคร่ทูลลาพญายักษ์
 ยิ่งเคืองขุนวุ่นใจดังไฟพอน

๑ นางโหมยงเห็นองค์หน่อกษัตริย์

ไม่รู้เหตุผลต้นปลายจะร้ายดี
 เข้ากอดบาทอภิวันท์รำพันถาม
 จึงไม่ตรัสว่าจนาโศกาลัย
 หรือพระโอรสโทษน้องว่าทำผิด
 ขอพระองค์จงแสดงให้แจ้งการ

๑ พระฟังนางทางปลอบตอบนุสนธิ์

เปรียบเหมือนศรเสียขี้ระกำใจ
 ทั้งบิตุราชมาตรงค้อย่างสงสัย
 พี่คิดถึงบิตุรงค์กับวงศ์วาน
 ทั้งสององค์ทรงคุณการุณรักษ์
 แต่พลัดพลากจากกันมากกว่าปี
 พี่หมายว่าจะลาบิตุรงค์กับองค์เจ้า
 ให้ถึงวังฟังนุสนธิ์ที่ต้นปลาย
 จงอยู่เพื่อนบิตุรงค์เถิดนงลักษณ์

หิ่งหิ่งเรื้อยริมหว่างที่ปรางค์ศรี
 พระภูมีนึ่งประทมตรมอรุรา
 ทั้งพระมาตุรงค์เหล่าวงศา
 ไม่รู้ว่าดีร้ายตายหรือเป็น
 เทียวตรมตรอมพ่อแม่ไม่แลเห็น
 มิได้เว้นวายโทษ^{๕๔} น้ำเนตรนอง
 พระกรเกยกายหน้าอรุราหมอง
 พระตริกตรองนึ่งคะนึ่งถึงนคร
 ไหนเลยจักตามใจให้สมร
 พระทอถอนวิญญาในราตรี
 เธอเคืองขัดโศกคามันหน้าหนี
 นางเทวีนึ่งตระหนกตกพระทัย
 พ่อโหมยงแค้นเคืองเข็นเป็นไฉน
 หรือว่าใครเขามาทำให้รำคาญ
 หรือน้อยจิตพระบิดาเธอล่าขาน
 อย่างนึ่งนานแกลั้งให้น้องนี้หมองใจ
 อันเหตุผลทุกข์ของพี่ความนี้ใหญ่
 จะบอกให้เนื้อเย็นเห็นอาการ
 ไม่มีใครว่ากล่าวให้ร้ายฉาน
 ทั้งพระมารดาอยู่ยังบุรี
 เป็นที่พี่ทั้งสองชนกปกเกศ
 จนปานนี้แล้วไม่เห็นว่าเป็นตาย
 กลับไปเฝ้าทูลสนองสองฤสา
 เธออยู่สบายพี่จะกลับมารับนาง
 ไม่ช้านักดอกนึ่งอย่าหมองหมาง

^{๕๓} จิ้งหรีด หมายถึง จิ้งหรีด

^{๕๔} เทวษ หมายถึง การคร่ำครวญ, ความลำบาก

แม้ไม่มีเหตุผลกังวลวาง

๑ นางฟังกำภัสดาจะลาล่วง

จะทูลทัดขัดไว้ก็ไซ้ที่

การชนกชนนีเป็นที่ยิ่ง

จะห้ามห่วงการเหมือนมารยา

ดำริพลางทางทูลประมุขกิจ

ประจบเจาะเคราะห์กรรมทำกระไร

จงเมตตาพาน้องนี้ไปด้วยกัน

แม้มีตายหมายจิตคิดสำคัญ

๑ พระฟิงนางทางปლობว่าขอบจิต

แต่ครั้งนี้ขัดขวางในกลางดง

ต้องระบมลมแดดจะแผดเผา

จงอยู่ด้วยบิตุเรศในเขตขัณฑ์^{๕๕}

นางฟิงคำสามีพาที่ห้าม

ยังน้อยจิตคิดวิตกอกระบบ

น้ำตาตกยกกริ้วอนไหว

จะทิ้งน้อยอยู่ให้รับอ้อประมาณ^{๕๖}

หรือพระแหงนแครงน้องว่าเป็นหญิงชั่ว

แม้พระองค์ทรงเดชไม่เวทนา

ไม่ขออยู่สู้อายเป็นม่ายผัว

ต้องสาปซ้ำคำนิทาประชาชน

รำพลางทางตะกายสยายเกศ

ทิ้งรักแค้นแน่นอุรายังจาบัลย์^{๕๗}

ไม่เห็นห่างเสนหาให้รำคิ

ยิ่งเศร้าทรวงกำสรดสลดศรี

เห็นสุดที่ผ่อนผันด้วยปัญญา

ยอมเป็นสิ่งที่ประเสริฐเกิดเกศา

พระราชเธอจะแคลงแครงน้ำใจ

โธ่ทรงฤทธิ์จะมาร้างห่างน้องไป

สุดอาลัยที่น้องป้องกัน

เป็นเพื่อนม้วยที่ในปาพนาสันต์

ได้อภิวันท์บิตุรามาตุรงค์

เจ้าช่างคิดสมควรแล้วนวลหงส์

แม้อโหมยจะได้ยากลำบากครั้น

อนึ่งเจ้าก็ยังไม่เคยเข้าไพรสัณฑ์

ไม่กี่วันพี่จะมาอย่าปรารมภ์^{๕๘}

ดังเพลิงวามวู่วับเข้าทับถม

อ่อนอารมณ์อันระเริงดังเพลิงกาล

พอช่างไม่มีจิตคิดสงสาร

จะฟิงพานผู้ใดเหมือนภัสดา

จะพาผัวพลอยอายชายน้ำหน้า

จงเช่นชำน้องเสียก่อนจึงจรดล

เหมือนหญิงชั่วชายจึงร้างไว้กลางหน

จะเป็นคนครองชีวีไปชีวัน

เยาวเรศสิ้นแรงกันแสงศัลย์

แทบจะบรรลัยลับดับชีวี

^{๕๕} เขตขัณฑ์ หมายถึง เขตแดน

^{๕๖} ปรารมภ์ หมายถึง วิตก, รำพึง

^{๕๗} อ้อประมาณ หมายถึง กำหนดจำนวนไม่ได้, นำอ้อบาย

^{๕๘} จาบัลย์ หมายถึง หวานไหว, กระสับกระส่าย, ร้องไห้คร่ำครวญ

๑ ปางพระหน่อบดินทร์นรินราช

ประคองนางทางปลอบตอบคดี
 ตรัสพลางทางเอาผ้าเข้าเช็ดพักตร์
 พี่ไม่ลวงหวงห้ามตามแต่ใจ
 นางฟังคำตั้งอำมฤตรส
 พระประคองน้องแนบแอบอุรา
 จะใกล้รุ่งฟังกลิ่นสุคนธ์รื่น
 ไม่ห่างเหินเสนาห์ด้วยอาลัย
 สะดุ้งตื่นพี่น้องคหฬประหวัด
 เสด็จเข้าที่สรองพระคงคา
 สาวสุรางค์นางในมาแนบเนื่อง
 บ้างไซ^{๖๐} ท่อ^{๖๑} โคมุทบุษบง
 หอมระรื่นชื่นจิตพิศวง
 พระโฉมยงทรงสังวาลย์ตระการตา
 จักรพงษ์ทรงสวมพาหุรัด
 พระสวมทรงมงกุฎแก้วประแพรวพราย
 สองเสริ์จสองทรงเกษมสรวล
 ขึ้นเฝ้าองค์พงศ์กษัตริย์สวัสดี
 ครั้นถึงจึงบังคมประนมบัง
 ปางนรินทร์ปิ่นปักนัครา
 สั่งให้เบิกเสื่อผ้าบรรดาของ

เห็นนุชนาถโศกกำสรวลสดศรี
 อย่าโศกก็เลยจะพาเจ้าคลาไคล
 อย่าโศกนักเลยน้องจะหมองไหม้
 จะไปก็ไปด้วยกันเกิดขวัญตา
 สร้างกำสรวลสมมาตรปรารธนา
 ต่างนิทรามชเมยเลยหลับไป
 ทั้งสองชื่นชมชิดพิสมัย
 จนสุรีย์ใสส่องสว่างกระจ่างตา
 สองกษัตริย์สรวลสันต์ด้วยหรรษา
 สุคนธากลิ่นกลบตระหลบองค์
 ถวายเนื่องมูรธา^{๕๙} ภูเขาทรง
 เยียรยงเยือกเย็นเส้นโลมา^{๖๒}
 ครั้นเสริ์จสรองสองกษัตริย์ผลัดภูเขา
 กัลยาทรงสร้อยดุษฎีพราย
 ศรีสวัสดีทรงสร้อยประสานสาย
 นางทรงสายจุฑารัตน์^{๖๓} กระจัตรี
 พระขึ้นชวนพานางจากปรางค์ศรี
 ผูกนารีแห่ห้อมแหวดล้อมมา
 คอยฟังกรู่งกษัตริย์ตรัสปรึกษา
 เสด็จหน้าพระโรงรัตนชัชวาล
 ทั้งเงินทองมาจำแนกแจกทหาร

^{๕๙} มูรธา หมายถึง หัว, ยอด

^{๖๐} ไซ หมายถึง บอก, อธิบาย

^{๖๑} ท่อ หมายถึง โต้ตอบ

^{๖๒} โลมา หมายถึง ขน

^{๖๓} จุฑารัตน์ หมายถึง เครื่องประดับจุก

เป็นความชอบขอบใจในอาการ
แล้วเอื้อนอรรถดรัสปรีกษาพวกข้าเฝ้า
เสร็จสงครามหนามเสี้ยนในปฐพี
เราคิดจะเสกสองครองสมบัติ
ได้ดับเข็ญเย็นเกล้าเหล่าประชา
พวกข้าเฝ้าเข้าซื้อหาหรือพร้อม
ซึ่งพระองค์ทรงคิดวินิจฉัยใน
ข้าพเจ้าเหล่านี้เห็นดีด้วย
ขึ้นครองเมืองเรื่องฤทธิ์อิศรา
พระจอมวังฟังทูลประมุขกิจ
จึงตรัสถามลูกน้อยกลอยอุทัย
พระหน่อนาถนบอบตบสนอง
ซึ่งโปรดปรานจะประทานให้ธานี
แต่สุดคิดจิตยังคับรับไม่ได้
คิดถึงองค์ทรงฤทธิ์พระบิดา
ลูกขอลาบิตุราขมาตุรงค์
พอได้นบอบภิวันท์อัญชูลี

๑ พระจอมวังฟังเขยเฉลยไข

พอนี้หวังตั้งจิตด้วยคิดปอง
ด้วยพ่อแม่แก่ชราหนักหนาแล้ว
ทั้งเสนาข้าไทในบุรี
จงเอ็นดูบิตุรงค์กับวงญาติ
อยู่ครองวังตั้งจิตของบิดา

๑ หน่อนรินทร์ยินสารพนาสันต์

ขอพระองค์ทรงเดชเกษสกล
ด้วยขัดข้องสองชนกอันปกเกล้า
แต่พลัดพรากจากมาก็กว่าปี

ทุกทหารน้อยใหญ่ไพร่ผู้ดี
พาราเราสิ้นทุกข์เป็นสุขศรี
เพราะบารมีลูกน้อยกลอยวิญญา
เป็นกษัตริย์สืบสายพระวงศา
พวกเสนาใครจะเห็นเป็นอย่างไร
แล้วทูลจอมกษัตริย์อัชฌาสัย
ก็ต้องใจเหมือนจิตเจตนา
อยากจะช่วยเชิญสองโอรสา
พระเดชาห่อหุ้มได้คุ้มภัย
เห็นเต็มจิตจอมรินทร์สิ้นสงสัย
พอจะให้เจ้าทั้งสองครองบุรี
ขอละอองบาทบงสุ์พงศัยกษี
พระคุณนี้เหลือล้ำคณา
ด้วยจงใจลูกรักเป็นหนักหนา
จากกันมานานประมาณปี
ไปเฝ้าองค์สองกษัตริย์ยังกรุงศรี
เธออยู่ดีลูกจะกลับมารับครอง
จึงปราศรัยตรัสลอบตบสนอง
จะให้สองนัยนาครองธานี
หมายฝากศพลูกแก้วช่วยเผาผี
ก็หมายฟังบารมีเจ้าสองรา
อย่าให้ขาดไมตรีที่ปรีกษา
แล้วจึงพากันไปกับไพร่พล
จึงกราบทูลแจ้งความตามนุสนธิ์
เห็นสุดจนที่จะรับครองบุรี
พระคุณเกล้าล้ำเลิศเกิดเกศี
ปานฉะนี้จะมีนั่งตั้งคณิง

แต่ตัวลูกได้คู่อยู่เป็นสุข
ใครเขารู้ก็ว่านินทาอึง
ซึ่งพระองค์ทรงตรัสมาบัดนี้
ด้วยเห็นเหตุเวทนาคิดการุณ
แต่ครั้งนั้นจนจิตแล้วบิตุราช
อย่าโหม่นสขัตต์ข้องพุดป้องกัน

๑ พนาสุรฟังทูลแสนทเวษ

แม้จะฝืนขึ้นขัดพุดทักทาน
ดำริพลางทางปลอบตอบนุสนธิ์
ไปถึงวังฟังกิจของบิดา
แล้วหันหน้ามาถามพระลูกรัก
เป็นทุกข์ไซ้โศกโรคาใจหรือไซ้พลอย
เจ้าขึ้นมาว่ากระไรไฉนหนอ
จงบอกพ่อตามจริงอย่างกริ่งกลัว

๑ พระธิดาประนมก้มเกศา

ไปเยี่ยมพระมารดาของสามี

๑ พนาสุรฟังสารแล้วปราศรัย

แต่พ่อเห็นจะลำบากยากไม่เบา
จะเกณฑ์พวกอสุรีสิ้นทั้งผอง
ให้ถึงวังฟังความดูตามควร

๑ พระหน่อนางนบตอบสนอง

ซึ่งจะให้ยกพหลพหลา
ต้องลดเลี้ยงเที่ยวเสาะแสวงหา
ลูกหมายจิตคิดจะลาบิดาไป
เห็นจะเร็วกว่าเดินด้วยเห็นเหาะ
ไม่ต้องยากให้ลำบากแกโยธี

ทางพ่อแม่มีทุกข์ไม่คิดถึง
ดูเหมือนหนึ่งลบหลู่ไม่รู้คุณ
ก็เป็นทีบริสุทธ์จะอุตหนุน
ลูกขอบคุณ.....ที่รำพัน
จงอนุญาตยอมขยายให้ผายผัน
ไม่กัวันลูกจะมาพารามาร
เห็นเกินเหตุที่จะห้ามความสงสาร
เห็นอาการจะไม่หยุดสุดปัญญา
เออก็จนจริงแล้วลูกแก้วว่า
อย่าอยู่ช้านะพ่อจะรอคอย
เออดูพักตราเจ้าก็เศร้าสร้อย
เออลูกน้อยเคยผ่องมาหมองมัว
อยู่กับพ่อหรือจะใคร่ไปกับผัว
ไปกับผัวหรือจะอยู่ในบุรี
ลูกขอลาชนกปกเกศี
เธออยู่ดีจะได้มาพาราเรา
ไปก็ไปเกิดชิตีแล้วเล่า
ด้วยตัวเจ้าทรงครุภจะรัฐจวน
ไปส่งสองโถมงามทรมสงวน
จะได้ชวนกันกลับยกทัพมา
พระคุณของทรงศักดิ์เป็นนักหนา
แต่พารายังไม่แจ้งอยู่แห่งไร
เวทนาลำบากยากแก่ไพร่
ด้วยทรมวยสองรากับพาลี
ไปเที่ยวเสาะคงประสบซึ่งกรุงศรี
เห็นจะดีกว่าเดินเนินวนา

<p>๑ พระจอมวังพึ่งเขยเฉลยไข หวนอารมณ์ขมขื่นกลิ่นน้ำตา ขอฝากขวัญกัลยาด้วยหนาเจ้า แม้น้องอาจพลาดพลั้งลงครั้งใด เชิญพ่อไปจงต้อย่ามีทุกข์ ใครปองร้ายหมายคิดแพ้อุทธา</p> <p>๑ สองกษัตริย์พึ่งสารบิดาสอน บังคมลาจากเฝ้าเจ้าบุรี ให้เสียวเสียวเหลียวหลังจนลับเนตร มาถึงปรารค์มารดาถึงอาลัย ทูลพลางทางสะอึกสะอื้นอ่อน แล้วตรัสประโลมว่าโถมยง</p>	<p>แสนอาลัยลูกรักเป็นหนักหนา จิงตรัสว่าพ่อไม่ห้ามตามแต่ใจ ยัยยอมเอาปัญญาอัชฌาสัย พ่อดวงใจจงคิดถึงบิดา ให้ผาสุกสมมาตรปรารณา ขอให้.....ผินพัทธ์สวัสดิ รับพระพรกราบไหว้ใส่เกศ นางเทวีโสกาด้วยอาลัย แสนทเวชเศร้าสร้อยละห้อยให้ ตรงเข้าไปกราบบาทมาตรงค์ โนมอัสพรพลอยรำพึงตะลึงหลง แม้อย่าทรงโศกนังงหักใจ</p>
--	--

๑ สิ้นสมุดสองแล้วโถมงาม อ่านสมุดสามต่อไป ฉันทไม่เคยเขียน แม้นพิศเพี้ยนอักษร
 อักษรพยัญชนะตัวหนึ่งตัวใดจงให้อภัยแก่อาตมา ณ กาลครั้งนี้

ศูนย์ข้อมูลศิษย์และบรรณารักษ์มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาคผนวก

ศัพท์านุกรม

คำศัพท์	ความหมาย
๑. บาทหมาย	หนังสือที่แจ้งเรื่องราวของทางราชการ, บัญหมาย หรือ บัตรหมาย ก็เรียก
๒. ไอสूरย์	อำนาจ, ความเป็นใหญ่
๓. กระลี	ร้าย เช่น กระลีชาติ กระลียุค
๔. สกนธ์	ร่างกาย, ส่วนของร่างกาย
๕. กริ่งใจ	ระวาง, นึกแคลงใจ, นึกสงสัย
๖. ไพรี	ข้าศึก
๗. ยูพยง	นางงาม, หญิงกำลังสาวสวย
๘. ดาด	ธรรมดา ๆ , พื้น ๆ
๙. นาด	ทอดแขนให้อ่อนงาม เช่น ยุรยาตขนาดกราย
๑๐. นิรุทธ์	ดับแล้ว
๑๑. วโรภาช	แสงสว่างอันประเสริฐ
๑๒. จรจัล	เที่ยวไป, เดินไป
๑๓. ภักษ์	อาหาร
๑๔. คณนา	นับ, ตรวจให้รู้จำนวน
๑๕. พหล	น. กองทัพใหญ่ ว. มาก, ใหญ่, หนา, ทึบ
๑๖. ยุธยา	สู้ได้, เอาชนะได้
๑๗. สิงหาสน์	ที่ประทับทำเป็นแท่นหรือเตียงจุ่มกสิงห์
๑๘. พระแกร	(แก่ล) หน้าต่าง
๑๙. นฤบาล	พระราชา
๒๐. เถกิง	สูงศักดิ์, รุ่งเรือง, กึกก้อง, โชติช่วง, ลือลั่น, ใช้แผลงเป็น คำเถกิง ก็มี (ข. เถกิง)
๒๑. หิมวาท	อยู่อันหนาว คือ ป่าหิมพานต์
๒๒. กระสัน	คิดถึง, ผูกพันที่
๒๓. เพรา	เวลาเย็น
๒๔. ง่าย	เวลาเช้า
๒๕. กัณฐ์ศว	ชื่อม้าตระกูลหนึ่ง, ในบทกลอนใช้เรียกม้าทั่วไป
๒๖. ออเจ้า	คำที่ใช้แทนชื่อผู้ที่เราพูดด้วย
๒๗. กระหู่	หลักหัวข้อหรือข้อความที่ตั้งให้อธิบาย
๒๘. แซไซ	(แซเซียน) เกล่ไกล, ไม่ตรงไปตรงมา
๒๙. ระเบิด	เรื่อง, ความ, ฉบับ
๓๐. สัจจิง	ความจริง, ความจริงใจ

๓๑. บัน	ผั้น, ผิน, เบา, น้อย
๓๒. เมื่อบ้าน	กลับบ้าน
๓๓. เสิงเทิน	ดินที่พูนสูงขึ้นเสมอด้านหลังกำแพงเมือง ลาดเอียงประมาณ ๔๕ องศา สำหรับไพร่พลขึ้นตรวจการณ์หรือต่อสู้ข้าศึก
๓๔. เชื้อนขันธุ์	กำแพง
๓๕. ปัจจามิตร	ข้าศึก, ศัตรู
๓๖. ณรงค์	การรบ, ต่อสู้
๓๗. พาน	ถูก
๓๘. มี	ตั้ง
๓๙. สหัสสา	โดยเร็ว, ทันใด, ยิ่งนัก
๔๐. มฤคธา	ราชสีห์
๔๑. ไกรสร	สิงโต
๔๒. พิโร	รำพัน
๔๓. ขรัวตา	สามัญชนที่เป็นตาของพระองค์เจ้า
๔๔. ตั้ง	เครื่องถือสำหรับปิดป้องศัสตราวุธ รูปคล้ายกาบกล้วย, โบราณใช้ว่า ต่างก็มี
๔๕. สินธพ	ม้า
๔๖. กัณฐ์	คอ
๔๗. ยุบล	ข้อความ, เรื่องราว
๔๘. สิงคลี	วุ่นวาย, พัลวัน
๔๙. ผยอง	แผ่นโผน, ลำพอง
๕๐. มรรคา	ทาง
๕๑. ปฤษฏางค์	ส่วนหลังของร่างกาย
๕๒. อันธการ	ความมืด, ความมัว
๕๓. จังหรีด	จิ้งหรีด
๕๔. เทวษ	การคร่ำครวญ, ความลำบาก
๕๕. เขตขันธุ์	เขตแดน
๕๖. ปรารมภ์	วิตก, รำพึง
๕๗. อประมาณ	กำหนดจำนวนไม่ได้, นำอ้อบาย
๕๘. จาบัลย์	หวานไหว, กระสับกระส่าย, ร้องไห้คร่ำครวญ
๕๙. มุรธา	หัว, ยอด
๖๐. ไช	บอก, อธิบาย
๖๑. ท่อ	โต้ตอบ
๖๒. โลมา	ชน
๖๓. จูฑารัตน์	เครื่องประดับจุก

เรื่องจักรแก้ว

๑. นางพระองค์องค์ระกาละสุวรรณ ให้เพิ่มพูนพิไลโฉมไมตรี
ศรี ๓ ทาทรงศรีอั้งริอั้งริชัย สังกคกับสกกมกนปรีดิษ ๑ ครบสงสิริจรปดีคจจรีดี ออกหงที่พริรัง
รัศมิ์ชวิดิ พวกสนับนออยู่พรอมพรง พรีจอมวังอิธิ รอกัศรชัยหีร ลงรังริคักกษที่ที่ทษการ จีคังนฝ
วิวิธีกีวง คีมกริษคี่คี่องที่รงรัก สมนกคกับคคี่ที่คคกทดวง หพรอมพรงคังพคที่ที่ทังปวง ทูก
กรีนรวงที่สิริจนิคิวิษ อัมมาจรมสังสาธองกรศรศ มาเรงริคเรอรวคกนกวคขฬ นางบาททภษ

ชายแจกเทียวแยกนักษ เร่งให้ทันย่นทัพพญมาร บ้างปลุกโธงพิศทิมธงนิคร ราชวัคชายรอมขอมฉลกร
ที่บ่นดังทั้งเครื่องมยฉกร พี่นเพศารศศตาจาศศกษา จะรำนักซึกหารป่วยการนึ่ง คนที่พึ่งหนีได้เขา
จะทำ เรืองไหนเรืองนุ่นพรรยา ทำจะว่าแต่ย่อเปนมเภา ล้วนแล้วที่บงคบริบย่นหาร ครั้นคคการเสสร
ฉรพกดมมาเฝ้า ทอดแกลงแจ้งความด้้เภา ซ้ำพแท้เจดเสรรคสำเร็จการ ทพจอมวังพึ่งใช้เดินทลห้
ให้เพิ่มพลบุกเปรมกระเสมสาร จึงศรีษภามโทยาพฤคคหริย เจรคนทหารคันทาเวสาคี ทั้งปีเคื่อนคีนวัน

ชีนษา พระมีศากกับไอเรศท้าวยักเชียร จะถูกต้องขจรซัดส่วคิ ทฤคมิเพศทหารประการโดย ไทรค้ำ
นับริยราชข่มพทพ จับกระการคณาคัดคำพิไธ แล้วตั้งเลขคนควนค่านวนไฉน ยังกูไปยก็ยั้งแคง
แห่งณวิวิญา แล้วชอบสวนทวนทบคดบ้คดง ทั้งสามครั้งก็ไม่เค็ดอนเหมือนค่างทหน้า ไทรพิมจรห้
คัษประหว่นพ่นวิญญ แห่งนคูน่านักขภาคไม่ขาดทอด บ้างพระยังทลกรระมอมจอนนิเวท ผู้เปนเกศอสุภาก
ดะสุรรร เห็นให้ร่านำฉิคไม่พิคทอด ให้มฮาคคเคือคค้ำนัฮการใจย เครื่องอื่อนอรภทรศกัฆพหสาธาร ทาร

คุณทราคะเห็นเป็นไฉนผ
จงทำนบทยตามแต่จริงไปม
อย่าเกรงใจเถาไม่โกรธเอาโทฏทัน ไหระคำ
รพนบมอบตอปลงอง
ขอของผ้าที่ดัดมีมะทันต์
อนนิกาขององค์พระทรงทัน
ระพันคาตกเคราะห์คำเกาะ
การละ
จะหนึ่งศพที่วามาข้อคู่
หมีใช้คู่เคยชมสมสมมาร
ด้วยซึ้งเป็นกวดกินพาด
เห็นตการคตอง
กางอูกตางคิม
แต่ศพซึ้งศางของนางนารก
เป็นด้นนิทกพมพมเพไม่เทหัน
ในคำร่าจะอชู่
เป็นคักม
แต่ศพนนี้ศคณิตยตกรรณ
เป็นคนทั้งคางเมืองไร่องพระเวท
คักคาเคลชกรบโคทุกใจยดรร

แต่บชนิพรคพทกตลกประยุณ
เทียวฮาคุดทกภภภ
ทุกวันนี้พระนิตคอยู่ภภักตร์
ใครวมรักชดม
สออยู่กม'ชา
นินแคะเนเทว่าค้ของนงเงอ
โคคคิงคค้เชชชมมานนมาร
ชพระองค์ทรงศฤกให้ฤกค้
แม่ณคคค้ของชาที่วชาน
บอภภภาวีวีวู้ด้นทั้งปถน
จงประพรอถ้าให้เทดือเป็นเอือไผย
พจอม
วังฟังสารด้นนสนน
คิงบักคนบ่นได้ณให้ตัสไผย
ศกคคิงอั้งอินคั้นพระไทย
ผู้ไผแค้นชค้แล้ว
ครษพคิน
แม่ณจรงจรงคค้ทำร่า
จเช่นจ่ามณได้ยให้ฮาดน
ลกกกระด้นนี้เหล่าทั้งเฝ้าพัน

คดีบัณฑิตย์... คดีชกทางทางเสด็จเข้าสำนัก... พญาเอกเสนาบดีรอบคหอยท... คดีชกคย.
เคื่องขุ่นมันวิภู... อุดรอนครครองหมองสารม... ๑๑. จากล่าวถึงธิดาคอยูกากคร... ได้ร่วมรักคู่ครองทั้งสอง
สม... ไม่เห็นห่างทั้งนี้ภักดีสวาคชม... แสนพร้อมรักทุกเวลา... ถ้าอริชาวเราอันลือทอญศิคร
ไม่ตายคี่หนึ่งอนารยทวาคสม... กตเวทตักพรากพระคัมภีร์คิด... ชลนาหนองเนตรทเวทครวน... คเรียน
พลบคำย่ำแสงพระสิริศร์... เข้าถึงที่แท่นทองสองดวง... พระหน้อหารภพเนบนองประคองนวด... ไฉน

จำจรรไศกัลล์พร้าพรรท... โฉมพร้อมไฟทองของผองแก้ว... เป็นกัแล้วคตมคู้กจะดีคืน... แคนไม่ใคร
จมนอนกิด... จะตาคลเคื้อคค่านร้การจริง... พังคี่คี่เป็นองโรยให้ประจก... ทฤตสินรักษ์นงแล้วทำนึ่งนึ่ง
แม่ขลุ่ยทมิษฐ์รงจทรงจริง... นองจึ่งก้มน้ำกินยาทยา... ไม่ข่มอยู่ดีดมพร้อมริ้น... ให้ศพอื่นรักซื่ออย่าภักท
มาย... จำพตางทางท้อคัสกลกกาย... นางฟูมฟ่ายชลหาได้กไลม... พระขึ้นซ่อมปลอบประคองว่าผองแก้ว
พริ้วแล้วมยคิงไมสังสัย... ทุกวันนีพินาเส่มฮาไลย... แต่เจียมใจคัวว่าคนเป็นคนจอร... พระมีศ

ภษาศรของนางฉก เมื่อจรรักษ์พุ่มพวงควงฉมร จดกแกงให้เป็นทีดิษระจร ทังงดิษระจรระ
เคื่องรื่องเทศ แม่ในมยงจรงฟั้งพิสังฉอร อยาฉั้นคอรชคค้ำที่ร้ำว่า จงทวมจิตรมีตุเรตเจคณา อยู่
ภษาศรของสขมให้สขมใจย แต่คัวพิบพขอยลลอยลดับ ขนตากดบเข้บักพภกษาไสอย แม่อยู่หัดงจรงเป็น
ศกสขมใจย อยาชดลยทองหว่งเคยควงศา อ้นศคขีหมีโคอยู่เป็นคร์ฉษ ขงภภักสุคคตาคเมือศคหน้า
เม่นกองกรรมจำใจยสาโดยสา จงจำที่หน้าพิเสียบของอยาทมองพวด นางในมยงทรงฟั้งให้คิงเค้น

ถึงโคกแสดนเสธำศีร์อปลทอยทวด ชลนของนศทเวทคคระมู เจ้าพิภักจ้วนภกษาไม่ภษี เจ้า
โสภีออรวัศระพธร โค้วพระทลคระมอม่แก้ว ไม่รักษ์แล้วจงขำให้ทลศีร์ นองนี้หมายน่ำกข่วงควม
ทรงทั้น สดบ้นนภกษาไปทโคธ โคได้สขมจ้วคิยงนี้แล้ว จะคตาคเคลลวคตารักษ์ไปภภักโชนย ฟั้งห้
แระกรอ้อยค้อยกนไม่ทนไรย ดินสาโดยแล้วทฤพจะช้อต พระไปโชนนองจะไปภควัย เป็นเพื่อนม้วยทรง
เคศพระเรศก ถึงนภกเยีรเป็นทภนภยชิต ลกมีห่าคามีคิยไมยคิยตัว อ้นศยอ้นทมีนเค้นให้แม่ภภ

ไม่ขอคบแต่ประคองถึงสองมือ คุ่ม้วยด้วยรักไม่ย่นผิดคิ้ว ถึงคิดซื่อก็ใครมาเป็นสหาย หฤพระ
แหงแค้นองน้องว่าสองจิตร์ พี่จึงศิษระหน่ายเอาตัวหนี แม่เห็นซื่อมัวหมองครองรัก นางซื่อ
น้องได้ยกอ้อจริงใจไป ทัพต่างทางระอิกสออื่นอ่อน ทรวงสทอนอื่นซื่อที่เพียงคืบได้ย กอดบาทพิศศ
ได้กโดย นางพรหมไวไม่เป็นสมประฤค พระปลดอบโคมโดยมดุมบุญหอม แม่เมื่อหอมยารคยไม้หน้าบ
หนี พี่ทำทยอกดอกเทออย่าได้ก เช่นน้องนี้หฤจะทิ้งให้กึ่งใจ อ้นคทามดีจซื่อตรงของหงษ์ ถึงวัน

สุดคืนทที่ไม่ทได้ พี่รักเท่าเทอกับดวงใจ จนบมใดกไม่ทางทางไม่คี่ ถึงทรงฤทพิศตรงจะทรง
เท พี่คเข้าสคูักไม่หนี หมี่ให้น้องต้องไปกับโกรธ จะค่อตี่ซื่อนางกต่างมะคอร ให้โลกฤซื่อ
เลื่องทั้งเมืองขก ใครร่วมรักแล้วไม่ทิ้งมิ่งสมร ถึงจะตายได้ยก็ศมเจ็ดงามงอน พี่ไม่คอรศก
เจ้าให้พี่รักใจ ทัพต่างทางกอรประคองกอด โอแม่ยลคยพวงจยาสงได้ย พี่ไม่ทิ้งมิ่งสมรให้รอม
โดย จะรักนี้ใครครองกันจนวันตาย นางซื่อคำศฐามีภที่ปลดอบ ค่อยซื่อชอบได้กเสร้างนเท

แกะไชยงไรยดี นางฟงคำพิศตามาคาคก ให้ร่อนอกคังนัรุดมาจุคจ ^๕ สอนสอนวอนว่ากับดามี ^๖ ใจ
 ครังนี้คภาวเคราะห์ประเทาะจวน เมื่อแรกเริ่มเดิมทีน้องนี้ชื่อ พระไม่ร้อคตามรักเซทำทักน่หวน ^๗ ทัพจะ
 แอบแนบซัดศึกจกวน เพาะโคยควยนี้จึงได้พระทำใจย พระฟงนางทางว่าอยู่ภักดิ์ ^๘ แม่เห็นมี
 เหน็ดรักนี้แล้วจะร้อยงไรยดี ถ้าทำอื่นที่มันกรังก่อยงใจย รักนี้ไม่มีใจทำเห็นไม่เว้นทาย ^๙ ดนนี่
 ใดยใจมันนคบรคร์น ^{๑๐} ย่อมหมกมุ่นมวรัยนี้หกไม่ทาย ^{๑๑} ประเวณีทั้งครั้งทญิงกับหย ^{๑๒} เทยื่อหลงคย

ใดยเพาะรักนี้ซิมกซม ^{๑๓} ว่าพทางฟงเข้าอิงแอบ ^{๑๔} ถนอมแนบหวดจองประกองอิม ^{๑๕} ไซจเขนยเขย
 ซอนพระกรกุม ^{๑๖} ใดยประกมสัดกัดทำคคคซม ^{๑๗} นางนงตักตักตักทำจกจวน ^{๑๘} พระเซยขึ้นซัดนิจสนม ^{๑๙} ๕
 ทงงสององค์หลงดเคิงใจเซิงซม ^{๒๐} เดยประกมทลปไปบชนใดย ^{๒๑} ๐ ครันนั้งแดงดริโยวโรภาย ^{๒๒} ก
 นุมาคสองคั้งสั้งค ^{๒๓} ทงงสององค์หลงดนี้ใจในนิคคธา ^{๒๔} คนเวตาสยแดงแจจจไทย ^{๒๕} ใดยคหมกรม
 นางใยปรางรัต ^{๒๖} คอยกระคคคสององคิษคิงใดย ^{๒๗} ทางปฏุกษว่าพระนางเป็นหย่างไรย ^{๒๘} ใดยคหมท

ได้วิปริตพิศทกวัน หลาประชานภาโรคาไซ เหตุโชนบโชนภยไม่ภยผษ กำพันนางต่างริบจรจิม
ถึงสู่นปรางทองห้องค่างในย เห็นททณมานชัคบีคสลัก คางเข้าปลกก็ไม่ฮารททคไทอย คดยลลอค
มองตามช่องททณไชย เห็นพรหมไวยฆอนหลดกับพล พวอกำพันขอนบีนลีสลติ หตางหนีดี
หลัดอนหนีนำคทคณลย มีบางทำกำของเทมเคอไม่เคอเลวศย มีท้าวฉายซึ่งมาเป็นไปเช่นหนี ท
รู้ถึงบิศรลงโกฎ เจภาโคคค้อกระเด้นดงเป็นผี ถึงลาวกเรอคคชปีคคค ควันดีคิทฤคหุทคค

ปัญญา ทำไปทคแถดงให้แจ่งจิคร ที่ชอบปลคคคแก้แต่โทษ คชพตางทางชานกนโคคคค รัม
จับมาเผอองค้พระทรงทน ครนถึงจริงประสมบงคคให้ กำพันนในนารีไม่มีชวัน คางกระหนกคค
ประหม่าคหน้าก อถิว้นทคแถดงแจ่งกค บัดนี้องทรงคคไอระค้รักษ ไปลอบปลกหลดเดเส่นท คบผู้พล
เท้มาแหบแอขอธา บังนิศธาหลดบอยู่ไม่รูลงค แต่คคช้อจินคททไม่เห็น หลาจะเป็นรูปหนีคคพิทวง
จงศธาบเรอองค้ค้เมอองนททง คคแต่ทรงพระกรรณไปรฎทโทกฎทน ทททมารฟังสารสนมมารรถ ษ

ครั้งได้ย่นชาตจากต่อด้วยคณชน ทรงพิริวงไกรธิใจดวงไฟทกน พระองค์สิ้นสมประดีคงดีปลา
ได้ย่นที่บแทนทองรองประกาย เหวออำนาจดีมารชราษ รมตรงไปยังประยาตราชูติศา เหวอมาที่เห็นยัง
หล่นจับได้บาย ถ้ามั่นมั่นพิณทวีจมุมย่ง คือสรบฟ่งซอกที่ระตัวรสาย วิชาชิงอิฏาเรองเคื่องรดาบ ทมื่อ
เขาทาบว่ามณีมีตีกตา กงคคุดแฉะเงาไชให้ยโคชอง ค่อยเขาะยอองให้ม่มทิมเห็นหน้า เขารวยบริคมศ
ลากกระชากมา อมาแก่อำภาภามเตาคทาณมัน กงมูกพรมัตภามาโคยคิ อำมาจรบตั้งองพระทรงฤท ทยา

สี่ทงอคือกของยักษี ลงทากปรางคางรับครดี มาตุ้ทีดีทีตพนนิศา เห็นททนนานในให้สี่สี่ดัก ทั้งงี้ดัก
ถ้ายผลคุดคากา ฉเคาะกอดอนคินพิผลคุดอกกา แฉะกักรากนยองเท่าข่งไผย พันวิตุศครคปถาคาษ
ตีบม เห็นทรงทนจนจรหนึ่งไม่ดั่งไหวย เขารวยบริคมศองค้พระทรงไชย ลากลงไปทากทีดีไซ้ธา
บ้างพระหื้อมื่อพิคอคิษมร ฉนิจนอรหนึ่งอผาคพาคผวา มลงชเม่นเห็นท่มื่อคธา เขามคคศา
คิรากตา คิกสุลีดีม่มกนคิ พระทพหนึ่งภวานาณะเเวท เดชะเดชะมพคธาตภาษีร์ เคื่องผูกท

สมัครศิริรุ่งอรุณ
ทศกัณฐ์
ก็คล้ายคิดด้อยหล่นไม่ทนทาน
ก็เข้ามาทกสาครกุ่มไม่ทรนจบ
พระช่วยบอกได้ไว้ประ
หา
เขาโถมถืบเดินที่ทั้งดีมาร
ก็เซพรตมกสาครคาชกนไป
จึงศรีษะท้าวเหยยงอ้อกฤษ
นี่เห็น
ผลช้เขินเป็นนอย
ทำทักหารคยเหงไม่เกรงใจ
จนไฟไลดงเค็ยวณทั้งดีคน
อันภวามิ่งเหมือนนพ
มแดงแม่
ฉบับเขากองไฟไม่เม็รผล
แย่นรกชัศวกควคยทำสาคร
จงยอมตพหอบพอบภัว
ภักดีคือดีชั้นดีคือ
เหมือนเอาคือเข้มาสู้กับคน
อนาพอนพนพมะทำคะคน
เถาดอกทำเรโคธตีมี

เมศ
ทั้งดีมารฝั่งด้านแดนที่เร
ทลิ่งโลกจุใจมโถมถ
แกวงกระบ้องร้องประกาศระทวดมา
อทั้งกเกินศิวไม่ถวคย
ที่มีประมาจลาคือศรีษะกระบ
ทรยก็เกินหนักจักชิมท
อณชวิคของ
มิ่งถึงที่คย
อนาภกทภาพทวครอดตลอดวัน
พระจอมเกล้าท้าวมรินป็นประเทศ
ผู้เป็นเกชกรงไกร
ไอศวรร
มีดังไซ้ให้กุ่มกมพร
มาทหันเศ็ยให้ศยทยชว
ไม่เรียมศิวหัวเค็ยวเท็ยวภ
๕
เอาเข้มาไฟเป็นผลพวกยกษ
เจเค็ยวเด่นคางแกดมมเกมช
ไม่คะผาคัวมิ่งศักดิ์รังคำ
ทพสง

ทรงกลไยดมั่งดังวิงวอน ลงจากปรางต่างชวนกันไต่ดลดา ถึงวันยาทุกคทาหมกคคิ ข้อพระองค์ทรงเทศน์มกมกุด
ตยมนุรทยชูนางโหมษิร มันมีฤทธิพิธาวิศิต แต่เดิมทีรวบรัคมีทมนไวย ก่อมนันคืนพิทกยภัยศรก เครื่อง
พันททตยหัดมิไปทนได้ย ซำทั้งสี่นี้จึงเข้าซึ่งไฉษย ประเดีวใจยเป็นพากษากครน บ้างพันพิคได้กพิง
การประมารหมัน สัจฉินเข่นมาให้สาตย ข้อพระองค์จงไปรภูมถานซึ่งเรอคน แต่ช้วนอยู่ไค้พระบาท พนาย
สุรพิงงสำนมารตำมา กระทบบาทเวค่นจตยทัทมท ประภาศก้องร้องทเวปเซยเดหนี เรวดธาห้เกเรียมพลตักด

ไกร แลวตั้งภวกลอุธรินดินทงมออง พิศนคกลองรุ่งรมประสมไพเร ดั่งตพารการร่อนจ่าพอนใจย ลยก
ไปให้ยทนไยช้วนนี้ ตำมาทหมอบนอบค้ำนบรีเพนทเร ไม่พียงนารพีนนี้ดอกจึงคิ มาเร้งรัคคักกระบวณฉนวน
คำดี บ้างไปชคักดองใหญ่ให้ยสำนทอ ฝ่ายพิทลพตททรทุกบ้านถน ก้อได้ยัดเดีงกดองก้องเวทท ทางชยบ
คยฮวทยทณร ซอมนกษมาพรอมพรงคองพิงคววม บ้างพระมิ่งมาทพณนิก แลเห็นพิภกักร์พอกพตมา
ทตยทตยล ประภาศก้องร้อง บอกออกเผือคทวม เกศสรัคตมคักไหญ่ไหญ่ในบรีย ราวการเวค่นน

คทักมานั้น ลงช่วยกันยกไปย ดอมประสาธคิรี กับดีศรีผู้พี่ชายคนดี ข้าชีวิตให้สมตามการ
พระศรีพิฆาตทางจรมเขากกเพช ธิบได้คจขึ้นคือคชสาร กำลึงกรวดวโธฎโคฎทนาย พดนารเกียรจกรเป็น
มูสก พระโสมทั้งทางวังถึงดังทศ ~~ตั้งอำมาจคือมายทั้งสี่ชายชก~~ ใหญ่โอบอ้อมล้อมปรางรกรหา อุดร
ได้ทั้งทางเข้าไปย บ้างพระหน้หน้ากษัตริย์ ~~ก็มีมั่งจอหน้หมี่สีคพิศโสมย~~ ได้ถือเสียงให้ดีนระ
หนไปย ผู้โอบช่วยนางทางดีสา ~~เผ่นพระเงรแดงเห็นพวกพาหุด~~ คุเกิดอนกนแดงต่อทศห้าห้า

กบทั้งองค้ทรงฤทธิพระมีตา อยู่บดคือโอบยหน้าพระสถาน พระหน้จอฆารถอภักทแต่จวจนไหว ภา
พิไรกภยทุดประมุขสาร ลูกเมาศิครมีตวังระอหังกร ข้อประทศโทษาไคยปราชย์ ไซ้คแกดังแดง
การกำพาหุค เพระคะตมกรักษีพระมีตมาศคิรี ~~ตั้งกัวงพงกระษีศรีสวัสดิ์~~ กับมศรีแม่กำจวนภ้อท
ควนครอง ข้อพระองค้พงษีพระห่มอคมเคช ไคยไประภูเกคภษชาทังสอง แม่พลกกคมีไปยถึง
วังคงใจปอง อกทุดสองบิศฐาขมาทรง ให้คกแต่งเครื่องบ้นพามาค้ำนย ให้สมกับเชือกระภนประ

โยธาทหาร เห็นมหารัชมประไลพระไทททย บังแค้นดังคงเพลิงเทกิงททย ไม่กลัวตายได้ย
ทั้งทางเขามา ดังสารของกัณงดกอดเรศ ทอดพระเนตรเห็นดังนั้นดังฯ พระองค์สิ้นขวัญหายหาย
น้ำตา กษัตริย์ยากให้ทรมณ์การ กษัตริย์แดงพลาตงทางทอลพระบิตุเรศ คงไปรภูภษาดกรักอวยหา
หักหาร ลูกทำชั่วมัวหมองไม่ยศของการ ให้รำการช่นเคียง ~~...~~ ได้ยฝัดพดิ่งครึ่งนี้เ็น
กัศค คงยังยุดยกโทฏไปรภูภษะ มิ่งดีชั่วได้เ็นสัวของลูกญ เป็นทาศหาเคยช่มพืระมรกษ

หนึ่งพระองค์เ็นวงษคคิเยศ ทั้งบิตุเรศชดมกัมีคัก ไม่เกินกัทำระกอดประยรยัก รัอ
เคียงภักศร์ดีม พงษเ็นวงษะวาล ได้เคียงลูกปลุกฝังเพระศะเจตร คัวยทรงฤทคิษทมาดแม่
เ็นแก่นสาร ลูกนอกทำทำให้อยได้รำการ เหมื่อนคิษอันคคิฏคิให้ยคคคิโยย อันทึงยชมหมายม่น
ทุกวี่มนี้ ทหากคคิควยกษัตริษนอยสงได้ย กัศคคคิว่าคคิจะกไปย คงชกให้ถึงคัวชวักมคคิ
พนาศร์พังสารเสนที่โรฏ ออกพระวิอรฐีหามาเรศร เหม่ ๆ อีรำจอนกันวนคคิ ลูกกระดีจิงโรยหน้า

ใจบพาล ทั้งง่วน้ององค์ขาดประมาตพ้อ ฤไม่ชระอมรักษณ์มกัฒมาฬ ถึงควตถยก็ไม่ว่ายอิมประห
มาร จคิษชำนแกแค้นทัษเศนคณ หลมได้ยที่จิจำจวนควนทฤคิคร ซึ่งไม่คิษถึงพ้อแกได้นณ
ทำชอกยอชอชวิเวียเซยชม จิมชารมเวอหฤแม่มาแกตัว ทำดอยนำทลำ นวตกระระมอคณบอ
อูดกนอกใจบพ้อยอเทยัว ที่กจะไมเข่มนำมิ่งอมากคว ~~.....~~ กพกลางห
ทางจับจกชากค เคยยังยอปทมโคทุกโศสวธร ตั้งพระไทยหมายค่าง ~~.....~~ ได้ยง/สพันธ์

ฉนกองทองฉทา จกก็ทชกตถยเป็นนากมากกทห่มม ได้ยงคฤกคฤน ~~.....~~ บ้าง
พ่นพิคเด็กพ้งกรทชานมา ทั้งงสองศกโตคองคิงเสิงไฟย นางโสมยงองค์ฉนประทอชคิคร
เห็นงพิคบกม่นกระชั้นไลย เซอแอม้องคัพคตอโตกโดย พระหนือไทปลอมนางทางประคอง
แล้วคบสอชางศษหมายพิชากู ทิมทภูวเลอฉนฉนฉนกอง เป็นครชทชศคโยนโจนฉฉพอง
เขาคีต้องให้ศคคชนาคิน นอชหมายคชบคนกระชั้นโดย บัดเค็ยวใจยงภักก็ทชยฉน บ้าง

หุดมดีเห็นแยกแยกแยะเห็น สู้มันมีมกโถมโถมใจมประจัน พญายกขัตแดนแดนพิโรฎ เห็น
ครุชโอรุได้ยมากมากมหนัก แลวแผลงพรค้อนรุกเข้าบุกมัน เป็นเพ็งงกนไม่คิจจุจเข้ามา ด้ยงห
คัก ๆ ก็กก้องทอองทากษ ได้พิฆาษหารทักถวกมกษ สู้มันย้ายพยไปยในยนมภา ห่มอหะธาอ่าย
เวทวิเสคมัน เกษะฤทธิยาอนักดาหาร เกิดมันคารเม ~~.....~~ ก็ไปรฎูยปธาตสาอัดสาย
กระต่ายชด ด้ยถิมคคับคังคดงมคโคย พญมารคันเคือคไม่ยเทือคโค ทดงโอรุบุกมัน

กระซมได้ย พระกรเจม หอกแก้วอันนวยไวย พุงไปยทมายฆ่าชีวาวัน พระเจกแก้วเคคัว
คดองทำนองรพ คอยด้ยงหัดบกวคเือกวงพระแสงจขร ด้ยรทหมีคิมคองคอຍปองกัน พระ
ทรงท่มมุงพระไทยเห็นคิต แลวจบมวังคังคิมพิฆาษ ด้ยงนบนำคคองเล็ยนท้าวชคัก
เข้าคษกรรอนบาทชาคมาดี อุดอี่สิมบางทกลางพระคาน เคชะเคชเวทศวันอันประสิท ไม่มอຍ
มิคชจวังคิมคังชาร คัรวมภยทยมคคิมพิฆาษ ค้อประสาธรคคปคิจคคคค ลุกโอรุโคคโคจร

ไผ่นพภาค ร้องถวายแหวนมิ่งกระจิ่งที่ สายเด็กน้อยแม่แม่มีอทำถือคือ จมชิวจะคงอชาดังท ๑
ท่นกระสัตรซัดเค้นแฉนกระสั่น เห็นภพภันเืองบรไม่ดังชา แด่วอดคพระธำมรงค์ทรงคักคาคห
จันฉวนทกรับททนะมีสการ ข้อพระคุณทรงฤททิศูเรศ ช่วยปกภคษุดอกษะระทักทพร ให้ปลอด
โถยไชยะชะณะฆาร แด่วฤบาทคทางไปยในนพภา ~~เคช~~ มรงค์ทรงประสาค เป็นคัฆากษ
เดือยโศฎุโศฎุกลลา คำภมรมพันพิศประจัตมา อสุธาเส่นโสมนกระเจินศิ ภาคทตั้งฝั่งทางเสาทงทัก

อสุธาครีบรมพไม่หคปหนิ ทังสองค่างค่างขมบคอยจมีที่ อสุธาเหว็อโยค เหยอ้นกัดัง ฅาคท
คภชธรรสมรงวงกระวค เสาหางมคคั้งคภทงงนำหคอง อสุธาเห็นไม่คคคคักคักดัง เหาเดือยประ
ทังงลั้มทอคคองคธา สันฉุทสันรู้ใไม่ยคั อดคกรยกคัมภีศรพิฉคณา กวักพระหัทศรช
เรียภพระคุกยา มาแม่มามิคภชชะชาเรเจย พังคิแล้วแก้วศาตมาโทฏุ อชาถิอิกรมคย
คิษเดยพิศไม่ย คอยอยู่เทีษคัปีศาคะตามนไฉย ข้อคักไอเสวรรฎุเสนาฆาร ทังงองคั

พระที่นั่งวิมลสารบัญชร ~~ช่วยประณินปัดให้~~ เป็น ~~ศุภกระแสมสาร~~ ~~ช่วยปกป้องครองบุรีเสนา~~ ให้สำนึกเกิด
วิมลสารบัญชร ๑ ฯ หนึ่งวันปิดสารพนาสาร ~~(ทิวาคุดคั่นเคียดค้อยเพื่อคห)~~ แผ่นเกหนึ่งก็หน้า
จะตาย ~~สงสารช่วยบอกผู้ใดรอดจะหนีโดย~~ ~~คำรีพดางทางชาวพมวงหารภ~~ ทากประสาตคึดดา
เจ้ามาไกล ~~จึงศรีษะเรียกตำมรพทงไชย~~ ~~ประเคียรเจียร~~ ~~เป็นแหวนเส้นปัดคิ~~ ทั้งงต้อง
องค์ทรงอุ้มพระปิตุราช ~~พระน้อมหารณอมประหมคปทศีร์~~ ~~ดูลองกัตาคพตาคพล่ำทำไม้คิ~~ พระ

ผู้มีอคินทคไคยไปปรฎุณยาน ๑ พระจอมวังฟังสุธรรณอนเทวท ~~ดิมเนตรเหนบคุดคุดสงสาร~~ ที่
แดนเคืองเรื่องทดังประทังการ ~~พญาमारยัททแล้วศรีษะพด~~ ~~เออเคราะห์พิคคิไม่แล้ว~~ ละ
ทำทฎุคกแก้วให้ยาสสม ~~อนาถนิคินุรงเฉยทรง~~ ~~จะแตกขอนไม่ยง~~ ~~นครดวงครองนุรีย์~~ ศรีษะพดาง
ทางคงขพระทรี ~~สามกระษัตริย์ขึ้นสู่ประสาตคิ~~ ~~สทกฟงบงแทนเส้นปัดคิ~~ ~~ดลริศรีษะทงเป็นคทวม~~
ในย ~~หมีเดี่ยทคิ~~ ~~นกรกษีพ้อ~~ ~~เจ้าเป็นหน้คิคิยามาทใหม่ย~~ ~~พระปิตุราชมาทรงของทรงไชย~~ เออ

ชื่อโรยบอกพ่อพระช่อฟ้า พระหน้หารรถ น้อมประนมบงคว่ำไหว้ ทูลที่โรยแดงร้องงเต้เมืองท่ง ี่
นิคตูกท่งสองได้ครองวัง ด้พิศยังคักกระหรีคพระบุรี ่อนพระนามขององค์พระทรงคัก ชื่ออ้อระ
คักจรมเมืองอหโรองคี่ พระแม่หฤชือประโกลด ศวคณันคักแกวอ้อมแหวไวบ ้องพรตพสก
คากวงแต่ยังอ้อม เท็จกรมตรอมบุกเข้าพอกที่ได้อ ะเดห ากเย็บเซ็นใจไม่เห็นใคร กัฟ
ลูกไม้ต่างเข้าทกเพรกาย คักเคื่อนคี่งถึงสาธาดีทาเฒ่า ื่อใบระกุกักเรียพรทัก ึงงเวทพ

มหนีทธียาวิหคผล อย์ฉมายคว่ยตามาหันนาร อกคี่งถึงมารคาคคากคิม ื่อกั ซึบสิ่งว่าฆ่าคังฉ้คัร
แล้วซุ่มซัคคักคากคากคาก ี่ระกูประธาให้ชกคากบุรี ี่นคองกั ี่นคองคองคากคักคักคัก ี่นคอง
เพื่อหคองคองคองคอง ำชกคักคักคักคักคักคัก ื่อถึง ี่นคองคองคองคองคอง ื่อคักคักคักคักคัก
ให้ไป ี่นคองคองคองคองคองคอง ำคักคักคักคักคักคักคัก ื่อคักคักคักคักคักคัก ื่อคักคักคักคักคักคัก
คองคองคอง ื่อคักคักคักคักคักคักคัก ื่อคักคักคักคักคักคักคัก ื่อคักคักคักคักคักคัก ื่อคักคักคักคักคักคัก

ภูคของพระองค์คือสังสาร	คชขบถ่มครอมติระนิคตาการ	พผู้ขามญได้คคสาถึงภชย	ช
เขาคบหลังทศห้าศารวง	สิ่งเศฐ์ทรวงแสนกักคคคคคค	ให้เหี่ยวหน่ม่มมมมมม	พระผู้
มิอัคชคชควิชา	นักจโคร์ฟ้นพคพิทาศิโทฏ	ให้ฉนิโคคคคคคคคคคค	แล้วทวนจิครคช
สังสารค้วยกษค	ทีโกรตาคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	พิศาศชกชช
ไปยหนใหม่ย	คองเคืองเค้นเค้นคคคคคคคค	ไม่ยนไคยคคคคคคคคคคคคคค	ภชคคคคคค

สารแล้วก้มสือ	นำคาคคคคคคคคคคคคคคคค	ทงงคองคองคองคองคองคอง	เคคคคคคคค
ได้กคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	๑ นางพระมิ่งจอมองค์พระคคคคคค	เห็นเขยขอคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคค

พระเอกใหม่พระศกพสกษกอก	ต้องเคียดขอรุดทางมาทางทิศ	เพราทหน้ารักช่วนรัก
โดยรวมพิรมัดมสหนักมฉีก	เป็นทาคณาพทางคณจริงภกณ	ถึงตัวเท่าเทาก็มาททาศศิกอระ
คิมรอนรวมรักษัสมกษ่มข	ครึ่งโคยเป็นพุดกเพระพกพร	อย่าโคกชันเสียบหัวใจทำไม่มี
ปลดอมพทางทางตั้งภกณกษ	เสนาหน้าตามกณภิกชวชชชคค	หน้าคอกไม้ยไล่ครคคคคคค
ตั้งแต่หน้าภกอกอเคเข้ารวอง	ทางหน้าภูณัณระพคคคคคคค	เอาม่งทางคักรบไวคคคคคค

จัดท่นอระโรงในระไวยระวอง	พระคณสั่งมคณแล้วคคค	จับคคคคคคคคคคคคคคค	ช่วนไอระคคค
คคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคค	ช่วนคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคค
คคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค	คคคคคคคคคคคคคคค

ดลศิริ เสาบังยอมพรอมใจให้บุตร แต่เกนนี้คงมาคั่งอยู่กลางคณ ได้อับตายขานนำประหลาด
ศภราช เรื่องที่มากทหายแห่งคณแปรผัน หวนพิโรธโกรธโดยคิงไฟกน ทำกุมภมิตรตั้งที่
แก่เดณี ให้ยแห่งเรื่องทชสารเป็นภรรอรอน เองรับจนเขาไปยเข้ากรุงศิริ ฟงงเหตุดคห
คณปลายกรทพทุกดี แด้วเดณีนำกิกามันมาพดณ จำครมทชสารแล้วคณเคล็ดอน มาชกนเพื่อพ
เฮมิขมีมี ออกทกคำบริบมาไม่ซัพลน แท้ซเขคคณธานีบุรีมา ภาวเสคคดอกทองพระเรง

ทช ลีตำมากเข้าขณายภวณสาร แด้วอนพจนมอบพ้งฟงดาทร คักทชารสอนสนทำนินได้ย
พนาณรับสารมารตำมาก คัดกระคณอนอกพระด้วยสิงไสย ไม่ยสภทวองคพระทรงไชย มี
ด้วยคิงงใจจงรักซัดมกมา หวงพระหุบทศิริลีละมรยิกนิกรมากยไชยศษ คอปลงงท่าวแล้ว
ก็ททยทดาขเวลา ทฤทธิคณงประชวณจรงรอนเร ฤทชคของคองคิตทิกคาง คูกักทางรังชั้น
ทำนุเห เมื่อไรยเล่าฤกดีที่คะเน ทฤทธิเดเดเหตอทอดอกก็บอภมา ทำอน้องอมพะนำละล้าละลิก

อย่างก็แถมแถมเพิ่มให้ยเก็บจิตร ทฤษฎีซึ่งชี้ให้รู้ที่ จันออกอ้างดีทางก็ทำดี เหวมรู้ยทั้ง
 งแผนคินไม่ยล้นพย แผลนล้จื่ออือเอะเหมือนกอกร ลอองพะคะระไม่ยวบยุดดาบ คงเดอกท
 ทบกลบไปยได้ยให้ยลดาบ อบ่าวุ่หยาบวุ่อเวทพุดเอะไรย ม่หยาเอะอือลิมุทอ์คิษะระบ ไม้
 ยรักคยแฉ่วไม่ยคชอทศไดย ทาร์กจิครคิษเทีษเอะเอะก็ไดย เด่นยงไวยกมกัเอะเอะไม่ยกล่ว
 พญามารชานล้หระบมอก คิงได้ยยอกทรวงลอคคคอคท้ว ไม้ให้หิ้งคิงดีควยอือต้ว เออไม้

ยกถวกุกศเฝให้ยมยโดย คำธิพธางทางอิจคประดิษฐาร ตั้งให้ยมารทงงดีเสีใหญ่ แฉ่ว
 ล้กทล้ของเอะเอะไปย เอะคินให้แฉ่วก็เอะของเอะเอะ พระได้ริจตั้งเหดียวหลังมาประภษ
 เหวยอัมภาเโพรมายทงงศรายชธา จงรวมรวบคอบคิมภาวณียธา เกร็องศาตธาเตร็อมรบให้ย
 ครบคัว คิงงคำยภษกระบวนพยงทบาท ไคธองค้ศาจแวงชตจคคท้ว ล้กตำรวคท
 มวคทผู้ให้ยรู้คัว บอากกยทอ่นาทล้งล้คคิ ล้วมเสีล้ค้ฆาพศยณดาช นำพระภษศาธรมง

เจ้ากรุงศรี เจ้าเมืองคันทรง ฤทธิเดช บ้างพระองค์ พระองค์ พระองค์ พระองค์
 อุดมเดช ทอดพระเนตรเห็นได้มีเสีหะทาน พระหัตถ์ ไม้ยี่สิบ ไม้ยี่สิบ ไม้ยี่สิบ
 เจ้าลาภ ขอบน้ำจิตร ติงเรื่อง ไม้ยี่สิบ ไม้ยี่สิบ ไม้ยี่สิบ
 ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง
 ผู้สาว ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง

ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง
 ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง
 ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง
 ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง ใคยสั่ง

พศกคือนางอกไม่ยสุทรพ มีดูกลาวตั้งให้ไม่ยลำปาก เแต่ตั้งข้มมากกษไม่เนื่อเรือประจบที่
 คลั่งจนดินสอดค้ำให้เขาให้ครม เห็นเจตบสมีบุตรของบิลา หัวท่งอกเงิงักหกกระคกคั้ง เทียบอัน
 หดอกกินเครื่องเดินเล่นมส่า เถ้าพึ่งรู้แปบยุดกลลภภรรยา ทั้งพศตกคิมกตอกเหมือนอกคัง อก่า
 คุะเปลาทำไหหกกระโศกซ้าง ทำอวคฤททตามย่งพุดคั้งคั้ง ทังงดกเชยพ้อศกแป้นกิลาคั้ง
 ออกมาซึ่งไซยคี่คมีมือ ภาไม่ยกจครมมา่มงยท ไซยมะหตทศิซาขเดียคบายซ้อ ทฎกฏอณลคหค

หัวกควี่มือ คิคคักทนโคยไม่ออกภ เภจยกโยนี่เขาคี่คองน เทียบบษะครทำคี่นมีนเกษา
 ให้ยคี่นโคคณาคองมีพงษ์ปะตา เภเดือคมาคั้งคี่ให้คี่นตาข ๕ ๖ พระตาพคคตพพทค้อยมีนคี่น
 อะทังการเกิณหักจกหีบหาย ตายมากมทำนคี่นททจนศกคาย ไม่มีตาขพ้อคกทกกคี่น ทำยอกท
 ยอขคคองนคคอกเหมือนอกคี่นขน เทียบรเป็นนาคขเออแปงแปงยู่หัญง อก่าภกทำคี่นทปะทบ
 มีระเจมจั้ง หัวคคกคั้งนอณเยียบคี่นเกียคคี่น ตรีษพตางทางคั้งคี่นคี่นมาก ใคคี่นภคี่น

นกที่สาม	ทางเข้าหอแก้วเหนือเสนาธรรม	จงมีนทใหม่ทีให้มา	แล้วคร่าตั้งดีมารทให้
ทนายใหญ่	เองรีบไปตลอดของสองปีก	บอกถ้าเราคอยรยอยู่พักพลา	ให้ยี่คือกินเข้ามาก
งโศกมาร	อย่าเอาใจโง่ไม่หึงทำงู	ได้ปนจะหาชนใจได้เหลืออกคนเมื่อพบ	ที่รักตัวกลัวชีก
จะตามไป	อย่าหักพารพคองของกรองให้ดี	แม่ดัง คือถูกทคินจะรบ	เหมือนเอาดีพมาเป็น
เหมือนแก้วใส	จงกลับไม่พหามีได้แม่เจ้า	ไม่กลัวที่จะมาศกยด้วยสภาพ	แล้ววันเสด็จ

นายพลนิลา	เห็นกรรภกตองประหมแล้วกมเกลา	รับเครื่องบ่นนทการคตนา	ออกทกแล้ว
รับมาไม่ศพน	๑ ฝ่ายองคือสุภากาละสร	ให้สาคชคเคนเสดกระเด็น	พระตรองตอกปอก
ศเสหาพคน	เห็นแม่หม่นบุรีจมีโถย	จงจิตแจ้งตรวจคตทกทำคั้น	ฮักทวาที่คั้นแม่
กญแจได้	ม่นแจ้งเทินพงยามแล้วตามไฟ	เอาป็นใหญ่จกจอรจ้องได้มา	หดมตะกั่วขี้
ศรายทตทท	มีนายคานคมกอกอยู่รก	คองประจำนำรอนกอันดี	เครื่องศก

เตรียมควให้ทั่วกัน เด่นชัดดังสังสารองค์การ ครุช มาเร่งรัดโยธินี่ข่ม กังงที่
แปดทิศปีคณาฎทภาพพิณ ดง เคือนคั่นคนหนึ่งระวงใหม่ บบซึ่งเห็นนำที่มัททธร ษ
ล้วนพันหนอองค์ขาดไม่หาคใดวย ที่ ~~ดัง~~ถูกดินริบรื้นขมขื่นไป มีปิ่นใหม่จุกทุกเสมา
๗๕๓ ๐ กก ล่าอึงอศรัยี่สำมาด ออกตก ราชนิเวทเขคยักษ งามกันแบกเงินทองของ
มันน รมกตปมาถึงที่ทงงัดคน ด้พาเผื่องคือสภาคิภคณ แล่วกล่ามทอชคคตามศาม

พดณ ที่หยาบศักททพหมาปประจน แกร่งอยู่มดตามคคที่มีมา ๐ พระจอมวงทั้งคำที่สำ
ตั้ง ที่แค่นคังเคื่องจิครที่จิดหา ประกษก้องร้องเหวยเฮยเสมา เรงโยธินออบอ้อมค้อมบุรีษ
ครษพตางทางทางคณดกกระสากท แด่วขามมุคขื่นข้งหลังที่ ให้ค้อมนี้เคื่องเคื่องนทอโยชี่
อศรัยี่สังทงเขาไปย ทะทระให้ไก่สาธุตาดัน ด้ยงัดพดษรพินแผ่นคนไหนวย บางวิถฎิฝน
โจนคะนองควองไวย ยกเขาไปยถึงกระทงข่งบุรีษ ๐ บางพระจอมกวงคกษนคเรศ ด้เค็ด

ประเวทแห่งนครคัศัตร์ พระอมพระวงษ์พงษ์อำมาตยาชกรระวี มะเหล็กเขยชวนกิดยาห์
ค่างภายมิ่งคมประหม่น พระจอมวงษ์เอื้อนอัครเสนา ให้ฉันเคื่องเรือราชศัทธา อหัง
กักกอนชวนราวี ครั้นหนึ่งนงสร้อยไม่คักกัชี่ มีพจกษิซ้อนพินพาทา จรูกานบ้านเมือง
เคื่องทัก เอื้อนครั้งมีใครจกเห็นเมื่อน่างไร แด่นักเสนาพิภพ ใครคงรับปลื้ศรัได้ย
พระศรีพทวง ทางเสทอนภพไทย จดองใจเขยชวนกิดยาห์ บ้างพระท่นชี่ฎาพานท์

ชัญชฌาม ไม้ยครั้นครั้นเกรงคักกาวกัชี่ โดยที่งามเด่นทรงฤทธานุ ยั้งโกรท
คี่แค้นแม่พระไทย จึ่งทูลว่าจกแต่พระทรงฤทธานุ ไม่ควนคิกเขคชชาติไมยภาคไหวย
ลูกระรบตาชชิตาไปย เจ้าจิงไรยรมปลื้กษิซ้อน ทำไมยกยประเทสิทธิหน้า จะห
หั้นเสยให้หั้นบดงกบม ฌนองคนแก่เคื่นนเทนชิดคอร อย่างเรอรอนพระไทยท่มไม้ย
พระจอมวงษ์ พึ่งเขยชวนกิดยาห์ ตองพระไทยที่รักของยักคีร์ เจ้าดูยหตั้งทางปลอดมชี่

คอบกคี่ หมิเสี่ยที่เว้อย้งงนทฤชวันศา. เดิมแรงเกิดในวงพงษักรัศตรี หมายกบ
 จัศประคามิตที่อ๊ฉา เป็นเชื้อชยหมายศทางเหมือนชงงา เซวประหะระโดยชมพิงฉมภรที่
 ปศรอมพฉางทางตั้งเสนามาศย์ ให้หมายบาทบอกเวมเกนททศร ทกหมู่หมวคศรวคกนให้ย
 ท่นการ เตาเครื่องตามพุกพญาตศททรง ทั้งส่าชชทหน้าหลังโคศพรงมิด อาชาติทคกุก
 คิงประคังษ์ เปนแม่ทปรีบทุระในยนรชง ฉนขององค์เคยคู้เหมือนกไปย ไครคังคี่

ล้อออกอ้นอกนังคย ให้แม่ทบทำโทษถึงคี่ชไศย บอกให้ยมนรู้ศวอ้วกนไปย ทาม
 แต่ใจยลคกจะคแฉด ตำมาศรยพชฉาปนศศรช มาวังรศคคมีกกระแฉด โดยพจ่ม
 พรงนงยคอช้อทแฉด ได้ยงจ้อแฉดทโครในยบรชย. บางกัแฉ่งน้ททรงองคักรัศตรีที่
 เมวรศไธองภามอตำศร บังงเหียนหุ่ก้อช้อยมะฉมี กำมยี่เบาะทองศรองศฉรฉฉ
 ครนเสฉฉรฟฉฉฉฉฉฉฉ ฉาแก๊บาททอนวังฉฉฉฉ ฉมอมประมุคทคแฉฉฉให้ยแฉงพฉฉ

พลชนพรอภัยพรัง คัง บัณฑ ข้างพระมิ่งเมือง มารชาธรรม มีศนชเรตรบั้งโอรศษา เวลา
 นึกแล้วณแก้วตา คงรีบยกโยทอถอกซึ่งไชย ให้พรื่องเคศวฤทประ คามศรศครุชยา
 สิวโดย ให้ผ่องแผ้วแกล้วคตาคมีทจไภย พรทให้จงประสัททวิญญูชี่ ๑ ท่นนระนยัดคักทำท
 ลื่อน รยพระภรปฤเปรมกระเศมศรี บั้งคมลคทกแก่มุรีย มาดที่ปทงมาทประสาคไชยชี่
 ล้าตางองคตง เศรีจเศศิคคว่น ไฉนทำคว เคียงชี่ฉกไฉนย พระโอมลปจบุสาคด้วยสวโดย ที่

แม่ควงใจมเทจงอยู่ในบุรี ตั้งพตางทางคมพระชนษ ประนหมกรออกชื้อถึงภูษี เชอญ
 มาช่วยททานอมาจะทว ชื้อให้มมีไรยะชะนะมาร แฉวท่งเวทวิทอ มาดปตทหง เก็คกักดิง
 ภายเพช้เศคทั้งศาร คงสจทญทมาทประการ ไชยคองภรแกล้วคตาศเศีรองล้าตท ครน
 เศรีจเศรีบจมีสินไชยคินได้สาศ คิงล้าชเสาศสของทอังกท อดกยื่นเยียมมเดียมมภักคเศศ
 มฤคคทหนักวักควรวกค พระเศศิคคองเคยถึงเกยมาท เดียงพินพาทเตรดิงประคิงมี พค

ไตรภพภามุขสงคามทิ พระผู้มีซึ่งนั่งหลังดาศ ถัดไต่ถูกสังให้ยได้กลกภพหุด คำเห็นพดเป็น
 ฆนตีสหคต คัจจอกทางค่างประคบุตรภ พระซีกฆ่าเฆะอย่างมากกลางพด ถากไปทงท่าเรื่องท
 มังแห่งจิตร ควณเห็นภคทเทษะบมาทสาปหน ไมกิดวตายทภษษณะเคษประคณ ทางคณค่าง
 ภระยิมอิมห้ไคย บ้างถือได้ไว้กคจกภวจกฉาวหนัน ษักระฆวนหน้าตรงตงใสวย จอกประคณริยท์
 ควณคไคย เห็นทบใหม่บยกภประคากัน พระโหมยงทรงฆ่าภททท แดวสังฆารให้ยทพดขึ้น

คงเป็นค่างภบปิกกเทหัทขึ้น สงบมีหคฺวจมภคกโภยริย คุณ่วงที่พึ่งยกภทภท ๓ บ้างท
 มีนอตุลิจิตภคณ ให้ยฮาคุดเคือคใจยไยเยใครทง เห็นเสวเมืองยภพคมาภกภย แต่คัว
 ฆาณเป็นมระมุคห่มุคคณอง ทรงภชชีฆ่าภททท คุตทกรองค้ฮาดสาคคยอง พิคภกศรท์
 อดคคางททอง นวลองหน้าซ่มสิมภระกุด ใยคณนี้เห็นทคเป็นเขย ทัร์กษีเขย
 พระนิกคภาคระสร เทยวเซชคพริคพรากเทภประยุด ใยภภระกุดวงยภกในคคท ครอบ

ทางเจ็ดยี่สิบหนอยหนือ	บึงสาครจิตรทำศึกหักดาบ	แล้วทวนจิตรคิดใตองเรืองศา
จได้ยงมาชวนให้บ่นโดย	ครั้นยกพดมาเข้าหารหัก	ก็ได้ยศึกกระเศศธาอภกไสย
ศันภรรยาเมิดที่คิดใจ	เครื่องค้อยได้ลับล้างให้ทางกาย	คำรพทางทางไสคชสาร
ทหารออกมาขงห้าคำย	แล้วเป็นภักตร์ทักถามตามอบาย	นี้พะหยายหม่มทอยห้าเจนดู
ทหารนี้ทฤชื่อเจ้าจักรวรรดิ	ท่นกระเศศเมืองใหญ่ไม่ยอคู้	เที่ยวทั่วพรศชิตชนคิน

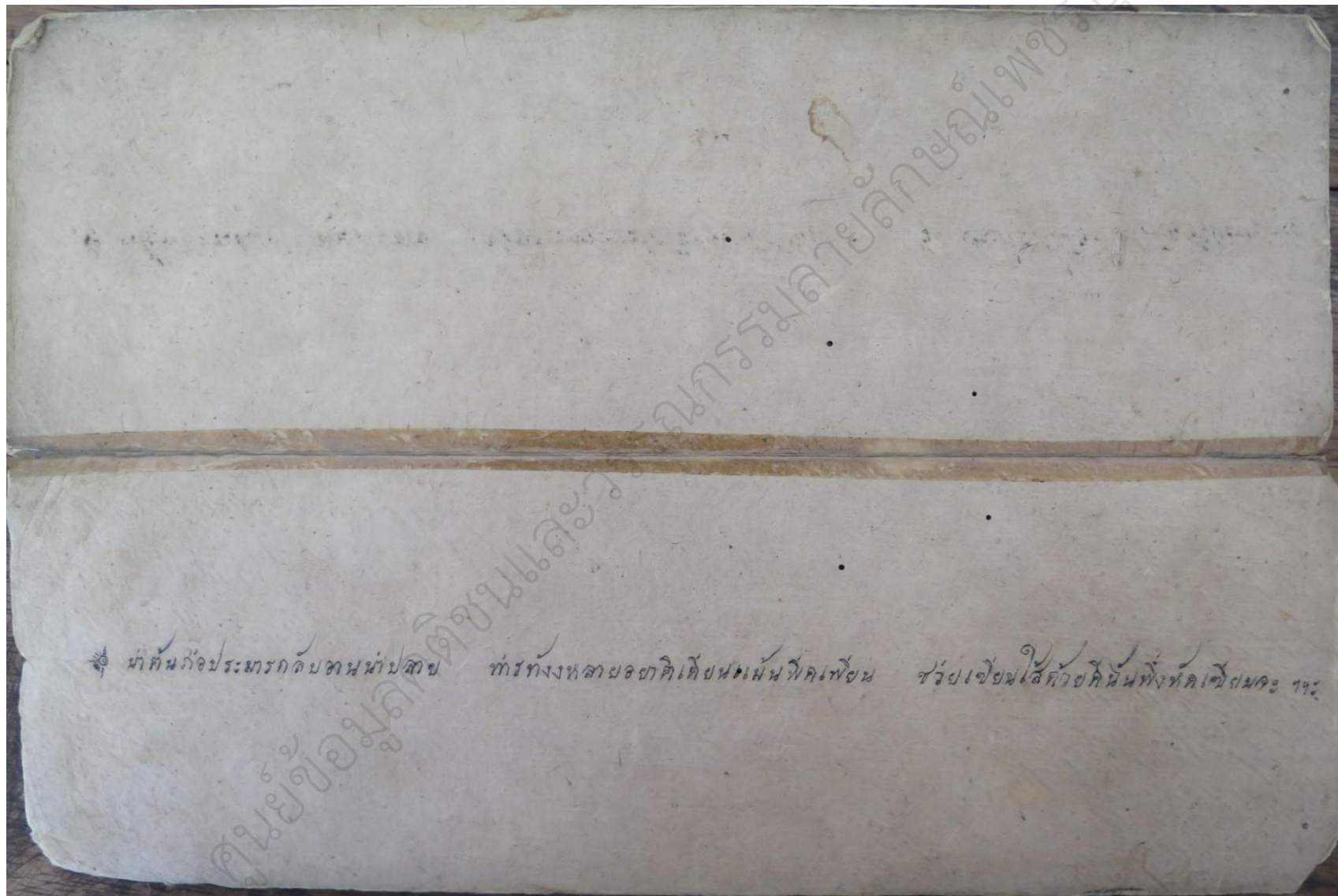
ถอด	ทหารไม่รู้เรื่องทั้งทฤยงไรย	เมื่อแรกเริ่มเคิมทีบุศรินนี้	เราได้มีพลชชี่คู้ผู้ใหญ่
ทั้งงบิตธาชมาศรงก็ปลงใจ	จนนคให้มาถึงธานี	เห็นในนยไยทหารทำหารหัก	มาดอม
ดิกขมทางใหม่ปรงศิริ	เขาซึ่งช่วงลวงเดประเวณี	ทฤชื่อดีเป็นททรธาพรอน	ไมย
เจียมตัวกลอศายหมายประมาค	มฤคธาชทฤลศึกปไกรษ	อย่าตั้งคี่ถิดฤทชี่ศิษรพรอน	
คินณะอรเชยเทคทำรไม่บ่นโดย	บอกพศากเราไม่เอาเสค	ให้ยแรงคิตคินชิตคานนี้มา	

ใฝ่... คณกริชโทษโลกที่มฤคิมเวียงไชย แผ่นทองไทรยเห็นผลมาภานศกย ช้แม่แท้
 เทอะมอฎุไม้ทอดอกพ้อ อภะซื่อพะยะหนักหีบทย แม่รักเศศอกแก้วชีวะจอนภาย ยอมภวายท
 คีนเมยเวณคิ ภาคิมุ้ออกทมิบงศา เดยจพาษจักตอไม้กอที่ ดงโลกที่ปกดปหลังปงบุรีย
 เอมุคริมภทามชีท ๕ พระพิงคักทำจีมีเป็นทีเภาะ นำทักทะเศศคได้ยพีโรยท่า ทำเตี้นนเรือ
 ทอดอกวาทฎุครวศา ชีนไม้มาคอกพห่มอริที่ ไร่ไสชยห่มายช่มควยกษัดผ เหลือสภามริน

มั่งรศเกษรศรี ใครหลงงูซมชานการศตริ ก็เสียทักต้องคางจอยกตางคิน จึงทำรว่าเร่งม
 รักชมชใจ เห็นคนผิดพคทาไม่หน้าชน ทำรจกมเชื่อซมาไม่ทน เทรักกีนดอยู่ก่อนเกอนคอร
 อีห์ ยังมีหน้าทำเป็นของไอศ เขารู้มคเดวทงเมืองเรือเงเมื่อก ที่หลงหยากนากคม
 การมดี ทำเป็นที่หึ่งหวงจช่วงชิง ออย่าหลอกหลอนคอรชคชคอกเพือ หงที่สเหือทำม
 ทนทพมาผู้หนึ่ง หน้าหัวร้อพ้อลกถูกกมีศรีง เทียวแอมอิงจวดคองแต่ทางคี่ คนมื่อ

เมื่อพ่อแม่แยกให้	ยังจำไรรักษาหน้าผัดนี้	ครั้นที่เข้าถิ่นก็ตั้งดี	มาแต่ดั่งใจใครจะให้
ไต่ปัดคักคน	ใคร่คอมพิ์เด็กให้เป็นดอกกับไธรงค์	คงปลุกภูเคศลภษิต	ลูกของเข้าเขาไปข
ปลูกเป็นเมื่อยตน	เกิดม่งคนแม่พ่อคือมีญา	อุษาอวคฤททาศ คารมพุดข่มจี	เขาไม่ค้ำ
แล้วไม่อาจออกชาติ	ภพารกดีอดศกษณยธา	ยอมว่านพเด็กท่มกดีปบุรีย	อุษา
ทำหน้าศกพยคี่ยัง	หัวกรกถึงกลางภูรค์ว่ยชวี	พื้นพื้นก็ทักหัวถึงออกดอกทุกที่	ยังรอด

ฐานข้อมูลมติชนและวารสารกรมศิลปากร

✽ มาค้นคว้าประกรกถบตพหน้าบลาบ ทำรทงหลายอชาติได้พหเพิ่มพืดเพี้ยน ช่วจเขียนใช้คักยคีนนพ่งทคเศย๓๑๑ ๑๗๕

๕ หน้าปกปกแก้ว สีม่วง ๕๑๕๐ ๓๓ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๖ ส.ด.๒๕ ๒๕๓๕

คัดตั้งคือเป็นภรรยา ไม่กลัวบาปหยาบยิ่งไว้ข่มขืนฆาต ใจซุกซกแก่เร่ครระหาร ใจน่า
 ถึงคือถือผิดนักก็ค่นักศิครภรรยา ไม่ต้องการที่จะมากากนังจ้อ สิ้นสารเมื่อยจะเป็พม่าอยู่ภพพร
 ดั่ง คือไปยั้งได้ยดักก่าจ่าทำก แม่ผคะคือถือฤทธาครบร้อ เหมือนกัมคือเองเจ้ามา
 ให้จ่าจัพพ ๗๑๐ พหุสุมพังสารให้คาพศิคร ดั่งปีคณินกทรวงทะเลวงคณ ประ
 กาดก่องรองกัหมกมพรร คงช่วยกัหมคมีน่าให้บให้ส่ากระใจย ซ้ายเค็กทผอยเก

แม่มีชื่อทิวี่ ดุตรีหยาปเสทักมีใหญ่ มิ่งคอยคอกกะพันให้มันได้ข แควเดื่ออกได้
 ยคปได้ยคปคะเศท้าว ๐ บ้างพระหม่อมปัดคนฉรินราช ไผ่หวั่นขาดเกรงคักภวณคักศึ
 เห็นโยธาทภโถมกระโจนคัก พระผู้มีทรงพระเข็รอนตาม ชาติเศคเศคฝของคณองภทชึ
 ได้ยประชาคักอู้ห่มททท เขาคิคขปรปรบประคณินยาน ท่างขัหารภทชึมีคักค กวาก
 โยชึพันทักเศียงปฐรูเปริอง กอคโยชึพัน ลวากเศอเมือองรปรบทดบถตา กงงห

สองค่างค่างคีมคักค พดน้ำทางวังเข้ซึ่งไรย พดดอกทอกแทงเข้แยงยท ช
 อคคคคบุกบ่นกระชึนได้ย พดท้าวท้าวจ้องควองไวย ค่างได้ยค่างคณเข็รขรับ
 พดโด้โด้ทดวงวังถคณ กระเวคคพันขีคป้อ้งยอ้งคยบ พดทวนแทงภกคจกบ
 พดคังคังกรขเข้ท้าว ค่างแทงค่างพันกระชึนชึจ ค่างขีคค่างขีคคขคคคค
 ค่างคะค่างคักคยอ้อค ค่างคักค่างรูกเข้บุกบ่น จักระพงทรงคีนทขกระหลบได้ย

พลิกกรุดใจมโกลมนั้น พระหน้ไทยได้ยพิมาษเข้าทำคัพพ พลกมพรรตยภคค
 ลงคิน มารโถฎมาถนคบผบูก มารรุกพระร้นควยคินคิน ทังงคองคองคองกฤทธี
 จิตทมิฬ หม้อพระรินชบชาศเข้าธาวิ ทรงพระชนม์พันพาคเสียงผาคผาน พลมารห
 ยยแยกข้างแตกหนี บ้างจอตายตายคิมไม่สพประคิ จนถึงที่พังทรงองค์กุม
 พระ ๑ บ้างพระฝังมาธาจิตธาสิธร ให้สาครคชคเวคินเคนเคนกระคิน เห็นภวก

พลย่นยบคิขัวน คิงเพ็ดงกนหมกให้มให้วิญา คับคินไชยได้พังทางคดงห
 กระทั่งถึงมโกลมคองคต นพคหวองไวยไคคค ช่วยบิคาเว่งวังเข้าชิงไชย ภูวห
 ภาวทวถนคพพันพาค เสียงนบผาคพคิงเพคียงเคียงโถคย พระคิงแก้วเคคคคคคอง
 คคยวองไวย คับคินไชยคปคปองไมคององค ชักชาศภพนกระชนชค เข้าคคค
 คีรณควนไชมง ภูว พระชนม์พันพาคพิมาคอง อุดริพงแผ่นรับควยนบพลน จิตธา

ดินแดนคงไม่ยั้งหยุด คืบคลานพอกพูนระแคะระเหิน หมายมุ่งฟังทรงพระทรง
ทวย คืบคลานพอกพูนระแคะระเหิน พระโอบมวงทรงเมธีเขารอพร้อม ได้ยงนาคินบิณฑก
หอกกระเด็นทวย พญายกเคียดคั่นทวยทวย - จรุงชานชาลมหศรศักดิ์ เป็นเพลิง
กนกวงกดบดบดจอม เขาโอบจอมลอมองที่พระทรงศรี ระวังเวบแปดแปดแปดแปด
อดี พระผู้มีราชมลคดบิณฑก เป็นทัพเสนคองไฟประไฟคพิ ประเคียวกลบคบคพิ

เพลิงอันกกลาพญ จตุรธาจักรโชนทวย ทนายประหารค่างไปยไนตำกร จัก
ก็ทวยกลาเป็นนาคมากก่าหมี ได้ยงคภินพระศตวิภค เลอกฟังงการชานรก
คำสมร บ้างแผดฟงคยฉิดอุทตา พระโองมรทางสายเดี่ยวหมายเนี้ยว ถ้ำประ
เคียวได้ยงก้องห้องเวท เป็นครุธาชลาบิณฑก จักนาคจักริกทคชาคกร
เคียน ถากนาคคตทวยคยไปมคคค อุดรินชคเคียนเป็นแฉนเขิน จักคินไซย

ได้ยโธฏโคคฤกระเค็น

ทนายเมเนวีสมฤดาเจ้าราช

พระโหมยงทรงพระเชารอนรม ขัน

สันทอบเขาไปยโกคตฤ

เห็นมารถยนำยเจ้าเจ้าเคียทั

พระผู้มีก้องพระอนตฤคค ตำเภรภกลาง

ทางศยหมายพิมาษ

ได้ยงเปริอง ปกคฤก้องหองเวท

เจ้าคชกรรอนกนบพกษา อดสูธา

ทกต่างคางกต่างคิม

สองภททททททศ้อคิม

แต่ยงนพเวทอชิวังยงไม่ยคิม พญาหาร

ธรมทอเมริ

ประสมอินทรีคิจคณิ

ดูทคั่งโธฏคัพองคณองฤทชี่ นัฏกฉคกษา

ของยกศิริ

สูงใหญ่เยี่ยมเยียมเจ้าคิริ

เจ้าคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค คัมภ

แรงเวทวงกระบองพระองประกษ

คิงพาคคคคคคคคคคคคคคค

เปริองกระเคื่องไฮวย ทง

สองคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

เจ้าคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

พระโหมยงองค์คคคคคคคคคคคคคค

เห็นกมพมคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

มันเรื่อฤทชี่คคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

ท่นปะราชคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

เครื่องคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

จันคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

คคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคคค

สาชิตาภย เกศม ภายเด็กทบัถัดบมคร อย่างสาได้ยเฉยปีคำชธาแล้ว แต่ถูก
แก้วให้เป็นศกดิ มษ คงเด็กหลิหนีหุดบอตำมรอน ไปยนครบอดอยู่ปลกัยชคนี้
สัง พตางทางชทอนมอหน้าดิศรี กำตั้ง ยึกตำ มรง ของ ทรง ศีร์ คมระบาย พายฉีนทกอิน
ศรี อสุรีทาคใจ มน โฉตพ บ้างองค์ทรงยคี่ไอระศษ หนีปีทาดวงคัมคัมสังทาน
กระเคคคงตาทกหลังคชชาน เข้มกอดศพพตมารโศกได้ย แลวสังภอกพดนิกรเข้

รอนรบ กนเสาศพพิภออกมาโคย ครึงแบ่งภวภโยธาให้คัสโคด เสาศพไปยังธา
นุระปรี ยมาร แต่เล่าของค์ทรงยคี่ไอระศษ เข้พิฆาฏรพศุสมทททญ ึงแค่นก
คังใจคังไฟการ ฝนทญานภวิธนิเจมประคิน แลวโกรงษรทางส่ายหมายพิฆาฏท
คงเมรมาทจะกระทยทลายคณ เป็นมอกมอมคกรมขอมอน พดกมณังพิศกรระคคกระคาย นพ
สุรศคักทาวะภฤท โดยประชิตภวภพคช่นยาย เข้เข่นช่าโยทิหนีกระคาย บ้างคัม

ศาสนาแตกกิ่งก้านสาขาสมา นางโคนเพื่อน, เป็ดห่บักกันสัตว์ผสม ค่ายมิดมดมองไม่เห็นไม่เห็นหา
 นางรองโอบโอบทางสายแฉะวาท ได้มั่งโยธาตั้งคั้งคั้งไป หลงคั้งหัดคั้งคั้งคั้งคั้ง เห็น
 ทาทรทองที่คั้งคั้งคั้ง คั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง เป็นเขาใหญ่คั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ษ
 แฉะคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ใหญ่เล็กคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิบคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิ
 ใหญ่คั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง คั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง เห็นคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิ

โยธาตั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง พระผู้มีอาหเวทวิเศษคั้งคั้ง บันคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิ
 ธิคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง หอมคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิ
 พระคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิ
 ธิคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง คั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิ
 ธิคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง เห็นเขาใหญ่คั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง พระคั้งคั้งคั้งคั้งคั้งคั้ง ธิ

เดช สิวเรศหวั่นไหวยไพพรพุกษ แตกกระเทยทอไปยในนพภ พระเจ็กทรงเรงรีตคัตรง
ใหญ่ติดตามขามเขคประเทศป้า พระข้มมาเข้าใไพพระระหงษ์ คนเคยเตนนักเรศเจ้าเขค
คัง คักกระพงยให้ภักพลโตร ครั้นจะคิยติดตามไปห้ามหนี ที่ไหญ่ยคที่นล้นนากยากแก่
ไพร มันได้ยที่หนีไปยแล้วก็แล้วไปย เห็นจไม่คิยสูคอกน ทำรพลาางทางตั้งนากน
ทบ ให้กคบคินทคังยงสัการ พระข้มมาเข้าใไพพระระหงษ์ พลมารดอมทตามกม

กัณมา บ้างร้องทำทำเพดงเสยงเครงคณีน บ้างเร้งเร้งสวณส่นควยหนีเศ ตางเร้งเร้ง
ริบคิตสรงครงเข้ามา ประมารทนนโมงคั้งถึงบุรีย ๑ บ้างพระองค้อสูรินนี่หนีเวศ กรีน
แคงทำองค้พระทรงศรี ขณะทูปักค้มภักถึงธานี อสรี่แย่งช้วนนิศ มเหษีรสวส
ธางทกปถางมาค ยุรยาคช้นภักนักหหา คั้งพระโทยคคอยรับทปียต ภวกลเสนา
แ่มนออยู่พรอมกน ๑ สวหนองค้พระกุมารษมสมร ถึงณครให้ยทพลช้น เขาท

ประทีปกับที่เกษสุวรรณ ทรงพระชนม์อยู่อย่าง ตามทางมา ได้เห็นนิครังทรงประทีป
กับ ภาคอรปพรอม ชูหน้าอยู่คางน้ำ คือขยับยอดหมอบกราบคตาทนเข้า มา ถึงวัน
ธาตุดความตามคดี ๗๐ บ้างพระนั่งมาหาพญาอีก กษัตริย์มารคามากระศิร เขารับหัก
เขยขึ้นอันซัด แล่นยลคิดเยี่ยมเยือนเรือนวาท เข้าใจผลดีกับทุกทางแล้วทางตามห
พิณมงามลูกน้อยสเนหา พ้อออกไปยรพสุ์หมู่ประเท อดุสสันใจก็หฤหณีไม่ย

หน้พระอิน ปล่อยสารพสาสน มังคมทุกผลสำแดง แลลงไชย วันนีดูยกพรทศพลอดอกไปห้
ได้ซึ่งไชรพสุ์กับหมู่มาร ข้าชกภาเย็นเย็นเข้าเช่นมา คิวปีคณายกับคปสังฆาน มี
อ้ายลูกชายอ้ายผลคตบพิศาน ให้อุ่นทกานมีคิมวทวักองทัพ ด้กเซตพิศภากันห้
จาริษยกโยธิไปยตามจน ประมารถึงครึ่งวันไม่ทพทัน ข้าจึงกิดบิโยตมาบุรีย
พระจอมวงทั้งเขยไฉนยเล่า ดีแล้วเทคอบหน้าจิตรคิตถวันที สมน้ำน้ำม้นก

ทำก็ดี จันทรจักษุทนายชาติ ^๒ ไม้แก้วแก้วนวมเทพพิศนอง พระคนของลก
รักเป็นนกกหา ครีษพลงทาง ^๒ ชวนกระเสีตตภา ธิปิตตาเยื่องข้างเข้าปรางทอง
มเหษีสาวสันกำนัฆรรณ ทั้งงองค์ราชบุตรีไม่มีหมอง ติพรั่งพร้อมด้อมมหาดมคาม
ทำนอง เคียงประคองคอยเข้าฟังคดี บ้างพระองค์ทรงฤทศพิศแทน ให้ศตท
เสดขปลุเปรมกระเส่มศิริ ติกระเสีตรแย่มสวอนชกนภาที่ จนศิริศิริสันทนางจาสาเย็น

พระห่มฆรรณ ^๒ ชวนนางต่างปรางรัต ติกระเสีตรสององค์ริบสายฝน มาสิห้องสำคั
นักคำหนักนั ^๒ แลวชวนกนเข้าที่ติไฉยา ลวกละองงานชานประคองได้ยงวิกรมคฤก
มะโหระทักฟังเสาะเพระนกกหา ลวกลอกมเหษีสาวสันกัศยา รางเข้ามามนภาย
อยู่ภายเรียง บ้างคิดจับปีศิริลัทธิพิษภาครระภาคของ บ้างกำรองขับขารประสัน
ไฉยง ติลลอนนงดังเสาะเพระสำเนียง บ้างเรือเรียงสองกระเสีตรคิธิยาที่

ทพพระอิน วิไล ขบให้คยจิตร ประหวศจิตร หลงเลวเสฬห พระนางกรชอันท
 กอควะนิศา กตยาชยชวณให้ยวนย พระคุณพิศพิศขึ้นระรินกรีน นาง
 สันนิศกักตภาหันฆ่าหนี นางสงองค์ หลงประหวศคคอปยิตติ เถ่าภที่เชยชจ
 ไม้พิศก กัดคคักคภาเดื่อนก็เลือนลับ น้าทั้งซบสคกระเชนเป็นมั่งสา เจียบสั
 เมียงเสียงนางไม่ปรางปภา ศางนิศกคปัดมไม่สยประดี เมียงจิงหรือคหรือคเว่ว

จะแจ้วแจ้อย หรือ ๗ เรือยริมทางที่ปรางศิริ เป็นระเียบบเจียบสระหงค ผุงคศิริห
 พระผู้มีสิ่งประหมกรมอธา ทอนตักกนิกคหนึ่งถึงนิศกช ทั้งพระภาคตรงเหต้าวงน้าท
 คระเทสธรอยคอปสกทุกเวลา ไม่รู้กาคู้ภัยคยทุกเป็น ต้องพรีคพภากทกวงแต่ยง
 ยอ่ม ชาติยกรมกรอสมพมไม่แลเห็น จะรอนหรือคได้กเค้กทกให้เย็น กยิโคย
 เว้นทเวทหน้าเพตของ พระสนั่นสนั่นกับสงกบเขนย พระกรภยกภัยหน้าอภทมอง

หมื่นได้ครุฑกระหนาบที่คานอง พระตรีภักตรองนั่งค้ำถึงนระคอร คิษระโครทูลลาพญาผู้ก
ไทรนบเดยจกตามโดยให้สมร ยิงคือองคูนอนใจบคิงไฟอ่อน พระฉอษฤอนวิญาใน
ธาตริ นางโชนมยงเห็นองค์หน้กระสัตรี เมื่อเคื่องขคิโสภกสินหน้าหนี ไม้รู้เหตุผล
คั้นปลตยจะรัยคิ นางเทวีฝั่งกระหนกตกพระไทย เข้กอดบาทอภิวร้ภำพธรรม
พโชนมยามเคื่องเข็นเป็นโชนม จรงไม่ตรัษวระหวัดกโดย หฤทวาโครเขามาทำให้

กัศกร หฤทวาโครอิโทษนองตัวทำผิด หฤทวาโครพระมีศเคื่อว่าซาม ทั่วพระ
องค์องแสงดงให้แก่งการ อย่างนิงหารแก่งดงให้มอญี่มอญี่ พระพ้งหางทางปลอบทอบ
นคิน จันเหตุผลทุกของพิศวามนี้ใหญ่ เป็รยบเหมื่อนขคิเสียบขะระกัโดย กระจ
บอกให้มอญี่เห็นเห็นอาการ ทั้งงมีศวษมาคองอชกสงโดย ไม้มีใครชักตัวอให้ทว
นาศ พิกคินิงมีศวษกัพารงาน ทั้งงพระมารคออยู่ขงบุรี ทั้งงสององค์ทง

คุณกรรณกร เป็นที่รักสองชนกปกเกล้า แต่พระศพรากทักกันมากทำปี จนที่
บ้านมีแล้วไม่เห็นว่าเป็นศพร ~~พินัยว่าคะตบิศรังกับอง~~ กัดบิไปใส่ทุกส่วนของ
สองฤตยา ให้ถึงวังฟังนุสนที่คั่นปลาย - ~~เห็นอยู่ภายใน~~ กัดบิมารับหาง คงอยู่ที่
เรือนบิศรังเกิดพงดักษ ไม่เห็นกดอกน้องอย่างหมองขวาง แม่นไม่มีเหตุผลดั่งวดทาง
ไม่เห็นท่างสเนทให้ภาค หางฟังคำพิศศาคะตาดอง ยังเก็บทรวงเก่าศคศคคศิริ

จดทคคชคไว้ก็ใช้ที่ เห็นคตที่ผ่อนผ่อนด้วยปัญหา การชระนทชคนี้เป็นที่ยิ่ง ย่อม
เป็นดังที่ผู้เรื่อกคเกช ~~คห่มห่วงการเหมือนมารยา~~ พระราชเชือกแควดงแหงนนำใจ
คำรพหลวงทางทลประมุคคค . ~~เรือทรงฤทธี~~ มาถึงท่างน้องไป ~~ประจอบเจาะเคระ~~
กรรณทการะโรย ~~ศคชคไลยที่~~ ~~หองบองกัน~~ ~~คงสมทากนองนี้ไป~~ ~~ควยกัน~~ เป็น
เพื่อหมวยที่ใส่บาพระนาสน ~~แม่นหมีศพรหมาศคคคคคคคค~~ ~~ได้อภิวัชบิศรช~~

ภาคตรง ๑ พระพืงนางทางปลดอบข้าขอมจิตร ~~แต่พืงคิดสมควันแล้วหวอดหงษ~~ ที่
แต่ครั้งนี้ขคขทางในกล้างกง ~~ไม่โหมยงจได้ยากลำ~~ กกรรม ~~ต้องระบมคมห~~
แต่คจแผลคณ ~~อหนึ่งเท่ากึ่งไม่เคยเซาไพเรดิษ~~ ~~จงอยู่ควัยบิคุเรคในเซคเซคคณ~~
ไม่จิวันพิจะมาอชปภารม ~~นางพืงคัมลำสิภกที่พืง~~ คิงเพ็ดิงทวมว่าบเซาทขณม
ยังนอัยจิตรคิควิตถอกกระบม ~~ออันชารมอหระเริงคิงเพ็ดิงทวม~~ ~~นำทคกขกกรท~~

จิวอนให้วัย ~~พืงไม่มีจิตรคิควิตถอก~~ ~~จะทิ้งนอัยอยู่ให้รับอับประมาร~~ ~~จะ~~
พืงการผู้ไคยเหมือนพคค ~~หากพระแหงนแเคดงบอังกเป็นนิงจือ~~ ~~จภอ้วพืห~~
ปลดอชตขชชหน้า ~~แม่ษพระองค์ทรงเคชไม่เวทหา~~ ~~คงเซ่นฆ่านอัยไคยห~~
กอ์ริงจรคค ~~ไม่จ้ออยู่สัดบเป็นมายผัว~~ ~~นอัยนิงจือทชจิงรังไวกลาง~~
หค ~~คองลำบที่คัมนิทกประหชค~~ ~~เจเป็นคณครองจือไปจิวัน~~ ~~ำพลางท~~

ทางศรกายสหายเกษ ^๗ เชาวเรศสิ้นพรกษณ์แสงสิ้น ^๘ นางรกรเค่นแผ่นอร่าม
ตาบ ^๙ เทบคณโดยฉบับชีวิต ^{๑๐} บ้างพระหน้อย ^{๑๑} พนธินราช ^{๑๒} เห็นนุชหารรถ
โศกกำสคคคศิริ ^{๑๓} ประคอง ^{๑๔} ทาง ^{๑๕} นาง ^{๑๖} ทาง ^{๑๗} สอ ^{๑๘} ป ^{๑๙} สอ ^{๒๐} ป ^{๒๑} ค ^{๒๒} ค ^{๒๓} ค ^{๒๔} ค
ไคลย ^{๒๕} ตรี ^{๒๖} พ ^{๒๗} ล ^{๒๘} ง ^{๒๙} ท ^{๓๐} ง ^{๓๑} เ ^{๓๒} ท ^{๓๓} เ ^{๓๔} ท ^{๓๕} เ ^{๓๖} ท ^{๓๗} เ ^{๓๘} ท ^{๓๙} เ ^{๔๐} ท ^{๔๑} เ ^{๔๒} ท ^{๔๓} เ ^{๔๔} ท ^{๔๕} เ ^{๔๖} ท ^{๔๗} เ ^{๔๘} ท ^{๔๙} เ ^{๕๐} ท ^{๕๑} เ ^{๕๒} ท ^{๕๓} เ ^{๕๔} ท ^{๕๕} เ ^{๕๖} ท ^{๕๗} เ ^{๕๘} ท ^{๕๙} เ ^{๖๐} ท ^{๖๑} เ ^{๖๒} ท ^{๖๓} เ ^{๖๔} ท ^{๖๕} เ ^{๖๖} ท ^{๖๗} เ ^{๖๘} ท ^{๖๙} เ ^{๗๐} ท ^{๗๑} เ ^{๗๒} ท ^{๗๓} เ ^{๗๔} ท ^{๗๕} เ ^{๗๖} ท ^{๗๗} เ ^{๗๘} ท ^{๗๙} เ ^{๘๐} ท ^{๘๑} เ ^{๘๒} ท ^{๘๓} เ ^{๘๔} ท ^{๘๕} เ ^{๘๖} ท ^{๘๗} เ ^{๘๘} ท ^{๘๙} เ ^{๙๐} ท ^{๙๑} เ ^{๙๒} ท ^{๙๓} เ ^{๙๔} ท ^{๙๕} เ ^{๙๖} ท ^{๙๗} เ ^{๙๘} ท ^{๙๙} เ ^{๑๐๐} ท

ตั้งกำสคคคคศิริ ^๑ พระประนีช้ ^๒ ห้อง ^๓ น้อย ^๔ แผล ^๕ แผล ^๖ อ ^๗ อ ^๘ อ ^๙ อ ^{๑๐} อ ^{๑๑} อ ^{๑๒} อ ^{๑๓} อ ^{๑๔} อ ^{๑๕} อ ^{๑๖} อ ^{๑๗} อ ^{๑๘} อ ^{๑๙} อ ^{๒๐} อ ^{๒๑} อ ^{๒๒} อ ^{๒๓} อ ^{๒๔} อ ^{๒๕} อ ^{๒๖} อ ^{๒๗} อ ^{๒๘} อ ^{๒๙} อ ^{๓๐} อ ^{๓๑} อ ^{๓๒} อ ^{๓๓} อ ^{๓๔} อ ^{๓๕} อ ^{๓๖} อ ^{๓๗} อ ^{๓๘} อ ^{๓๙} อ ^{๔๐} อ ^{๔๑} อ ^{๔๒} อ ^{๔๓} อ ^{๔๔} อ ^{๔๕} อ ^{๔๖} อ ^{๔๗} อ ^{๔๘} อ ^{๔๙} อ ^{๕๐} อ ^{๕๑} อ ^{๕๒} อ ^{๕๓} อ ^{๕๔} อ ^{๕๕} อ ^{๕๖} อ ^{๕๗} อ ^{๕๘} อ ^{๕๙} อ ^{๖๐} อ ^{๖๑} อ ^{๖๒} อ ^{๖๓} อ ^{๖๔} อ ^{๖๕} อ ^{๖๖} อ ^{๖๗} อ ^{๖๘} อ ^{๖๙} อ ^{๗๐} อ ^{๗๑} อ ^{๗๒} อ ^{๗๓} อ ^{๗๔} อ ^{๗๕} อ ^{๗๖} อ ^{๗๗} อ ^{๗๘} อ ^{๗๙} อ ^{๘๐} อ ^{๘๑} อ ^{๘๒} อ ^{๘๓} อ ^{๘๔} อ ^{๘๕} อ ^{๘๖} อ ^{๘๗} อ ^{๘๘} อ ^{๘๙} อ ^{๙๐} อ ^{๙๑} อ ^{๙๒} อ ^{๙๓} อ ^{๙๔} อ ^{๙๕} อ ^{๙๖} อ ^{๙๗} อ ^{๙๘} อ ^{๙๙} อ ^{๑๐๐} อ

เขียนระบงออกเขียนเส้นใดมา หอมพระรัตนจักรีศรีพิศวง ครั้นเสด็จส่งสองกระห
สัตรีผลัดกัน พระโสมยงทรงทรงส่งวานกระการศ กัดบาททรงสรอปกห
พรอชพทาย จักรระพงษทระสงมภท คุ้ม ใต้สัจจิตสงสรอชประสงคชย
พระสงมทรงมังกภแก่อประพทาย ฆางทรงคชยจภกรคภระสัตรี สองเสด็จ
สองทรงเกสรสมสงวน พระจีนชานภททปทางศิริ ใต้สงคชยคชยภระสัตรี

วัด สังกษิแห่งห้อมแนวคดอสมมา ครั้นถึงจึงบังคมประนมบัง คอยฟังท
กรงกระสัศตริชปลุกษท ฆางณชนปีปักษ์ศรท เสขเสด็จนำพระโองรคชคช
ทต สิ่งให้เบิกได้อศำบันศทของ ทงงเงินทองมุกทำแหกแฉกแฉกททท
เป็นคทมทชอชอยใจในอภกร ทุกททททททททททททททททททททททท
ปลุกษทท

เพลงมา ระมีลูกน้อยยกดอยวิภา ภาติษจเศกศของครองสมบัติ เป็นกระตักส้ม
ได้กับเงินเอี้ยนกลาเหลาประเทศ ภาวกเสนาใครจเห็นเป็นขัง
ไรย ภาวกขั้เฝ้าเจ้าชื่อหาภพพร้อม เสดรทลจอมภะลศธาอัททไฉย ึ่ง
พระองค์ทรงศิษวิชิชไฉย ก็ต้อง ใญหม่อตริครเจตนา ข้าพเท่าเหล่านี้เห็นคัค
ถว้ย ทยากจช่วยเซินสองโอรศษ จัศรองเมืองรื่องฤทธิศษ - พระเคศห่อหุ้มไฉย

คุณไฉย พระจอมวงพิงทุดประมุคภค เห็นเตมสิครจอมภะนัฉนฉงไฉย ึ่งครษ
ภามดุกน้อยยกดอยภุไทย พังให้ม้ตัทไฉงครองปรีย พระหน้หารรภษบนอบคอบค
นอง ชลของบาทขงพงษชกษ ึ่งโรปรูปภษจะปะษการให้ตสิ พระคนฉ
เหลฉฉนคคณา แต่คคภคคคคคยงคปรบไมค ้วยจนใจคกรักเป็นนภคหค
คคฉงคคทรวงภคพระปค ากภนภานภนภประภารปี - ูกขลฉฉคคคคคคคคคค

ไปเฝ้าองค์สมเด็จพระที่นั่งกรุงศรี ว่าจะได้นพอบภิวัตน์อันชด ^{อยู่} เชื้ออยู่ดีลูกจะกอด
มารบครอง ๑ พระจอมวังพึ่งเซบใหญ่ใจ จึงไปหา ~~ใคร~~ รัชชูปถอบตอปลง ฟันห
วังคังคิครคด้วยคิปลอง จให้สองไม้ยหาครองตาม คว้าพึ่งแม่แก่ชระภนิกหนาแล้วที่
หมายฝากศพลูกแก้วช่วยเผาศี ~~ทรง~~ เสนาจารย์ในบุรีย ก็หมายพึ่งบารมีมหาสองบาท
คงเอณคูปิตรงกับวงญาติ อยทำให้ขาดไม้ตรีที่ปลุกเสก อยู่ครองวังคังคิของปีศาจ

แล้วจึงพากันไปขอยไพรพล ๖ หนึ่งพระวิมลนิพนธ์พรพาสรร จึงกตาทอดแจ้งความ
ตามนสน ขพระองค์ทรงเดชเกษก ~~เห็น~~ นลคณที่จะรับครองบุรีย คว้าท
จักของสองชนกอนันปกให้เกลา พระคนใด ~~ถ้า~~ เลอคก็เกิชเกศ ~~แต่~~ พระศพรากตาก็กทัช
บ้านชมิ้งหมิ่นตั้งคณึ่ง ~~แต่~~ ศวลก ~~คือ~~ อยู่เป็นศก ~~การ~~ ~~ใจ~~ ~~แม่~~ มีทุกไม่คิคณึ่ง ใควรช
รู้ก็ทนิพทอ้ง ~~คุ~~ เหมือนหนึ่งหลบหลุ่ไม่รู้คุณ ~~จึง~~ พระองค์ทรงศรีษมาบคณิ ~~ก็~~

